

Altyn Bank

China CITIC Bank Corporation Limited Еншілес банкі

**«Altyn Bank» АҚ
(«China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)**

**Халықаралық қаржылық есептілік
стандарттарына сәйкес қаржылық есептілік және
Тәуелсіз аудитор есебі**

31 желтоқсан 2023 жыл

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржы жағдай туралы есеп	1
Пайда немесе шығын және басқа жиынтық кіріс туралы есеп	2
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	3
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп	4

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1 Кіріспе	5
2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі	7
3 Бағалаудағы елеулі болжамдар мен белгісіздік көздері	8
4 Қаржылық есептіліктің жаңа немесе қайта қаралған халықаралық стандарттарына және жаңа есепке алу ережелеріне көшу	11
5 Ақша қаражаттары және олардың баламалары	12
6 Пайда немесе шығын арқылы өділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер мен міндеттемелер	13
7 Клиенттерге берілген қарыздар	15
8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	28
9 Несие мекемелеріндегі қаражат	31
10 Негізгі құралдар	32
11 Материалдық емес активтер	33
12 Өзге активтер	34
13 Басқа Банктердің шоттары мен депозиттері	35
14 «РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешек	35
15 Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	36
16 Өзге міндеттемелер	37
17 Акционерлік капитал	38
18 Таза пайыздық кіріс	38
19 Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтермен және міндеттемелермен операциялар бойынша таза пайда/(шығын)	39
20 Комиссиялық кірістер және шығындар	39
21 Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза пайда	41
22 Жалпы және өкімшілік шығыстар	41
23 Акцияға шаққандағы пайда	42
24 Пайдаға салынатын салық	42
25 Болашақ кезеңдердің міндеттемелері және шартты міндеттемелер	44
26 Қаржы құралдарының өділ құны	47
27 Бағалау санаттары бойынша қаржы құралдарын ұсыну	49
28 Капиталды басқару	50
29 Тәуекелдерді басқару саясаты	52
30 Байланысты тараптармен операциялар	74
31 Сегменттер туралы ақпарат	76
32 Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар	77

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Altyn Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ) Акционерлері мен Директорлар Кеңесіне

Пікір

Біздің пікірімізше, көрсетілген қаржылық есептілік «Altyn Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ) (бұдан әрі – «Банк») 2023 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қаржылық нәтижелері мен белгіленген күнде аяқталған бір жылдағы ақша қаражатының қозғалысын ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес барлық елеулі қатынастарында шынайы көрсетеді.

Аудит мәні

Біз Банктің қаржылық есептілігінің аудитін орындадық. Қаржылық есептілік келесіні қамтиды:

- 2023 жылғы 31 желтоқсандағы қаржы жағдайы туралы есеп;
- айтылған жылда аяқталған жылдық пайда немесе шығын және басқа жиынтық кіріс туралы есеп;
- айтылған жылда аяқталған капиталдағы өзгерістер туралы есеп;
- айтылған жылда аяқталған ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп;
- есеп саясатының маңызды ақпараты және өзге де түсініктеме ақпараттан құралған қаржылық есептілік ескертулер.

Пікір білдірудің негізі

Біз аудитті халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сай жүргіздік. Біздің жауапкершілігіміз осы стандарттарға сәйкес әрі қарай осы біздің есептің «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудитіне жауапкершілігі» бөлімінде көрсетілген.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін жеткілікті және лайықты деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары кеңесі (ХБЭСК кодексі) шығарған Кәсіби бухгалтерлердің халықаралық этика кодексіне (Халықаралық тәуелсіздік стандарттарына сәйкес қоса алғанда) және Қазақстан Республикасындағы біздің қаржылық есептілік аудитімізге қолданылатын этикалық талаптарына сәйкес Банкке тәуелсіз болып табыламыз. Біз қаржылық есептілік аудитімізде қолданылатын ХБЭСК кодексінің басқада этикалық міндеттерімізді және Қазақстан Республикасының этикалық талаптарына сәйкес этикалық міндеттерімізді орындадық.

Біздің аудит әдістемеміз**Қысқаша шолу**

Маңыздылық

- Тұтастай алғанда банктің қаржылық есептілігі деңгейіндегі маңыздылығы: 1,796,000 мың қазақстандық теңге, бұл 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы салық салуға дейінгі пайданың 5% құрайды.

Аудиттің негізгі мәселелері

- Клиенттердің кредиттері мен аванстары бойынша күтілетін кредиттік шығындарға провизияларды бағалау, басшылық «Қаржы құралдары» 9 («ХҚЕС 9») халықаралық қаржылық есептілік стандартына сәйкес жүргізген.

Аудитті жоспарлау кезінде біз маңыздылықты анықтап, қаржылық есептіліктің бұрмалану тәуекелдерін қарастырдық. Атап кеткенде, біз басшылық қандай салаларда өз тұрғысынан пайымдаулар жасағанын талдадық, мысалы, бухгалтерлік жорамалдар мен олардың сипаты бойынша белгісіздікке байланысты болашақ оқиғалардың маңызды бағалауларға қатысты. Біздің орындауымыздағы барлық аудит негізінде, біз сонымен қатар ішкі бақылау құралдарын басшылықтың айналып кету тәуекелдерін, және онымен шектелмей, басшылықтың салғырт әрекеттері салдарынан болатын елеулі бұрмаланулардың қаупін тудыратын ерекшеліктерді ескере отырып анықтадық.

Аудит көлемі біздің қаржылық есептілік туралы тұтастай алғанда пікірімізді білдіруге жеткілікті көлемдегі жұмыстарды атқара алатын Банктің құрылымы, бухгалтерлік процесстері мен бақылау жүйесін қоса алғандағы, сондай-ақ Банк өз қызметін жүзеге асыратын саланың ерекшелігін ескере отырып анықталған.

Маңыздылық

Аудит көлемін анықтауға бізге маңыздылықты пайдалануымыз әсер етті. Аудит қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаулар жоқ екендігіне саналы сенімділік алуға арналған. Бұрамалаулар салғырт әрекеттер мен қателіктер салдарынан болуы мүмкін. Егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың қаржылық есептілігінің негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етеді деп күтілсе маңызды болып табылады.

Төменде кестеде ұсынылғандай Банктің қаржылық есептілігінің тұтастай деңгейіндегі маңыздылықты алғанда, біз кәсіби пайымдаулар негізінде, маңыздылық үшін белгілі бір сандық шамаларды анықтадық. Осы шамалар мен сапалық факторларды ескере отырып, біз аудит көлемін, сондай-ақ, аудиторлық әдістердің сипатын, мерзімі мен ауқымын анықтадық және бұрамалаулардың тұтастай алғанда қаржылық есептілікке (жеке немесе жиынтығында қабылданған) әсерін бағаладық.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

3 - бет

Қаржылық есептілік 1,796,000 мың теңге
деңгейіндегі тұтас
алғандағы маңыздылық

Біз оны қалай анықтадық 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы салық салуға дейінгі пайданың 5%.

Қолданылған маңыздық Салық салуға дейінгі пайда-бұл пайдаланушылар көбінесе
деңгейін негіздеу Банктің қызметін ағымдағы экономикалық жағдайда бағалайтын көрсеткіш. Біз маңыздылықты 5% деңгейінде белгіледік, бұл біздің тәжірибемізге сүйене отырып, осы базалық көрсеткіштер үшін қолданылатын маңыздылық шектеріне сәйкес келеді.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – бұл біздің кәсіби пайымдамамызға сәйкес ағымдағы кезеңдегі қаржылық есептілігінің аудиті үшін ең өзекті болып табылатын мәселелер. Бұл мәселелер қаржылық есептіліктің тұтастай алғандағы аудит мән мәтінінде осы есептілік туралы пікір қалыптастыру барысында талқыланды, және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Аудиттің негізгі мәселесі

Клиенттердің кредиттері мен аванстары бойынша күтілетін кредиттік шығындарға провизияларды бағалау («ККШ»), басшылық «Қаржы құралдары» 9 («ХҚЕС 9») халықаралық қаржылық есептілік стандартына сәйкес жүргізген.

Біз клиенттерге қарыздардың маңыздылығына байланысты, сондай-ақ ХҚЕС 9 қаржылық есептіліктің күрделі стандарты болып табылатындығын ескере отырып, осы салаға назар аудардық, ол КНШ бойынша провизияларды анықтау үшін айтарлықтай пайымдауды талап етеді.

Банк КНШ бойынша провизияларды бағалауды:

- жеке негізде;
- ұжымдық негізде: ішкі рейтингтер жеке негізде бағаланды, бірақ несиелік тәуекелдің бірдей параметрлері (мысалы, дефолт ықтималдығы, дефолт шығыны) несиелік портфельдің несиелік тәуекелінің ұқсас рейтингтері үшін КНШ есептеу процесінде қолданылды.

Негізгі пайымдаулар бағыттарына мыналар кірді:

- қарыздарды ХҚЕС 9 сәйкес кезеңдер бойынша бөлу;
- дефолт ықтималдығы, дефолт шығыны және тәуекел сомасының негізгі тәуекел параметрлерін бағалау үшін пайдаланылатын есепке алу интерпретациялары мен модельдеу болжамдары;
- КНШ есептеу үшін қолданылатын деректердің толықтығы мен дәлдігі;
- қаржылық есептіліктегі ашудың дәлдігі мен жеткіліктілігі.
- қоса беріліп отырған қаржылық есептіліктегі 3,7 және 29-ескертпелерді қараңыз, онда есеп саясатының елеулі ережелері, маңызды бағалау мөндері мен пайымдаулары, сондай-ақ КНШ астындағы провизиялармен байланысты тәуекелдерді бағалау, сондай-ақ клиенттерге кредиттер

Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

КНШ үшін провизияларды бағалау кезінде біз, басқалармен қатар, келесі аудиторлық процедураларды орындадық:

- біз ХҚЕС 9 талаптарына сәйкестігін бағалау үшін Банк өзірлеген КНШ бойынша провизияларды есептеу әдістемелері мен модельдерін бағаладық. Біз процедураларымызды мыналарға бағыттадық: дефолтты анықтау, «несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуін» анықтау факторлары, несиелерді кезеңдерге бөлу және тәуекелдің негізгі параметрлерін бағалау;
- таңдау негізде біз макроэкономикалық ортаның кредиттік тәуекел деңгейін, кредиттік тәуекелін ескере отырып, олардың негізділігін айқындау үшін КНШ провизиялар деңгейіне жеке бағалау жүргіздік. Біз Банк қарыз алушыларының алдында тұрған экономика мен салалардағы үрдістерді қарастырдық;
- біз КНШ-ға қатысты процестерді бақылаудың құрылымы мен операциялық тиімділігін бағалау және тестілеу жүргіздік. Бұған клиенттерге қарыздарды кезеңдерге бөлу, тәуекелдің негізгі параметрлерін есептеу (дефолт ықтималдығы, дефолт шығыны, тәуекел сомасы), деректердің дәлдігі мен толықтығы кірді;
- таңдау негізде біз сегменттеу мен кезеңге бөлуді тексердік;
- деректердің сапасын іріктеп тексеру үшін біз бастапқы деректерді, соның ішінде несиелік портфельдермен, несиелік келісімдермен, кепілдік келісімдерімен және т. б. салыстыра отырып, КНШ есептеуінде пайдаланылған деректерді тексердік;
- тұтастай алғанда, біз Банктің болжамды ақпараттың КНШ деңгейіне өсерін бағалауын тексердік, атап айтқанда болжамды макроэкономикалық айнымалылардың (мысалы, инфляция деңгейі, базалық мөлшерлеме, мұнай бағасы, және валюта бағамдары) қолайлылығын бағаладық, кіріс деректерін сыртқы ақпаратқа салыстырдық және пайдаланылған модельдің орындылығын тексердік;

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

5 - бет

Аудиттің негізгі мәселесі

мен аванстар туралы ақпаратты ашу туралы ақпарат қамтылады.

Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

- біз Бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес ашудың жеткіліктілігі мен орындылығын бағаладық.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты адамдардың қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есептілікті ХҚЕС бухгалтерлік стандарттарына сәйкес шынайы құруға және қамтамасыз етуге міндетті. Сонымен қатар, басшылық салғырт әрекеттер және қателіктер салдарынан бос қаржылық есептілікті дайындауға керек ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржы есебін дайындау барысында, басшылық Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау, қызметтің үздіксіздігіне қатысты тиісті ақпаратты жария ету, қаржылық есептілік - жұмысты үздіксіз жалғастыру қабілеті негізіндегі қағидатты қолданумен дайындау, басшылық Банктің тарату, оның қызметін тоқтату, қызметті тарату немесе тоқтатудан басқа балама жоқ кездерден басқа жауапты.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Банктің қаржылық есептілігін дайындау үрдісін қадағалауға жауапты болып табылады.

Аудитордың қаржылық есептіліктің аудитін өткізу жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік салғырт әрекеттер немесе аудиторлық есеп шығару барысында қателіктер салдарынан бой көтеретін небір елеулі жалғандықтың жоқ екендігін растайтын орынды сенімділік алу болып табылады. Орынды сенімділік, сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ХАС сай жүргізілген аудит әрқашан елеулі бұрмалануды анықтайтынына кепілдік бермейді. Бұрмалаулар салғырт әрекеттер мен қателіктер салдарынан болуы мүмкін, егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың қаржылық есептілігінің негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етеді деп орынды түрде күтілсе маңызды деп есептеледі.

ХАС сәйкес жүргізілген аудит аясында, біз кәсіби тұжырымдама қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесі әрекеттерді орындаймыз:

- Қаржылық есептіліктегі салғырт әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланулардың тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге қатысты аудиторлық рәсімдерді өзірейміз және бағалаймыз; біздің аудиторлық пікірімізді білдіруге жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Салғырт әрекеттер салдарынан болатын елеулі бұрмаланулардың тәуекелі, қателер салдарынан болатын елеулі бұрмалануларға қарағанда жоғары, себебі салғырт әрекеттер келісім, жалғандық, әдейі қалдырып кету немесе ақпараттарды жалған көрсету немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерінен тұруы мүмкін;
- Банктің ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сай келетін аудиторлық рәсімдерді өзірлеу үшін, аудит тұрғысынан мәні бар, ішкі бақылау жүйесі жайлы түсінік аламыз;
- қолданыстағы есеп саясатының орындылығы мен есептік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған байланысты ақпаратты ашып көрсетулердің негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтыңпен үздіксіздік принципін қолдану заңдылығын қорытындылаймыз, ал жиналған аудиторлық дәлелдер негізінде – айтарлықтай күмәнді оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне қатысты елеулі пайда болу мүмкіндігін тұжырымдаймыз. Егер біз айтарлықтай белгісіздік бар деген қорытындыға келетін

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)**6 - бет**

болсақ, біз қаржылық есептілігінде тиісті ақпаратты ашып, біздің есепте назар аударуымыз керек, немесе осындай ақпаратты ашу жеткіліксіз болса, біздің пікіріміз өзгертіледі. Біздің нәтижелер аудиторлық есептің шығару күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Банктің үздіксіз жұмыс жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;

- қаржылық есептіліктің тұтастай алғандағы ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, ақпаратты ашуы, және қаржылық есептіліктің негізіндегі операциялар мен оқиғалардың өділ ұсынылуын бағалаймыз.

Біз, корпоративтік басқару үшін жауапты адамдармен ақпарат ауыса отырып, олардың назарына жоспарланған аудит ауқымы мен мерзімдерін жеткіземіз. Сонымен қатар, аудит нәтижелері бойынша табылған өрескел қателіктер және де ішкі бақылау жүйесіндегі елеулі кемшіліктер жайлы өзара ақпараттық әрекеттестік жасаймыз.

Корпоративтік басқаруға жауапты қызметкерлерге, біз тәуелсіздікке қатысты этикалық талаптарды орындаған жайлы және тәуелсіздігімізге дәлелді түрде өсер етеді деп есептеуге болатын барлық байланыстар мен өзге сұрақтар жайлы ақпаратты және қажетті жағдайларда – тиісті сақтық шараларын жеткіздік деген мәлімдеме жасаймыз.

Корпоративтік басқару үшін жауапты қызметкерлердің назарына жеткізілген мәселелер негізінде, біз ағымдағы кезеңдегі қаржылық есептілігіне аудит жүргізу үшін ең маңызды болып табылатын және сәйкесінше негізгі аудит мәселелері болып саналатын мәселелерді анықтаймыз. Бұл сұрақтар жайлы ақпаратты жария ету заңнамамен тыйым салынған, немесе осындай ақпараттың теріс салдары оның хабардан қоғамға пайданы жоққа әкеледі деп болжауға болатын кездерден басқа жағдайларда, бұл мәселелер біздің аудиторлық есебімізде сипатталады.

Атқарылған жұмыс нәтижесі бойынша, тәуелсіз аудитордың дайындаған аудиторлық есебінің тапсырма жетекшісі, Айгуль Ахметова болып табылады.

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС атынан

Price water house Coopers LLP.

Бекітілді:

Азамат Конратбаев
Басқарушы директор
ПрайсуотерхаусКуперс ЖШС
(Қазақстан Республикасы Қаржы
Министрлігінің бас Мемлекеттік
лицензиясы, 1999 жылы 21 қазан
№0000005)

Қол қойылды:

Айгуль Ахметова
Серіктес, Орындаушы аудитор
(Аудитордың біліктілік куәлігі, 2012 жылы
27 тамыз №0000083)

28 ақпан 2024 жыл
Алматы, Қазақстан

**«Altyn Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)
Қаржылық есептілікті дайындау және бекіту жауапкершілігі жөніндегі басшылықтың мәлімдемесі
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

«Altyn Bank» Акционерлік қоғамның («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ) басшылығы (бұдан әрі - «Банк») Банктің 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қызметінің нәтижелерін, ақша қаражатының қозғалысын және осы күні аяқталған жылдағы меншікті капиталдағы өзгерістерді Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес анық көрсететін қаржылық есептілікті дайындауға жауапты,

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде Басшылық мыналар үшін жауапты болады:

- Дұрыс таңдауды қамтамасыз ету және есеп саясатының принциптерін қолдануға;
- Ақпаратты, оның ішінде есеп саясаты туралы деректерді осындай ақпараттың орындылығын, дұрыстығын, салыстырмалылығын және түсінікті болуын қамтамасыз ететін нысанда ұсынуға;
- ҚХЕС талаптарын орындау пайдаланушылардың есептілікті сол немесе өзге мәмілелердің, сондай-ақ өзге де оқиғалардың немесе шарттардың Банк қызметінің қаржылық жағдайына және қаржылық нәтижелеріне тигізетін әсерін түсінуі үшін жеткіліксіз болған жағдайларда қосымша ақпаратты ашуға; және
- Банктің жақын болашақта қызметін жалғастыру қабілетін бағалауға.

Басшылық сонымен қатар мыналарға да жауапты болады:

- Банкте тиімді және сенімді ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, енгізу және қолдауға;
- Банктің мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ кез келген күнге Банктің қаржылық жағдайы туралы жеткілікті дәлдіктегі ақпаратты беруге және қаржылық есептіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысанда есеп жүргізуге;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бухгалтерлік есепті жүргізуге;
- Банк активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық ақылға қонымды мүмкін шараларды қабылдауға; және
- Қаржылық және басқа да теріс пайдалану фактілерін анықтау және алдын алуға.

Банктің 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы қаржылық есептілігін Басқарма мүшелері 2024 жылғы 28 ақпанда мақұлдады.

Банк Басқармасы атынан:

Альменов М.Б.
Басқарма Төрағасы

28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.

Мөр:

«Altyn Bank» Акционерлік қоғамы
(China CITIC Bank Corporation Limited
Еншілес Банкі)

Каржаубеков А.Ж.
Бас бухгалтер

28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.

Мөр:

«Altyn Bank» Акционерлік қоғамы
(China CITIC Bank Corporation Limited
Еншілес Банкі)

«Altyn Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)
Қаржы жағдай туралы есеп - 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың қазақстандық теңгеммен	Ескерт- пе	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	5,30	121,308,225	329,206,317
ҚРҰБ-дағы міндетті резервтік талаптар		15,695,987	19,185,690
Кредиттік мекемелердегі қаражат	9	23,276,265	10,538,892
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қаржы активтері	6	11,081	22,908
Клиенттерге берілген қарыздар	7,30	382,934,004	312,147,853
Құжаттық есеп айырысулар бойынша дебиторлар		3,156,859	4,565,148
<i>Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар:</i>			
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін бағалы қағаздар	8	181,798,375	175,651,145
Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін бағалы қағаздар	8	147,251,408	116,519,335
Ағымдағы салық активтері	24	1,046,970	648,263
Кейінге қалдырылған салық активтері	24	683,066	322,313
Негізгі құралдар	10	7,336,525	7,704,585
Материалдық емес активтер	11	1,595,143	1,756,204
Өзге активтер	12	2,603,018	1,479,537
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		888,696,926	979,748,190
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер	6	8,280	8,787
Банктердің шоттары мен депозиттері	13	5,699,611	966,688
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	15,30	676,373,946	803,420,579
РЕПО келісімдері бойынша кредиторлық берешек	14	66,216,338	63,711,251
Шартты міндеттемелер бойынша резервтер	25	1,129,154	848,760
Өзге міндеттемелер	16	21,294,681	15,856,086
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		770,722,010	884,812,151
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	17	7,050,000	7,050,000
Қосымша төленген капитал	17	220,973	220,973
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін қайта бағалау жөніндегі резерв		(1,627,162)	(4,599,492)
Бөлінбеген пайда және басқа резервтер		112,331,105	92,264,558
КАПИТАЛ		117,974,916	94,936,039
МІНДЕТТЕМЕЛЕР МЕН КАПИТАЛДЫҢ ЖИЫНТЫҒЫ		888,696,926	979,748,190

Банк Басқармасы атынан бекітілді және қол қойылды:

Альменов М.Б.
Басқарма Төрағасы

28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.

Каржаубеков А.Ж.
Бас бухгалтер

28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.

«Altyn Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)

Пайда немесе шығын және басқа жиынтық кіріс туралы есеп - 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың қазақстандық теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме едісімен есептелген пайыздық кірістер	18,30	93,949,727	63,044,096
Пайыздық және ұқсас шығындар	18,30	(44,022,862)	(28,418,320)
Таза пайыздық маржа және ұқсас кірістер		49,926,865	34,625,776
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	7	(4,938,809)	(6,220,467)
Таза пайыздық кіріс		44,988,056	28,405,309
Комиссиялық кірістер	20,30	5,632,351	5,226,926
Комиссиялық шығыстар	20,30	(4,977,380)	(4,060,693)
Таза комиссиялық кіріс		654,971	1,166,233
Пайда немесе шығын арқылы өділ құны бойынша бағаланатын қаржылық қаржылық міндеттемелері бар операциялар бойынша таза (шығын)/пайда	19,30	(736,765)	989,956
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерімен операциялар бойынша таза пайда		281,883	8,745
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза пайда	21,30	8,772,927	9,445,966
Басқа кірістер		122,973	39,322
Басқа таза пайызсыз кірістер		8,441,018	10,483,989
Жалпы және өкімшілік шығыстар	22,30	(15,733,374)	(12,793,627)
Басқа қызмет бойынша резервтер		(2,422,713)	(405,220)
Пайыздық емес шығындар		(18,156,087)	(13,198,847)
Салық салуға дейінгі пайда		35,927,958	26,856,684
Табыс салығы бойынша шығыстар	24	(1,924,248)	(2,586,610)
Бір жылдағы таза пайда		34,003,710	24,270,074
Акцияға шаққандағы пайда - негізгі және ажыратылған (теңге)	23	482,322	344,256
ТАЗА ПАЙДА		34,003,710	24,270,074
БАСҚА ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС			
Кейіннен пайда немесе шығынның бөлігі ретінде жіктелуі мүмкін баптар:			
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерінің өділ құнының өзгеруінен таза пайда/(шығын)		3,191,411	(3,684,428)
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан түскен пайда/(залал)		62,802	(66)
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша шығудың немесе құнсыздандудың нәтижесінде пайдаға немесе шығынға ауыстырылған кірістерді шегергендегі шығыстар		(281,883)	(8,745)
БАСҚА ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС		2,972,330	(3,693,239)
ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС ЖИЫНЫ		36,976,040	20,576,835

Банк Басқармасы атынан бекітілді және қол қойылды:

Альменов М.Б.
Басқарма Төрағасы

28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.

Каржаубеков А.Ж.
Бас бухгалтер

28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.

Мың қазақстандық теңгемен	Акционерлік капитал	Қосымша төленген капитал	Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ағаланатын қаржы активтерін қайта бағалау жөніндегі резерв	Негізгі құралдарды қайта бағалау бойынша резерв	Бөлінбеген пайда	Капитал жиыны
31 желтоқсан 2021 ж.	7,050,000	220,973	(906,253)	33,322	67,961,162	74,359,204
Кезеңдегі таза пайда	-	-	-	-	24,270,074	24,270,074
Басқа жиынтық шығын	-	-	(3,693,239)	(66)	66	(3,693,239)
31 желтоқсан 2022 ж.	7,050,000	220,973	(4,599,492)	33,256	92,231,302	94,936,039
Акционерлерге дивидендтер төлеу	-	-	-	-	(14,000,031)	(14,000,031)
Кезеңдегі таза пайда	-	-	-	-	34,003,710	34,003,710
Негізгі құралдарды қайта бағалау	-	-	-	62,868	-	62,868
Басқа жиынтық табыс	-	-	2,972,330	(66)	66	2,972,330
31 желтоқсан 2023 ж.	7,050,000	220,973	(1,627,162)	96,058	112,235,047	117,974,916

Банк Басқармасы атынан бекітілді және қол қойылды:

Альменов М.Б.
Басқарма Төрағасы

28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.

Каржаубеков А.Ж.
Бас бухгалтер

28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.

Мың қазақстандық теңгеммен	Ескертпе	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы			
Алынған пайыздық кірістер:		73,321,791	61,405,495
Ақша қаражаттарынан және олардың баламаларынан және несиелік мекемелердегі қаражаттардан алынған пайыздар		8,319,891	6,392,276
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардан алынған пайыздар		3,536,868	9,027,997
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын бағалы қағаздардан алынған пайыздар		6,704,212	6,250,624
Клиенттердің қарыздары бойынша алынған пайыздар		54,760,820	39,734,598
Төленген пайыздық шығыстар:		(41,632,864)	(28,124,640)
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері бойынша төленген пайыздар		(33,725,534)	(23,269,053)
Басқа Банктердің шоттары мен депозиттері бойынша төленген пайыздар		(7,907,330)	(4,855,587)
Алынған комиссиялық кірістер		5,630,369	5,228,360
Төленген комиссиялық шығыстар		(4,959,803)	(4,060,693)
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен операциялар бойынша түсімдер/(төлемдер)		(736,765)	989,956
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түсетін түсімдер		8,772,927	9,414,110
Басқа кірістер		118,428	39,322
Басқа да төленген жалпы және өкімшілік шығыстар		(12,358,153)	(11,378,042)
Төленген табыс салығы		(2,876,207)	(2,368,806)
Операциялық активтер мен міндеттемелер өзгергенге дейін операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы		25,279,723	31,145,062
Операциялық активтер мен міндеттемелерді өзгерту			
ҚРҰБ - дағы міндетті резервтік талаптардың таза ұлғаюу/(азайу)		3,489,709	(8,250,882)
Несиелік мекемелердегі қаражаттар бойынша таза төмендеу		(13,200,737)	(2,005,514)
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері мен міндеттемелері бойынша таза өсім		11,827	14,638
Клиенттердің қарыздары бойынша таза төмендету		(71,853,716)	(67,859,740)
Құжаттамалық есеп айырысу дебиторлары бойынша таза ұлғайту/(кему)		1,453,134	(2,648,192)
Өзге активтер бойынша таза азайту		(1,104,565)	(422,231)
Басқа Банктердің шоттары мен депозиттері бойынша таза өсім		4,728,989	504,829
РЕПО келісімдері бойынша кредиторлық берешек бойынша таза ұлғаю		2,505,087	14,397,830
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері бойынша таза (төмендету)/ұлғайту		(128,284,906)	304,544,125
Өзге міндеттемелер бойынша таза өсім		2,744,830	5,778,846
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер бойынша таза кему		(508)	(15,298)
Операциялық қызметтен түскен қаражаттың таза қозғалысы		(174,231,133)	275,183,473
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы:			
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды өтеу және сату		913,005,667	660,098,074
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды сатып алу		(898,920,292)	(672,123,043)
Негізгі құралдарды сатып алу		(957,153)	(938,580)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(352,079)	(616,283)
Амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын бағалы қағаздарды өтеу		46,236,667	2,100,225
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды сатып алу		(76,177,851)	(30,588,275)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты		(17,165,041)	(42,067,882)
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы:			
Қаржылық жалдау бойынша басқа да қарыз қаражаттарын өтеу		(526,946)	(465,268)
Төленген дивидендтер		(14,000,031)	-
Қаржы қызметінде пайдаланылған таза ақша қаражаты		(14,526,977)	(465,268)
Валюта бағамдарының өзгеруінің шетел валютасындағы ақша қаражаттарының мөлшеріне әсері		(1,974,941)	(1,218,241)
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының таза өсуі/(азайу)		(207,898,092)	231,432,082
Ақша қаражаттары және олардың баламалары, жыл басына	5	329,206,317	97,774,235
Ақша қаражаттары және олардың баламалары, жыл соңына	5	121,308,225	329,206,317

Банк Басқармасы атынан бекітілді және қол қойылды:

Альменов М.Б.
Басқарма Төрағасы28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.Қаржаубеков А.Ж.
Бас бухгалтер28 ақпан 2024 жыл
Қазақстан, Алматы қ.

1 Кіріспе

«Altyn Bank» АҚ («China Citic Bank Corporation Limited» ЕБ) (бұдан әрі - «Банк») осы қаржылық есептілігі 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес шығарған ҚХЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына («ҚХЕС») сәйкес дайындалды.

«Altyn Bank» АҚ («China Citic Bank Corporation Limited» ЕБ) бастапқыда Қазақстан Республикасында (бұдан әрі - «ҚР») 1998 жылы «HSBC Қазақстан Банкі» АҚ ретінде тіркелді. 2014 жылғы қарашада «Қазақстан Халық Банкі» АҚ Банктің акционерлік капиталында 100% сатып алып, оны «Altyn Bank» АҚ («Қазақстан Халық Банкі» АҚ ЕБ) деп өзгертті. 2018 жылғы 24 сәуірде China Citic Bank Corporation Ltd. және China Shanghai Investment Co., Ltd Банктің акционерлік капиталынан 60%-ын бірлесіп сатып алды. Келісім аяқталғаннан кейін Банк «Altyn Bank» АҚ («China Citic Bank Corporation Limited» ЕБ) болып өзгертілді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің акционерлері болып табылады: China Citic Bank Corporation Ltd. (акционерлік капиталдағы үлесі - 50.1%), «Қазақстан Халық Банкі» АҚ (акционерлік капиталдағы үлесі - 40.0%) и China Shuangwei Investment Co. Ltd. (акционерлік капиталдағы үлесі - 9.9%).

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк China Citic Bank Corporation-нің нақты бақылауында болды. China Citic Bank Corporation - Қытай Банкі, CITIC Limited мемлекеттік конгломератының еншілес құрылымы. «Қазақстан Халық Банкі» «АЛМЭКС» Холдингтік тобы» АҚ арқылы Тимур Кулибаев пен оның жұбайы Динара Кулибаеваның нақты бақылауында.

Банк 2015 жылы Банктің жарияланған акцияларын мемлекеттік тіркеуді жүзеге асырды және жарияланған жай акциялардың жалпы саны 220,500 жай акцияны құрады. 2023 және 2022 жылдар ішінде жаңа акциялар орналастырылмады.

Банк өз қызметін Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту Агенттігінің (бұдан әрі - ҚРҚНРД) 2020 жылғы 3 ақпандағы №1.2.23/194/33 Лицензиясы негізінде жүзеге асырады. Банктің негізгі қызметіне қарыздар мен кепілдіктер беру, аккредитивтер шығару, депозиттер тарту, клиенттердің шоттарын ашу және жүргізу, есеп айырысу-кассалық қызмет көрсету, бағалы қағаздармен, шетел валютасымен және туынды қаржы құралдарымен операциялар кіреді. Банктің қызметін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі - ҚРҰБ) және ҚРҚНРД реттейді.

Банк «Қазақстандық депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ ұсынатын салымдарды міндетті сақтандыру жүйесінің мүшесі болып табылады.

Банктің заңды мекен-жайы: Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Абай даңғылы, 109 «В», А05А1В9.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің Алматы, Астана, Атырау, Ақтау, Шымкент қалаларында алты филиалы (2022 жылғы 31 желтоқсан: алты филиалы) және «Астана» Халықаралық Қаржы орталығында бір филиалы бар.

Банк өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта

2023 жылы Қазақстан экономикасы 2022 жылмен салыстырғанда үлкен өсім көрсетті. Егер өткен жылдың қаңтар-қараша айларында ЖІӨ, яғни елдегі барлық тауарлар мен қызметтердің өндірісі 2,7% - ға өссе, қазіргі уақытта бірден 4,9% - ға өсті. Бұл ретте жан басына шаққандағы ЖІӨ 11,5 мың АҚШ долларынан 13,3 мың АҚШ долларына дейін өсті. 2023 жыл, алдыңғы жылдағыдай, Қазақстан экономикасының Украина мен Ресей арасындағы әскери қақтығыстан туындаған күрделі сыртқы жағдайға бейімделу туының астында өтті, ол тек соңғысына қатысты санкцияларға ғана емес, сонымен қатар континенттегі сауда маршруттарының өзгеруіне және бүкіл әлем бойынша, Қазақстанда да көрініс тапқан жоғары инфляцияға әсер етті.

Басшылық осы әскери қақтығыстың әсерін, сондай-ақ оның болашақта Банк үшін қазіргі және ықтимал салдарын қарастырды. Басшылық әскери қақтығыс пен оның салдары 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы немесе сол уақытта аяқталған жылдағы қаржылық есептіліктегі активтер мен міндеттемелерді бағалау мен жіктеуге әсер етпейтін оқиғалар деп санайды.

1 Кіріспе (жалғасы)

2023 жылғы қарашада Fitch Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі Қазақстанның «BBB-» деңгейіндегі тәуелсіз рейтингін «тұрақты» болжаммен растады, бұл рейтинг сыртқы күйзелістерге төзімді күшті бюджеттік және сыртқы теңгерімдерді, сондай-ақ мұнай кірістерінен жинақталған жинақтармен нығайтылған қаржыландырудың икемділігін көрсетеді. Бұл күшті жақтары, «BBB»-санатындағы ұқсас елдермен салыстырғанда ішінара аз дамыған макроэкономикалық саясатты, сондай-ақ басқарудың өлсіз көрсеткіштерін көрсететін жоғары инфляция шикізатқа жоғары тәуелділікпен салыстырылады. Шикі мұнай мен мұнай конденсаты бюджеттік кірістер мен экспортқа ең көп үлес қосады бұл экспорт ЖІӨ-нің 17%-ын құрайды, бұл экономиканы сыртқы күйзелістерге ұшыратуы мүмкін. Экономиканы әртараптандыру бойынша күш-жігер жұмсалуда, оны іске асыруға бизнес ортамен және білікті кадрлардың жетіспеушілігімен байланысты проблемаларға байланысты уақыт қажет болады.

Жалпы, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір ерекшеліктерді көрсетуді жалғастыруда. Бұл ерекшеліктерге сонымен қатар елден тыс жерде еркін айырбасталмайтын ұлттық валюта және бағалы қағаздар нарығының өтімділігінің төмен деңгейі кіреді, бірақ олармен шектелмейді.

Осы есептің күніндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми айырбастау бағамы 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 454.56 теңгемен салыстырғанда, 1 АҚШ доллары үшін 448.89 теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 462.65 теңге). Осылайша, теңгенің айырбас бағамына және Ұлттық Банк пен Үкіметтің болашақ әрекеттеріне, сондай-ақ осы факторлардың Қазақстан Республикасының экономикасына әсеріне қатысты белгісіздік сақталуда.

Инфляция деңгейі 2023 жылғы ақпанда 21.3% шыңына жеткеннен кейін 2023 жылғы желтоқсанда 9.8%-ды құрады. 2023 жылы экономиканың өсуі 4.8%-ды құрады, жән, сарапшылардың болжамы бойынша, алдағы үш жылда ұлттық экономиканың өсу қарқыны жылына орта есеппен 4% - дан аз болады.

Экономикалық орта Банктің қызметі мен қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер етеді. Басшылық Банктің тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдайды. Алайда, қалыптасқан экономикалық жағдайдың болашақ салдарын болжау қиын, ал басшылықтың ағымдағы күтулері мен бағалаулары нақты нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін. Бұдан басқа, Қазақстан Республикасындағы қаржы секторы Қазақстан Республикасындағы саяси, заңнамалық, салықтық және реттеушілік өзгерістердің ықпалына ұшырайды. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының перспективалары едәуір дәрежеде Үкімет қабылдайтын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ елдің саяси жүйесі шеңберінде құқықтық өрісті дамытуға және жетілдіруге, яғни Банктің бақылау аясынан тыс тұрған мән-жайларға байланысты болады.

Ірі орталық Банктердің монетарлық саясатын қатаңдату пайыздық мөлшерлемелердің өсуіне және нарықтардағы өтімділік көлемінің төмендеуіне әкелді. Бұл өз кезегінде инвестициялық бөлсенділіктің төмендеуіне және қарыз қаражаттарының құнының өсуіне әкелді. Нәтижесінде, бұл өзгерістер қаржы нарықтарындағы сұраныс пен ұсынысқа, сондай-ақ активтер бағалары мен валюта бағамдарына тұрақты әсер етуі мүмкін. Монетарлық саясатты қатаңдату облигациялар нарығына ең жағымсыз әсер етуі мүмкін деп болжануда, өйткені облигациялардың пайыздық мөлшерлемелері орталық Банктердің ақша-несие саясатымен тікелей байланысты. Монетарлық саясатты қатаңдату акциялар мен валюта нарықтарына да әсер етуі мүмкін. Ақша-несие саясатындағы өзгерістердің толық әсері ұзақ уақыт бойы көрінуі мүмкін және өзгерістердің ауқымы, экономиканың жағдайы, геосаяси тәуекелдер және т. б. сияқты көптеген экономикалық факторларға байланысты.

Басшылық барлық факторлардың өзгеру дәрежесі мен ұзақтығын болжай алмайды немесе олардың болашақта Банктің қаржылық жағдайына тигізетін әсерін бағалай алмайды. Басшылық ағымдағы жағдайларда Банк қызметінің тұрақтылығы мен өсуін қолдау үшін барлық қажетті шараларды қабылдайтынына сенімді. Қалыптасқан экономикалық жағдайдың болашақ салдарын болжау қиын болғандықтан, басшылықтың ағымдағы күтулері мен бағалаулары нақты нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Бұл қаржылық есептілік халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес шығарған ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дайындалды.

Бұл қаржылық есептілік әділ құн бойынша қаржы құралдарын бастапқы тануға және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша және өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын негізгі құралдарды, қаржы құралдарын қайта бағалауға түзете отырып, тарихи құн бойынша есепке алу қағидалары негізінде дайындалды. Осы қаржылық есептілікті дайындауда қолданылатын есеп саясатының принциптері төменде келтірілген. Бұл қағидалар, егер өзгеше көрсетілмесе, есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты дәйекті түрде қолданылды.

Бұл қаржылық есептілік Банкке меншікті капиталды несиелендіретін немесе беретін инвесторлар болып табылатын негізгі пайдаланушыларға бағытталған. Бұл қаржылық есептілікте негізгі пайдаланушылардың іскерлік және экономикалық қызмет туралы жеткілікті білімі бар және ақпаратты тиісті түрде тексереді және талдайды. Кейде тіпті білімді және мұқият пайдаланушылар берілген қаржылық есептілікте көрінетін күрделі экономикалық құбылыстар туралы ақпаратты түсіну үшін кеңесшінің көмегіне мұқтаж болуы мүмкін.

Бұл қаржылық есептіліктің мақсаты-басшылық негізгі пайдаланушылар үшін маңызды деп санайтын ақпаратты ғана ашу. Басшылық маңызды ақпаратты маңызды емес ақпаратпен жабу арқылы осы қаржылық есептіліктің түсінігін төмендетпегенге тырысады. Сәйкесінше, есеп саясатының елеулі ақпараты ғана, тиісті жағдайларда, жария етілген тиісті ескертпелерде ғана ашылады.

Өтімділік тәртібімен қаржылық жағдай туралы есептің баптарын ұсыну. Банкте нақты анықталған операциялық цикл жоқ, сондықтан Банк қаржылық жағдай туралы есепте жеке айналым және ұзақ мерзімді активтер мен ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді міндеттемелерді ұсынбайды. Оның орнына активтер мен міндеттемелер өтімділік тәртібімен ұсынылады. Күтілетін өтеу мерзімдері бойынша қаржы құралдарын талдау 29-Ескертпеде келтірілген. Төмендегі кестеде 29-Ескертпеде келтірілген талдауға енгізілмеген баптар үшін есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай өткенге дейін немесе кейін өтеуге немесе өтеуге күтілетін сомалар туралы ақпарат берілген.

	31 желтоқсан 2023 ж.			31 желтоқсан 2022 ж.		
	Өтеуге/орнын толтыруға күтілетін сомалар			Өтеуге/орнын толтыруға күтілетін сомалар		
	есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде	есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 айдан кейін	Жиыны	есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде	есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 айдан кейін	Жиыны
<i>Мың Қазақстан теңгемен</i>						
АКТИВТЕР						
Ағымдағы салық активтері	535,096	511,874	1,046,970	234,013	414,250	648,263
Кейінге қалдырылған салық активтері/(міндеттемелер)	726,653	(43,587)	683,066	424,572	(102,259)	322,313
Негізгі құралдар	452,160	6,884,365	7,336,525	601,586	7,825,525	8,427,111
Материалдық емес активтер	57,965	1,537,178	1,595,143	115,072	1,641,132	1,756,204
Өзге активтер	781,801	-	781,801	598,793	-	598,793
МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Провизиялар	1,129,154	-	1,129,154	848,760	-	848,760
Өзге міндеттемелер	5,750,255	-	5,750,255	2,332,431	-	2,332,431

Өтімділік тәртібімен қаржылық жағдай туралы есептің баптарын ұсыну

Банк өтімділік тәртібімен тұтастай алғанда қаржылық жағдай туралы есептің баптарын ұсынады. Банкте нақты анықталған операциялық цикл жоқ, сондықтан Банк қаржылық жағдай туралы есепте қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелерді бөлек ұсынбайды. Оның орнына активтер мен міндеттемелер 29 - Ескертпеде күтілетін өтеу мерзімдері бойынша ұсынылады.

3 Бағалаудағы елеулі болжамдар мен белгісіздік көздері

Банктің есеп саясатын қолдану процесінде басшылық басқа көздерден көрінбейтін активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына қатысты пайымдаулар қолдануға, бағалаулар мен болжамдар жасауға тиіс. Бағалау мәндері және олардың негізінде жатқан болжамдар өткен тәжірибеге және нақты жағдайларда орынды деп саналатын басқа факторларға сүйене отырып қалыптастырылады.

Нақты нәтижелер бағалау деректерінен өзгеше болуы мүмкін.

Бағалау және онымен байланысты болжамдар үнемі қайта қаралады. Бағалаудағы өзгерістер, егер өзгеріс тек осы кезеңге әсер етсе немесе бағалау қайта қаралған кезеңге әсер етсе және өзгеріс ағымдағы және болашақ кезеңдерге әсер етсе, болашақ кезеңдерде қайта қаралған кезеңде көрсетіледі.

Есеп саясатын қолдану кезінде пайдаланылған елеулі рұқсат берулер

Банк бағалауды жүргізеді және қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына әсер ететін болжамдар жасайды. Бағалаулар мен пайымдаулар көшбасшылық тәжірибесіне және басқа факторларға, соның ішінде басшылық ағымдағы жағдайларға негізделген деп санайтын болашақ оқиғаларға қатысты күтулерге негізделген үнемі талданады. Есеп саясатын қолдану барысында басшылық пайымдаулар мен бағалауларды да қолданады. Қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға неғұрлым елеулі әсер ететін пайымдаулар және нәтижесі келесі қаржы жылы ішінде активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына елеулі түзетулер болуы мүмкін бағалаулар мыналарды қамтиды:

Бағалаудағы белгісіздіктің негізгі көздері

Төменде болашаққа қатысты негізгі болжамдар және есепті кезеңнің соңындағы бағалаулардағы белгісіздіктің басқа да негізгі көздері келтірілген, олар ықтималдықтың үлкен үлесімен келесі қаржы жылы ішінде активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына елеулі түзетулер енгізуге әкелуі мүмкін.

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау-бағалау әдістемесін, модельдерін және бастапқы деректерін пайдаланатын маңызды бағалау. Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әдіснамасының егжей-тегжейлері 29-Ескертпеде ашылған. Келесі компоненттер несиелік шығындар бойынша бағалау резервіне: дефолтты анықтау, несиелік тәуекелдің едәуір артуы, дефолт ықтималдығы, дефолт тәуекеліне ұшырау және дефолт болған жағдайда шығын мөлшеріне елеулі әсер етеді.

Кредиттеудің жаңартылатын тетіктерінің (кредиттік карталардың, овердрафттардың) кредиттік тәуекелге ұшырауы

Несиелеудің кейбір тетіктеріне қатысты Банктің несиелік шығындар қаупіне ұшырауы несие шартының максималды мерзімінен асып кетуі мүмкін. Бұл ерекшелік несиені және пайдаланылмаған міндеттеменің құрамдас бөлігін қамтитын белгілі бір жаңартылатын несиелеу механизмдеріне, сондай-ақ Банктің шарт бойынша шынымен өтеуді талап ету және пайдаланылмаған құрамдас бөлікті жою мүмкіндігі оның несиелік шығындар қаупіне ұшырауын шектемейтін жағдайларға қолданылады.

Мұндай кредиттеу тетіктері үшін Банк кредиттік тәуекелге ұшыраған кезең ішінде күтілетін кредиттік шығындарды бағалайды және кредиттік тәуекелді басқару жөніндегі шаралар есебінен күтілетін кредиттік шығындар азайтылмайды. Бұл ерекшелікті қолдану үшін пайымдауды қолдану қажет. Басшылық осы ерекшелік қолданылатын бөлшек және коммерциялық несиелеу тетіктерін анықтау үшін пайымдауды қолданды. Банк бұл ерекшелікті келесі сипаттамалары бар несиелеу тетіктеріне қолданды: (а) белгіленген мерзімнің немесе өтеу құрылымының болмауы, (б) шартта көзделген оны бұзу мүмкіндігін кредиттік тәуекелге ұшырауды күнделікті басқару шеңберінде пайдалануға болмайды және егер Банк кредиттеудің жекелеген тетігі деңгейінде кредиттік тәуекелдің ұлғаюы туралы хабардар болған жағдайда ғана шарттың күшін жоюға болады, және (в) тәуекелдерді басқару топтық негізде жүзеге асырылады. Сонымен қатар, Банк тәуекелге ұшыраудың басталу күні мен күтілетін аяқталу күнін қоса алғанда, күтілетін несиелік шығындарды бағалау кезеңін анықтау үшін пайымдауды қолданды.

3 Бағалаудағы елеулі болжамдар мен белгісіздік көздері (жалғасы)

Банк өткен кезеңдерге қатысты ақпарат пен тәжірибені қарастырады: (а) Банк ұқсас құралдар бойынша кредиттік тәуекелге ұшыраған кезең, кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы бағаланатын кезеңнің басталуын анықтайтын Кредиттеу тетігінің соңғы елеулі модификациясының күнін қоса алғанда, (б) кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюынан кейін ұқсас қаржы құралдары бойынша дефолттар орын алуы мүмкін кезеңнің ұзақтығын, және (в) кредиттік тәуекелді басқару жөніндегі шаралар (мысалы, пайдаланылмаған лимиттерді төмендету немесе кері қайтарып алу), мерзімінен бұрын өтеу коэффициенті және кредиттерді өтеудің күтілетін мерзімдеріне есер ететін өзге де факторлар. Осы факторларды пайдалану кезінде Банк кредиттеудің жаңартылатын тетіктерінің портфельдерін кіші топтарға бөледі және өткен кезеңдердің деректері мен тәжірибесіне, сондай-ақ болжамды ақпаратқа сүйене отырып, неғұрлым өзекті болып табылатын коэффициенттерді қолданады.

Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі

Несиелік тәуекелдің едәуір арту фактісін анықтау үшін Банк есепті күнгі қаржы құралының қолданылу мерзімі ішінде дефолт қаупін бастапқы тану күніндегі дефолт қаупімен салыстырады. Бағалау процесінде есепті күндегі кредиттік тәуекелдің нақты деңгейі емес, кредиттік тәуекелдің салыстырмалы ұлғаюы қарастырылады. Банк барлық негізделген және нақты клиенттік портфельдердің мінез-құлық аспектілерін қоса алғанда, бірқатар факторларды қоса алғанда, шамадан тыс шығындар мен күш-жігерсіз қол жетімді болжамды ақпаратты растайды. Банк дефолт сәтіне дейін кредиттік тәуекелдің ұлғаюының мінез құлық белгілерін және жеке құрал немесе портфель деңгейінде кредиттік тәуекелді бағалауға тиісті болжамды ақпаратты енгізуді айқындайды.

Банк провизиялар мөлшерінің сезімталдығына келесі талдау жүргізді: 1) барлық несиелердің 2-Кезеңге 1-Кезеңнен бір уақытта өтуіне, 2) көпідіктің құнсызданған несиелерге әсеріне. Барлық кредиттер бір мезгілде 1-Кезеңнен 2-Кезеңге ауысқан жағдайда, Банктің провизиялары 19,574,482 мың теңгеге (2022 жылы 14,529,432 мың теңге) ұлғаяды. Банктің құнсызданған кредиттер бойынша қамтамасыз етілуі болмаған жағдайда, Провизиялар 849,174 мың теңгеге (2022 жылы 1,904,836 мың теңге) ұлғаяды. Барлық несиелер бір уақытта 1-Кезеңнен 3-Кезеңге ауысқан жағдайда, Банктің провизиялары 200,611,393 мың теңгеге ұлғаяды (2022 жылы 167,349,089 мың теңге). Егер кредиттер ағымдағы кезеңде қалса және LGD 100%-ды құраса, Банктің провизиялары 6,867,997 мың теңгеге (2022 жылы 9,198,074 мың теңге) ұлғаяды.

Ақшалай қаражаттың негізгі қарыз сомасы мен пайыз есебінен тек қана төлемдерді айқындауға сәйкестігін бағалау (SPPI)

Қаржы активінен ақша ағындарының тек негізгі қарыз бен пайыз төлемдерін анықтауға сәйкестігін анықтау үшін пайымдауды қолдану қажет.

Банк шарттық ақша ағындарының мерзімін немесе сомасын өзгертетін шарттық шарттарды анықтады және қарастырды. Ақша ағындары, егер несие шарттары бойынша оны мерзімінен бұрын өтеу мүмкін болса және мерзімінен бұрын өтеу сомасы қарыз бен есептелген пайыздар сомасын және шартты мерзімінен бұрын бұзғаны үшін негізделген қосымша өтемақыны білдірсе, тек негізгі қарыз бен пайыз есебінен төленетін төлемдер критерийіне сәйкес келеді. Актив бойынша борыш сомасы борыш сомасын өтеу есебіне кейінгі төлемдерді шегергенде бастапқы тану кезіндегі әділ құнға, яғни тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен айқындалған пайыздарды есепке алмағанда төлемдерге тең. Осы ережеден ерекшелік ретінде стандарт мерзімінен бұрын өтеу элементтері бар құралдарға мүмкіндік береді, олар тек негізгі қарыз бен пайыздық төлемдердің критерийлеріне сәйкес келуі үшін келесі шарттарға сәйкес келуі керек: (i) актив сыйлықақымен немесе жеңілдікпен беріледі, (ii) алдын ала төлем сомасы шарт бойынша номиналды сомалар мен есептелген пайыздарды және шартты мерзімінен бұрын бұзғаны үшін негізделген қосымша өтемақыны білдіреді және (iii) мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігінің әділ құны бастапқы тану кезінде маңызды болмады. Банк қарыздың негізгі сомасы мен пайыздарының (SPPI) есебіне тек қана төлемдерді айқындауға сәйкестігіне ақшалай қаражатты талдауды жүзеге асырды, нәтиже елеулі пайымдауларды қолдануды талап етпейді.

Артық бағаланған құны бойынша ескерілетін негізгі құралдар

Ғимараттар мен құрылыстар артық бағаланған құны бойынша көрсетіледі. Жер мен Банк ғимараты нарықтық құны бойынша сатып алынды. Негізгі құралдардың осы тобы бойынша қайта бағалау екі жылда бір рет жүргізіледі. Негізгі құралдарды бағалау әдістемесі туралы ақпарат 10-Ескертпеде берілген.

Банк 2023 жылдың қазан айында ғимараттың бір бөлігін тұрғын емес үй-жайлар мен жер учаскесі түрінде қайта бағалауды жүзеге асырды. Бағалауды «PKF меншікті бағалау» ЖШС тәуелсіз ұйымы жүргізді. Нарықтық құнды анықтау кезінде салыстырмалы (нарықтық) тәсіл шеңберінде сатуды салыстырмалы талдау әдісі қолданылды.

3 Бағалаудағы елеулі болжамдар мен белгісіздік көздері (жалғасы)

Банктің негізгі құралдарының әділ құнын есептеу кезінде әділ құн 3-Деңгейге жатқызылды, өйткені бағалау үшін бастапқы деректер ғимараттың ерекшеліктеріне түзетілген жалпыға қолжетімді интернет-ресурстардың баға белгілеу бағалары болды.

Банк Жылжымайтын мүлік объектілерін қайта бағалау нәтижесінде жер учаскесінің құны 87,550 мың теңгеге өсті, ал ғимараттың құны 365,188 мың теңгеге төмендеді, бұл жалпы және өкімшілік шығыстар құрамындағы негізгі құралдардың құнсыздануынан шығыстар ретінде көрсетілді (22-Ескертпе).

Жалдау мерзімін анықтау

Банк кеңсе ғимараттарын үшінші тұлғалардан мерзімсіз шарттар бойынша жалға алады, егер Тараптардың ешқайсысы екінші Тарапқа Шартты бұзудың болжамды күнінен 6 ай бұрын бұзу туралы хабарлама жібермесе, олар автоматты түрде ұзартылады. Банк жалға алынған мүлікті жақсарту, көшу құны немесе Банк қызметі үшін үй-жайлардың маңыздылығы сияқты экономикалық антистимулдарды қоса алғанда, олар бұзылған жағдайда салынуы мүмкін айыппұл санкцияларын ескере отырып, осындай шарттар бойынша мерзімінен бұрын бұзу құқығынсыз жалдау мерзімін белгілейді. Нәтижесінде ең маңызды кеңсе ғимараттарын жалға алу мерзімі 4-5 жыл деп анықталады.

Қаржы құралдарын бағалау

6-Ескертпеде сипатталғандай, пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құнын бағалау үшін Банк әділ құн иерархиясының екінші деңгейіне жататын бағалау әдістерін пайдаланады.

Басшылықтың пікірінше, таңдалған бағалау әдістері мен қолданылған болжамдар қаржы құралдарының әділ құнын анықтауға жарамды.

Кейінге қалдырылған салық активтерін өтеу мүмкіндігі

Банк басшылығы есепті күнге кейінге қалдырылған салық активтеріне қатысты резерв құру қажеттілігінің жоқтығына сенімді, өйткені кейінге қалдырылған салық активтері 50% - дан астам ықтималдықпен толығымен жүзеге асырылатын болады. 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны сәйкесінше 683,066 мың теңгені және 322,313 мың теңгені құрады.

Белгісіз салық жайғасымдары бойынша резерв

2023 жылғы 20 желтоқсанда салық органдарынан алынған Банктің 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап 2021 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңдегі Құжаттамалық салықтық тексерудің алдын ала актісі негізінде басшылықтың бағалауына сәйкес, Банк 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2,130,739 мың теңге мөлшерінде пайдаға салынатын салықтардың, айыппұлдар мен өсімпұлдардың декларацияланбаған сомалары бойынша резервтер құрды. Құжаттық салықтық тексерудің осы алдын ала актісіне сәйкес Банк клиенттердің депозиттері мен ағымдағы шоттары бойынша сыйақыны, сондай-ақ тіркелген активтердің амортизациясы бойынша шығыстар сомасын дұрыс шегерімге жатқызған. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық Банк көрсетілген кезеңдегі салықтық тексерудің соңғы нәтижелері келісілген кезде толығымен пайдаланылады немесе қалпына келтіріледі деп болжануда.

4 Қаржылық есептіліктің жаңа немесе қайта қаралған халықаралық стандарттарына және жаңа есепке алу ережелеріне көшу

Төменде келтірілген қайта қаралған стандарттар Банк үшін 2023 жылдың 1 қаңтарынан бастап міндетті болды:

- ҚХЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» (2017 жылдың 18 мамырында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді);
- ХҚЕС (IFRS) 17-ге және ХҚЕС (IFRS) 4-ке түзетулер (2022 жылдың 25 маусымында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді);
- ХҚЕС (IFRS) 17 қолданудағы сақтандырушылар үшін өтпелі опция - ХҚЕС (IFRS) 17-ге түзетуле (2022 жылдың 9 желтоқсанында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді);
- *ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС бойынша практикалық нұсқаулық 2-ге түзетулер: Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу (2022 жылдың 12 ақпанында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады). ХҚЕС (IAS) 1-ге ұйымдардан есеп саясатының негізгі ережелерінің орнына олардың есеп саясаты туралы маңызды ақпаратты ашуды талап ететін түзетулер енгізілді. Түзетулерде есеп саясаты туралы маңызды ақпараттың анықтамасы бар. Сонымен қатар, түзетулер, егер онсыз қаржылық есептілікті пайдаланушылар қаржылық есептіліктегі басқа маңызды ақпаратты түсіне алмаса, есеп саясаты туралы ақпарат айтарлықтай болады деп күтілуде. Түзетулерде ұйымның қаржылық есептілігі үшін маңызды болып саналатын есеп саясаты туралы ақпараттың мысалдары келтірілген. Сонымен қатар, ХҚЕС (IAS) 1-ге түзету есеп саясаты туралы маңызды емес ақпаратты ашудың қажеті жоқ екенін түсіндіреді. Алайда, егер мұндай ақпарат ашылса, ол есеп саясаты туралы маңызды ақпаратты түсінуді қиындатпауы керек. Бұл түзетуді қолдау үшін Есеп саясаты туралы ақпаратты ашуға маңыздылық тұжырымдамасын қолдану бойынша ұсыныстарды қамтитын «маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ХҚЕС бойынша 2-Практикалық нұсқаулыққа өзгерістер енгізілді;*
- «Бухгалтерлік бағалауды анықтау» ХҚЕС (IAS) 8 түзетуі (2023 жылдың 12 ақпанында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді);
- Бір мәміледен туындайтын активтер мен міндеттемелерге қатысты кейінге қалдырылған салықтар-ХҚЕС түзетуі (IAS) 12 (2022 жылдың 7 мамырында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді);
- Халықаралық салық реформасы-екінші компоненттің Модельдік ережелері - ХҚЕС (IAS) түзетулері
- 12 «Табыс салығы» (2023 жылдың 23 мамырында шығарылды).

Жоғарыда аталған түзетулерді қолдану Банктің қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

2024 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын және Банк өлі мерзімінен бұрын қабылдамаған жылдық кезеңдер үшін міндетті болып табылатын бірқатар жаңа стандарттар мен түсініктемелер жарияланды.

- ХҚЕС (IFRS)-қа түзетулер 16 «Жалдау: кері лизингпен сату бойынша лизингтік міндеттемелер» (2022 жылдың 22 қыркүйегінде шығарылды және 2024 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді);
- Міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді деп жіктеу-ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері (бастапқыда 2020 жылдың 23 қаңтарында шығарылды және кейіннен өзгертілді 6 2020 жылдың 15 шілдесі мен 2022 жылдың 31 қазаны 2024 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді);
- ХҚЕС (IAS) 7 түзетулері «Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп» және ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу: жеткізушілерді қаржыландыру тетіктері» (2023 жылғы 25 мамырда шығарылды).

Егер жоғарыда өзгеше көрсетілмесе, аталған жаңа стандарттар мен түсініктемелер Банктің қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

5 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Ақша қаражаттары және олардың баламалары келесідей түрде ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2023 ж.
ҚРҰБ шоттары	69,040,279	293,676,363
Бастапқы өтеу мерзімі 30 күнге дейінгі корреспонденттік шоттар мен мерзімді депозиттер	40,080,448	23,330,904
«Кері РЕПО» операциясы	10,011,196	10,039,094
Кассадағы қолма-қол ақша	2,176,302	2,159,956
Ақша қаражаттары және олардың баламалары жиыны	121,308,225	329,206,317

Ақша қаражаттары және олардың баламаларына кассадағы ақшалай қаражатты, бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын ҚРҰБ корреспонденттік және мерзімді шоттарындағы бос қалдықтарды, қандай да бір шарттық міндеттемелерге ауыртпалық түсірмеген бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын кредиттік мекемелердегі қаражатты, сондай-ақ бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын «кері РЕПО» шарттарын қамтиды. Ұсыну сәтінде үш айдан астам мерзімге пайдалануға қатысты шектеулер бар қаражат қаржы жағдайы туралы есепте де, ақша қаражатының қозғалысы туралы есепте де ақша қаражаты мен ақша қаражатының баламаларының құрамынан шығарылады.

Ақша қаражаттары мен ақша қаражаттарының баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, өйткені (i) олар шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұсталады және бұл ақша ағындары тек негізгі қарыз бен пайыз есебінен төлемдер болып табылады және (ii) олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмайды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есепте ұсынылған ақша қаражаттарының төлемдері немесе түсімдері, Банктің контрагенттерінің Банкте орналастырылған ағымдағы шоттарына есептелген немесе есептелген, клиенттің ағымдағы шотынан қаражатты есептен шығару жолымен өндіріп алынған кредит бойынша пайыздық кірістер немесе борыштың негізгі сомасы сияқты сомаларды, пайыздық төлемдерді немесе клиенттің көзқарасы бойынша ақшалай қаражатты немесе олардың баламаларын білдіретін клиенттің ағымдағы шотына есептелген берілген кредиттерді қоса алғанда, Банктің ақша қаражаттары мен ақша қаражаттарының баламаларын беруін білдіреді.

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік тәуекел деңгейлері негізінде ақша қаражаттарының қалдықтары мен олардың баламаларының кредиттік сапасына талдау келтірілген. Банктің кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің сипаттамасы 29-Ескертпеде келтірілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	ҚРҰБ-дағы шоттары	Бастапқы өтеу мерзімі 30 күнге дейінгі корреспонденттік шоттар мен мерзімді депозиттер	«Кері РЕПО» операциясы	Жиыны
2023 жылғы 31 желтоқсан				
Жоғары деңгей	-	31,094,100	-	31,094,100
Жақсы деңгей	69,040,279	8,986,348	10,011,196	88,037,823
Кассадағы ақша қаражатын қоспағанда, ақша қаражаты мен ақша қаражатының баламаларының жиыны	69,040,279	40,080,448	10,011,196	119,131,923

5 Ақша қаражаттары және олардың баламалары (жалғасы)

Мың қазақстандық теңгемен	ҚРҰБ-дағы шоттары	Бастапқы өтеу мерзімі 30 күнге дейінгі корреспонденттік шоттар мен мерзімді депозиттер	«Кері РЕПО» операциясы	Жиыны
31 December 2022				
Жоғары деңгей	-	14,641,192	-	14,641,192
Жақсы деңгей	293,676,363	8,689,712	10,039,094	312,405,169
Кассадағы ақша қаражатын қоспағанда, ақша қаражаты мен ақша қаражатының баламаларының жиыны	293,676,363	23,330,904	10,039,094	327,046,361

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау мақсатында 2023 жылғы 1 қаңтар мен 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мен ақша қаражаттарының баламаларының қалдықтары 1-Кезеңге енгізілді. Күтілетін кредиттік шығындарды бағалауға көзқарас 29 ескертпеде келтіріледі.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚРҰБ - ны қоспағанда, үш ірі контрагент-Банктердің ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жиынтық сомасы 31,640,209 мың теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсан 17,736,476 мың теңге) немесе ақша қаражаттары мен олардың баламаларының 26%-ы (2022 жылғы 31 желтоқсан: 5%).

Кері РЕПО шарттарын қоспағанда, ақша қаражаттарының сомалары мен ақша қаражаттарының баламалары қамтамасыз етілмейді.

Қамтамасыз ету ұсынатын кредиттік төуекелдің төмендеу дәрежесі кепілмен қамтамасыз ету және кредит сапасын арттырудың өзге тетіктері активтің теңгерімдік құнына тең немесе одан асатын активтер («артық қамтамасыз етілген активтер») үшін қамтамасыз ету құнын жеке ашу жолымен ұсынылған.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз басқа Банктермен сатып алу және кері сату («кері РЕПО») шарттары төмендегі кестелерде берілген:

Мың қазақстандық теңгемен	31 желтоқсан 2023 ж.	
	Активтердің теңгерімдік құны	Қамтамасыз етілген активтер етудің әділ құны
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз басқа Банктермен сатып алу және кері сату («кері РЕПО») шарттары	10,011,196	10,002,419

Мың қазақстандық теңгемен	31 желтоқсан 2022 ж.	
	Активтердің теңгерімдік құны	Қамтамасыз етілген активтер етудің әділ құны
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз басқа Банктермен сатып алу және кері сату («кері РЕПО») шарттары	10,039,094	10,035,922

6 Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер мен міндеттемелер

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер келесідей ұсынылады:

Мың қазақстандық теңгемен	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Туынды қаржы құралдары	11,081	22,908
Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жиыны	11,081	22,908

6 Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

	31 желтоқсан 2023 ж.			31 желтоқсан 2022 ж.				
	Шарттар бойынша орташа мөлшерле ме, курс /%	Шартты сома	Актив	Міндеттеме	Шарттар бойынша орташа мөлшерле ме, курс /%	Шартты сома	Актив	Міндеттеме
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын туынды қаржы құралдары								
Шетел валютасы								
Слоттар								
KZT-ке қарсы USD сату	454.55	6,136,560	2,905	(720)	-	-	-	-
KZT-ке қарсы USD сатып алу								
Своптар								
USD қарсы EUR сатып алу/сату	-	-	-	-	-	-	-	-
KZT-ке қарсы USD сатып алу/сату	472.7	292,440	-	(7,560)	487.4	291,213	-	(8,787)
USD-ге қарсы KZT сатып алу/сату	463.83	1,020,000	8,176	-	489.4	300,000	9,976	-
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын туынды қаржы құралдарының жиыны		7,449,000	11,081	(8,280)		591,213	9,976	(8,787)

Туынды құралдарды ресімдеу кезінде олар көбінесе ең төменгі сыйақыны беру арқылы немесе мүлдем жоқ өзара уәде алмасу болып табылады. Сонымен қатар, бұл құралдар үлкен құбылмалылыққа ұшырайды.

6 Пайда немесе шығын арқылы өділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Туынды келісімшарттың негізінде жатқан актив құнының, пайыздық мөлшерлеменің немесе индекстің салыстырмалы түрде аз өзгеруі Банктің пайдасына немесе шығынына айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

Пайда немесе шығын арқылы өділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер келесідей ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер: Туынды қаржы құралдары	8,280	8,787
Пайда немесе залал арқылы өділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелердің жиыны	8,280	8,787

7 Клиенттерге берілген қарыздар

Клиенттерге берілген несиелер келесідей берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Заңды тұлғаларға берілген қарыздар		
Корпорациялар	96,751,777	109,703,747
Шағын және орта бизнес	62,595,006	62,676,489
Заңды тұлғаларға берілген қарыздардың жиыны	159,346,783	172,380,236
Жеке тұлғаларға берілген қарыздар		
Тұтынушылық қарыздар	117,445,732	93,255,404
Ипотекалық несиелеу	116,414,246	54,832,966
Несие карталары	1,971,003	1,806,804
Жеке тұлғаларға берілген қарыздар жиыны	235,830,981	149,895,174
Клиенттерге амортизацияланған құн бойынша бағаланатын берілген қарыздардың жиыны	395,177,764	322,275,410
Күтілетін кредиттік шығындар үшін бағалау резервін шегергенде	(12,243,760)	(10,127,557)
Клиенттерге берілген қарыздардың жиыны	382,934,004	312,147,853

Клиенттерге кредиттер мен аванстар Банк клиенттерге клиенттің кредитін сатып алу немесе клиентке кредит беру мақсатында аванстық төлемдер түрінде ақшалай қаражат берген кезде ескеріледі. Бизнес-модельге және ақша ағындарының сипаттамаларына сүйене отырып, Банк клиенттерге несиелер мен аванстарды келесі бағалау санаттарының біріне жатқызады: (i) амортизацияланған құн бойынша: шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұсталатын несиелер, олар тек негізгі қарыз бен пайыздың шотына төлемдер болып табылады және ерікті негізде пайда немесе залал арқылы өділ құн бойынша бағаланатындар санатына жатқызылмаған кредиттер, және (ii) пайда немесе шығын арқылы өділ құн бойынша: SPPI-тест критерийлеріне немесе амортизацияланған құн бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құн бойынша бағалау үшін басқа критерийлерге сәйкес келмейтін несиелер пайда немесе шығын арқылы өділ құн бойынша бағаланады.

Құнсыздануға арналған бағалау резервтері күтілетін кредиттік шығындардың болжамды модельдері негізінде айқындалады. 3 және 7-Ескертпеде Банктің болжамды ақпаратты күтілетін кредиттік шығындар моделіне енгізу тәсілін түсіндіруді қоса алғанда, күтілетін кредиттік шығындарды бағалау кезінде пайдаланылатын бастапқы деректер, болжамдар және есептеу әдістері туралы ақпарат келтіріледі.

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

Банк сыныптар бойынша қарыздардың мынадай сыныптамасын пайдаланады:

Заңды тұлғаларға берілген қарыздар:

- Корпорациялар-жылдық табысы 3,000,000-нан асатын және/немесе қызметкерлерінің орташа жылдық саны 250-ден асатын клиенттерге берілген қарыздар;
- Шағын және орта бизнес (ШОБ) - жылдық кірісі 3,000,000 ең төменгі есептік көрсеткіштен аспайтын және/немесе қызметкерлердің орташа жылдық саны 250 адамнан кем клиенттерге берілген қарыздар.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚР айлық есептік көрсеткіші 3,450 теңгеге тең болды (2022 жылғы 31 желтоқсан: 3,063 теңге).

Жеке тұлғаларға берілген қарыздар:

- Ипотекалық несиелеу;
- Тұтынушылық қарыздар;
- Несие карталары.

Клиенттерге берілген несиелер келесідей берілген:

	31 желтоқсан 2023 ж.			31 желтоқсан 2022 ж.		
	Жалпы теңгерімдік құн	Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	Теңгерімдік құн	Жалпы теңгерімдік құн	Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	Теңгерімдік құн
<i>Мың қазақстандық теңгәмен</i>						
Заңды тұлғаларға берілген қарыздар						
Корпорациялар	96,751,777	(1,772,834)	94,978,943	109,703,747	(1,385,031)	108,318,716
Шағын және орта бизнес	62,595,006	(2,845,337)	59,749,669	62,676,489	(2,431,209)	60,245,280
Жеке тұлғаларға берілген қарыздар						
Тұтынушылық қарыздар	117,445,732	(6,443,033)	111,002,699	93,255,404	(5,712,919)	87,542,485
Ипотекалық несиелеу	116,414,246	(1,043,350)	115,370,896	54,832,966	(512,759)	54,320,207
Несие карталары	1,971,003	(139,206)	1,831,797	1,806,804	(85,639)	1,721,165
Клиенттерге амортизацияланған құн бойынша бағаланатын кредиттер мен аванстардың жиыны	395,177,764	(12,243,760)	382,934,004	322,275,410	(10,127,557)	312,147,853

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

	Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві				Жалпы теңгерімдік құн		
	1-Кезең (12 айға КҚШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (Құнсызданғ ан активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	Жиыны (12 айдағы КҚШ)	1-Кезең барлық мерзім үшін КҚШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)
<i>Мың, қазақстандық теңгеммен</i>							
Корпорациялар							
2023 жылғы 1 қаңтарға	(1,385,032)	-	-	(1,385,032)	109,703,747	-	109,703,747
Кезең ішіндегі кредиттік шығындарды бағалау резервіне аударымдарға өсер ететін өзгерістер	(1,687,815)	-	-	(1,687,815)	81,187,577	-	81,187,577
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	1,270,920	-	-	1,270,920	(85,273,298)	-	(85,273,298)
Кезең ішінде тануды тоқтату	-	-	-	-	-	-	-
Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау моделінің болжамдарындағы өзгерістер	29,093	-	-	29,093	(8,866,249)	-	(8,866,249)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(1,772,834)	-	-	(1,772,834)	96,751,777	-	96,751,777
Корпорациялар							
2022 жылғы 1 қаңтарға	(384,412)	-	-	(384,412)	74,465,378	-	74,465,378
Кезең ішіндегі кредиттік шығындарды бағалау резервіне аударымдарға өсер ететін өзгерістер	(219,738)	-	-	(219,738)	97,368,404	-	97,368,404
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	292,792	-	-	292,792	(61,624,906)	-	(61,624,906)
Кезең ішінде тануды тоқтату	(1,073,674)	-	-	(1,073,674)	-	-	-
Ішінара өтеуге байланысты өзгерістер	-	-	-	-	(505,129)	-	(505,129)
Бағамдық айырмашылықтар және басқа өзгерістер	-	-	-	-	-	-	-
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(1,385,032)	-	-	(1,385,032)	109,703,747	-	109,703,747

**«Aktyn Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

	Несмелік шығындар бойынша бағалау резерві				Жалпы теңгерімдік құн			
	1-Кезең (12 айға КҚШ)	2-Кезең (несмелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (Құнсызданғ ан активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	Жамынғы (12 айдағы КҚШ)	1-Кезең КҚШ	2-Кезең (несмелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	Жиыны
Тұтынушылық қарыздар								
2023 жылғы 1 қаңтарға	(2,905,351)	(138,638)	(2,668,930)	(5,712,919)	89,746,921	728,835	2,779,648	93,255,404
Кезең ішіндегі кредиттік шығындарды бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер								
Аударым:								
- бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға (1-кезеңнен 2-кезеңге)	27,490	(109,677)	-	(82,187)	(661,333)	542,898	-	(118,435)
- құнсызданған активтерге (1-кезең мен 2-кезеңнен 3-кезеңге)	131,862 (23,086)	31,877 19,231	(2,397,796) 749,911	(2,234,057) 746,056	(2,912,187) 575,095	(168,531) (103,147)	2,692,536 (781,157)	(388,182) (309,209)
12 айлық күтілетін несмелік шығындар (2-Кезең мен 3-Кезеңнен 1-Кезеңге)	-	(4,588)	30,073	25,485	-	22,538	(31,326)	(8,788)
- Жаңадан құрылған немесе сатып алынған Кезең ішінде тануды тоқтату	(1,630,194)	(82,199)	(784,374)	(2,496,767)	69,778,610	414,449	886,298	71,079,357
Кезең ішінде тануды тоқтату	815,679	5,300	213,779	1,034,758	(26,116,888)	(28,690)	(222,518)	(26,368,096)
Ішінара өтеуге байланысты өзгерістер	840,413	898	81,222	922,533	(17,585,079)	(6,314)	(59,109)	(17,650,502)
Есептен шығару	38,104	77,306	1,238,655	1,354,065	(353,327)	(402,268)	(1,290,222)	(2,045,817)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(2,705,083)	(200,490)	(3,537,460)	(6,443,033)	112,471,812	999,770	3,974,150	117,445,732

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

	Несмелік шығындар бойынша бағалау резерві				Жалпы теңгерімдік құн		
	1-Кезең (12 айға КҚШ)	2-Кезең (несмелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	Жиыны (12 айдағы КҚШ)	2-Кезең (несмелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	Жиыны
Тұтынушылық қарыздар							
2022 жылғы 1 қаңтарға	(1,897,044)	(79,150)	(2,735,707)	(4,711,901)	457,413	3,017,740	78,616,090
Кезең ішіндегі кредиттік шығындарды бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер							
Аударым:							
- бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға (1-кезеңнен 2-кезеңге)	18,234	(84,894)	-	(66,660)	376,853	-	(2,379,688)
- құнсызданған активтерге (1-кезең мен 2-кезеңнен 3-кезеңге)	61,027	12,154	(1,554,943)	(1,481,762)	261,530	1,796,642	2,058,172
- 12 айлық күтілетін несмелік шығындар (2-Кезең мен 3-Кезеңнен 1-Кезеңге)	(9,965)	8,466	247,598	246,099	(36,903)	(290,741)	(106,739)
- құнсызданған активтерден бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға (3 -Кезеңнен 2-Кезеңге)	-	(2,491)	14,069	11,578	-	-	-
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған Кезең ішінде тануды тоқтату	(1,630,646)	(49,867)	(421,253)	(2,101,766)	52,269,131	(302,032)	52,269,131
Есептен шығару	462,010	3,492	185,270	650,772	(34,685,143)	261,530	(35,317,233)
Есептен шығару	942,385	13,060	229,188	1,184,633	(442,468)	-	(180,938)
Нұсқаулықты қосымша резервтік қамтуға түзету	27,784	53,363	1,367,315	1,448,462	-	(1,703,491)	(1,703,491)
	(879,136)	(12,771)	(467)	(892,374)	-	-	-
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(2,905,351)	(138,638)	(2,668,930)	(5,712,919)	728,835	2,779,648	93,255,404

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

	Жалпы теңгерімдік құн							
	Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві		2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)		3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)			
	1-Кезең (12 айға КҚШ)	2-Кезең (641)	3-Кезең (357,423)	Жиыны (512,759)	1-Кезең (12 айдағы КҚШ)	2-Кезең (12,407)	3-Кезең (489,101)	Жиыны (945,271)
Ипотекалық қарыздар								
2023 жылғы 1 қаңтарға	(154,695)	(641)	(357,423)	(512,759)	53,823,452	64,243	945,271	54,832,966
Кезең ішіндегі кредиттік шығындарды бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер								
Аударым:								
- бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға (1-кезеңнен 2-кезеңге)	866	(2,604)	-	(1,738)	(222,435)	220,887	-	(1,548)
- құнсызданған активтерге (1-кезең мен 2-кезеңнен 3-кезеңге)	4,450	136	(431,908)	(427,322)	(955,492)	(12,407)	976,063	8,164
- 12 айлық күтілетін несиелік шығындар (2-Кезең мен 3-Кезеңнен 1-Кезеңге)	(1,928)	293	181,016	179,381	464,330	(32,598)	(489,101)	(57,369)
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(218,005)	(2,022)	(97,126)	(317,153)	71,553,506	173,314	219,493	71,946,313
Кезең ішінде тануды тоқтату	15,026	81	34,826	49,933	(5,243,617)	(7,390)	(93,808)	(5,344,815)
Ішінара өтеуге байланысты өзгерістер	(1,299)	52	(12,445)	(13,692)	(4,939,153)	(4,630)	(25,682)	(4,969,465)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(355,585)	(4,705)	(683,060)	(1,043,350)	114,480,591	401,419	1,532,236	116,414,246

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

	Жалпы теңгерімдік құн					
	Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві		2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)		3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	
Мың қазақстандық теңгемен	1-Кезең (12 айға КҚШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	1-Кезең (12 айдағы КҚШ)	Жиыны (12 айдағы КҚШ)	Жиыны (12 айдағы КҚШ)
Ипотекалық қарыздар						
2022 жылғы 1 қаңтарға	(65,326)	(495)	(278,197)	27,797,499	67,506	736,937
Кезең ішіндегі кредиттік шығындарды бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер						
Аударым:						
- Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға (1-кезеңнен 2-кезеңге)	109	(287)	-	(550,229)	181,850	-
- Құнсызданған активтерге (1-кезең мен 2-кезеңнен 3-кезеңге)	978	457	(159,653)	-	(180,804)	548,983
- 12 айлық күтілетін несиелік шығындар (2-Кезең мен 3-Кезеңнен 1-Кезеңге)	(300)	-	35,023	81,848	-	(96,112)
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(94,734)	(354)	(43,526)	33,003,072	-	-
Кезең ішінде тануды тоқтату	8,864	37	64,542	(6,508,738)	(4,309)	(244,537)
Ішінара өтуге байланысты өзгерістер	92,588	272	124,508	-	-	-
Нұсқаулықты қосымша резервтік қамтуға түзету	(96,874)	(271)	(100,120)	-	-	-
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(154,695)	(641)	(357,423)	53,823,452	64,243	945,271
						54,832,966

**«Altyn Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)
Қаржылық еселілікке ескертпелер**

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

	Жалпы теңгерімдік құн					
	Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві		2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)		3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	
	1-Кезең (12 айға КҚШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	1-Кезең (12 айға КҚШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)
Мың қазақстандық теңгемен						
Несие карталары						
2023 жылғы 1 қаңтарға	(33,649)	(946)	(51,043)	1,725,623	6,083	75,098
Кезең ішіндегі кредиттік шығындарды бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер						
Аударым:						
- бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға (1-кезеңнен 2-кезеңге)	158	(1,191)	-	(8,099)	10,132	-
- құнсызданған активтерге (1-кезең мен 2-кезеңнен 3-кезеңге)	1,038	349	(51,262)	(53,253)	(2,243)	60,246
- құнсызданған активтерден бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға (3-Кезеңнен 2-Кезеңге)	-	-	-	-	-	-
- 12 айлық күтілетін несиелік шығындар (2-Кезең мен 3-Кезеңнен 1-Кезеңге)	(29)	410	349	1,475	(2,634)	(513)
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(7,839)	(103)	(5,156)	507,558	1,086	6,231
Кезең ішінде тануды тоқтату	7,218	188	4,507	(370,170)	(1,207)	(6,631)
Ішінара өтеуге байланысты өзгерістер	4,333	-	(11,212)	27,524	-	1,574
Есептен шығару	-	-	4,674	-	-	(6,877)
	(28,770)	(1,293)	(109,143)	1,830,658	11,217	129,128
2023 жылғы 31 желтоқсанға						
						1,971,003

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

	Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві			Жалпы төңкерімдік күн		
	1-Кезең (12 айға КҚШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (құнсызданған ан активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)	1-Кезең (12 айдағы КҚШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін КҚШ)	3-Кезең (құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін КҚШ)
Мың қазақстандық теңгемен						
Несие карталары						
2022 жылғы 1 қаңтарға	(16,670)	(210)	(45,507)	1,331,961	3,259	67,561
1,402,781						
Кезең ішіндегі кредиттік шығындарды бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер						
Аударым:						
- бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға (1-кезеңнен 2-кезеңге)	122	(926)	-	(6,540)	5,956	-
- құнсызданған активтерге (1-кезең мен 2-кезеңнен 3-кезеңге)	241	88	(12,571)	(18,546)	(1,492)	18,494
- құнсызданған активтерден бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға (3-кезеңнен 2-кезеңге)	(38)	(17)	227	210	109	(337)
- 12 айлық күтілетін несиелік шығындар (2-Кезең мен 3-Кезеңнен 1-Кезеңге)	(8,732)	93	3,436	1,940	(1,275)	(5,101)
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	1,973	(3)	(4,121)	447,773	18	6,063
Кезең ішінде тануды тоқтату	907	29	5,778	(157,651)	(495)	(8,578)
Ішінара өтуге байланысты өзгерістер	15	467	(3,637)	127,317	3	4,942
Есептен шығару	(11,467)	-	5,352	(631)	-	(7,946)
Нұсқаулықты қосымша резервтік қамтуға түзету	(467)	(467)	-	-	-	-
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(33,649)	(946)	(51,043)	1,725,623	6,083	75,098
1,806,804						

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын корпоративтік, шағын және орта бизнестің кредиттік сапасына талдау келтірілген. Банктің кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің сипаттамасы 29-Ескертпеде келтірілген.

Мың қазақстандық теңгемен	Корпорациялар			Жиыны
	1-Кезең (12 айдағы ККШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін ККШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін ККШ)	
2023 жылғы 31 желтоқсан				
- Жоғары деңгей	684,307	-	-	684,307
- Жақсы деңгей	87,891,104	-	-	87,891,104
- Қанағаттанарлық деңгей	8,176,366	-	-	8,176,366
Жалпы теңгерімдік құн	96,751,777	-	-	96,751,777
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(1,772,834)	-	-	(1,772,834)
Теңгерімдік құн	94,978,943	-	-	94,978,943

Мың қазақстандық теңгемен	Корпорациялар			Жиыны
	1-Кезең (12 айдағы ККШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін ККШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін ККШ)	
2022 жылғы 31 желтоқсан				
- Жақсы деңгей	99,944,165	-	-	99,944,165
- Қанағаттанарлық деңгей	9,759,582	-	-	9,759,582
Жалпы теңгерімдік құн	109,703,747	-	-	109,703,747
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(1,385,031)	-	-	(1,385,031)
Теңгерімдік құн	108,318,716	-	-	108,318,716

«Altyn Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)
Қаржылық есептілікке ескертпелер

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

	Шағын және орта бизнес			Жиыны
	1-Кезең (12 айдағы ККШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін ККШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін ККШ)	
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>				
2023 жылғы 31 желтоқсан				
- Жоғары деңгей	-	-	-	53,592,499
- Жақсы деңгей	53,592,499	-	-	7,323,467
- Қанағаттанарлық деңгей	7,323,467	-	-	175,993
- Арнайы мониторингті қажет етеді	-	175,993	-	1,503,047
- Дефолт	-	-	1,503,047	1,503,047
Жалпы теңгерімдік құн	60,915,966	175,993	1,503,047	62,595,006
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(1,297,130)	(45,160)	(1,503,047)	(2,845,337)
Теңгерімдік құн	59,618,836	130,833	-	59,749,669
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>				
2022 жылғы 31 желтоқсан				
- Жоғары деңгей	40,333,614	-	-	40,333,614
- Жақсы деңгей	10,166,763	-	1,861,647	12,028,410
- Қанағаттанарлық деңгей	5,033,783	-	5,280,682	10,314,465
Жалпы теңгерімдік құн	55,534,160	-	7,142,329	62,676,489
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(499,352)	-	(1,931,857)	(2,431,209)
Теңгерімдік құн	55,034,808	-	5,210,472	60,245,280

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

Төменде экономика секторлары бойынша кредиттердің шоғырлануы көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Экономика секторлары бойынша талдау:		
Жеке тұлғалар	235,830,982	149,895,174
Сауда	73,593,384	60,520,515
Қаржылар	52,524,744	56,171,726
Өндіріс	12,991,575	27,276,306
Қызметтер	8,520,724	9,903,237
Тау-кен өнеркәсібі	5,988,791	9,497,612
Энергетика	1,503,047	1,861,647
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	1,284,388	1,713,305
Холдингтік компаниялар қызметі	1,799,468	1,417,028
Жылжымайтын мүлікпен операциялар	89,046	1,677,135
Құрылыс	-	1,010,662
Басқалары	1,051,615	1,331,063
Күтілетін кредиттік шығындар үшін резерв шегерілгенге дейінгі жиыны	395,177,764	322,275,410
Күтілетін кредиттік шығындар үшін резервті шегергенде	(12,243,760)	(10,127,557)
Клиенттерге берілген қарыздар жиыны	382,934,004	312,147,853

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын Жеке тұлғаларға корпоративтік кредиттер мен кредиттер бойынша қамтамасыз етуді талдау келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Ірі бизнеске арналған несиелер	ШОБ несиелері	Ипотекалық қарыздар
Теңгерімдік құн	88,270,549	59,749,668	115,363,405
Ақшалай депозиттер	209,195	-	-
Жылжымайтын мүлік объектілері	17,000,325	49,218,368	184,039,420
Жабдық	8,273,260	3,730,212	-
Сауда-материалдық құндылықтар	27,589,573	7,023,013	-
Автокөлік	-	39,333,841	-
Жиыны	53,072,353	99,305,434	184,039,420

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 117,445,732 мың теңге мөлшеріндегі тұтынушылық қарыздар мен 1,971,003 мың теңге мөлшеріндегі кредиттік карталарда кепілмен қамтамасыз ету жоқ.

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын Жеке тұлғаларға корпоративтік кредиттер мен кредиттер бойынша қамтамасыз етуді талдау келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Ірі бизнеске арналған несиелер	ШОБ несиелері	Ипотекалық қарыздар
Теңгерімдік құн	106,505,944	60,245,280	54,320,207
Ақшалай депозиттер	2,525,692	489,304	232,854
Жылжымайтын мүлік объектілері	36,063,546	44,424,543	117,527,709
Жабдық	8,615,062	3,869,914	-
Сауда-материалдық құндылықтар	36,575,672	8,150,241	-
Автокөлік	8,858,130	32,708,891	-
Жиыны	92,638,102	89,642,893	117,760,563

7 Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)

Қамтамасыз етумен және кредит сапасын арттырудың басқа тетіктерімен ұсынылатын амортизацияланған құн бойынша бағаланатын құнсызданған Қаржы активтерімен байланысты кредиттік төуекелдің төмендеу дәрежесі, кепілмен қамтамасыз ету және кредит сапасын арттырудың өзге де тетіктері активтің теңгерімдік құнына тең немесе одан асатын («артық қамтамасыз етілген активтер») және (ii) кепілмен қамтамасыз етілуі және кредит сапасын арттырудың өзге де тетіктері активтің теңгерімдік құнынан кем активтерге («жеткіліксіз қамтамасыз етілген активтер») арналған қамтамасыз ету құнын жеке ашу арқылы ұсынылған. Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қамтамасыз етудің құнсызданған активтерге әсері көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Артық қамтамасыз етілген активтер		Жеткілікті қамтамасыз етілмеген активтер	
	Активтердің теңгерімдік құны	Қамтамасыз ету құны	Активтердің теңгерімдік құны	Қамтамасыз ету құны
Құнсызданған активтер:				
<i>Заңды тұлғаларға амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қарыздар</i>				
Шағын және орта бизнес	-	-	-	-
<i>Жеке тұлғаларға амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қарыздар</i>				
Ипотекалық несиелер	849,175	3,547,014		
Тұтынушылық несиелер	-	-	436,689	-
Несие карталары	-	-	19,986	-

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қамтамасыз етудің құнсызданған активтерге әсері көрсетілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Артық қамтамасыз етілген активтер		Жеткілікті қамтамасыз етілмеген активтер	
	Активтердің теңгерімдік құны	Қамтамасыз ету құны	Активтердің теңгерімдік құны	Қамтамасыз ету құны
Құнсызданған активтер:				
<i>Заңды тұлғаларға амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қарыздар</i>				
Шағын және орта бизнес	1,116,949	4,431,117	-	-
<i>Жеке тұлғаларға амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қарыздар</i>				
Ипотекалық несиелер	587,848	3,572,238	-	-
Тұтынушылық несиелер	-	-	110,719	-
Несие карталары	-	-	24,054	-

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Басқа жиынтық кіріс арқылы өдіп құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	181,798,375	175,651,145
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	147,251,408	116,519,335
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны	329,049,783	292,170,480

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Төменде күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергендегі басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Жалпы теңгерімдік құн	Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	Теңгерімдік құн
2023 жылғы 31 желтоқсан			
Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің облигациялары	159,610,020	(58,183)	159,551,837
ҚРҰБ дисконттық ноталары	14,929,110	-	14,929,110
Шетелдік Банктердің купондық облигациялары	7,317,428	-	7,317,428
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны	181,856,558	(58,183)	181,798,375

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Жалпы теңгерімдік құн	Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	Теңгерімдік құн
2022 жылғы 31 желтоқсан			
Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің облигациялары	106,298,616	(68,676)	106,229,940
ҚРҰБ дисконттық ноталары	69,421,205	-	69,421,205
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны	175,719,821	(68,676)	175,651,145

Төменде басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар кредиттік сапасына талдау келтірілген. Банктің кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің сипаттамасы 29-Ескертпеде келтірілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	ҚРҰБ дисконттық ноталары	Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің облигациялары	Шетелдік Банктердің купондық облигациялары	Жиыны
31 желтоқсан 2023 ж				
- Жақсы деңгей	14,929,110	159,610,020	7,317,428	181,859,558
Жалпы теңгерімдік құнның жиыны	14,929,110	159,610,020	7,317,428	181,859,558
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	-	(58,183)	-	(58,183)
Теңгерімдік құн	14,929,110	159,551,837	7,317,428	181,798,375

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Мың қазақстандық теңгемен	ҚРҰБ дисконттық ноталары	Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің облигациялары	Жиыны
31 желтоқсан 2022 ж - Жақсы деңгей	69,421,205	106,298,616	175,719,821
Жалпы теңгерімдік құнның жиыны Неселік шығындар бойынша бағалау резерві	69,421,205 -	106,298,616 (68,676)	175,719,821 (68,676)
Теңгерімдік құн	69,421,205	106,229,940	175,651,145

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың қамтамасыз етуі жоқ.

Төменде күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергендегі амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар берілген:

Мың қазақстандық теңгемен	Жалпы теңгерімдік құн	Неселік шығындар бойынша бағалау резерві	Теңгерімдік құн
31 желтоқсан 2023 ж. Корпоративтік облигациялар	23,721,880	-	23,721,880
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	123,649,955	(120,427)	123,529,528
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар жиыны	147,371,835	(120,427)	147,251,408

Мың қазақстандық теңгемен	Жалпы теңгерімдік құн	Неселік шығындар бойынша бағалау резерві	Теңгерімдік құн
31 желтоқсан 2023 ж. Корпоративтік облигациялар	55,555,454	-	55,555,454
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	61,023,313	(59,432)	60,963,881
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар жиыны	116,578,767	(59,432)	116,519,335

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергенде амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялардың халықаралық рейтингтік агенттіктердің рейтингі «BBB»-ге тең болады (сапасы-рейтингі «СС» - ге тең «City Transportation Systems» ЖШС борыштық бағалы қағаздарына инвестициялардан басқа жақсы деңгей (сапа-Арнайы бақылауды қажет етеді), 4,586,614 мың теңге сомасында (2022:4,668,213 мың теңге). «City Transportation Systems» ЖШС борыштық бағалы қағаздарына Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі кепілдік береді.

Күтілетін кредиттік шығынды бағалау мақсатында қалдықтар борыштық бағалы қағаздар инвестициялар 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1-деңгейге өнгізілді. Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялардың пайыздық және кредиттік тәуекелдері туралы ақпарат 29 - Ескертпеде ашылған.

9 Несие мекемелеріндегі қаражат

Несие мекемелеріндегі қаражат келесідей түрде ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Кредиттік мекемелерге берілген қарыздар	18,411,247	4,941,667
Қамтамасыз ету түріндегі депозиттер	3,241,089	2,737,197
Пайдалануға шектелген мерзімді салымдар мен шоттар	2,632,725	3,241,953
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтер	(1,008,796)	(381,925)
Несие мекемелеріндегі қаражат жиыны	23,276,265	10,538,892

Несие мекемелеріндегі қаражат Банк контрагент Банктерге аванстық төлемдер түрінде ақшалай қаражат берген кезде ескеріледі. Басқа Банктердегі қаражат амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, егер (i) олар шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұсталса және бұл ақша ағындары тек негізгі қарыз бен пайыз шотына төлемдер болып табылса және (ii) олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмаса.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк шетелдік Банктер мен қаржы ұйымдарына қысқа мерзімді синдикатталған қарыздар түрінде ақша қаражатын орналастырды: валютада жылдық 9,572% сыйақы мөлшерлемесі бойынша 4,611,180 мың теңгеге баламалы сомаға АҚШ доллары; Еуро валютасында жылдық 7,429% және 6,706% сыйақы мөлшерлемелері бойынша 3,541,713 мың теңгеге баламалы сомаға.

2023 жылғы 31 Желтоқсанда Банктерде орналастырылған ақшалай қаражаттың жиынтық сомасы 18,411,247 мың теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 4,941,667 мың теңге) немесе кредиттік мекемелердегі қаражаттың 79%-ы (2022 жылғы 31 желтоқсан: 47%).

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы Басқа Банктердегі қаражат қалдықтары да Банктің осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге барынша ұшырауын көрсетеді. Банктің кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің сипаттамасы 29-Ескертпеде келтірілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Мерзімді салымдар	Қамтамасыз ету түріндегі депозиттер	Кредиттік мекемелерге берілген қарыздар	Жиыны
31 желтоқсан 2023 ж.				
Жоғары деңгей	2,632,725	1,686,089	-	4,318,814
Жақсы деңгей	-	1,555,000	14,869,534	16,424,534
Қанағаттанарлық деңгей	-	-	3,541,713	3,541,713
Жиыны	2,632,725	3,241,089	18,411,247	24,285,061

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Мерзімді салымдар	Қамтамасыз ету түріндегі депозиттер	Кредиттік мекемелерге берілген қарыздар	Жиыны
31 желтоқсан 2022 ж.				
Жоғары деңгей	3,241,953	1,638,612	-	4,880,565
Жақсы деңгей	-	1,098,585	1,479,319	2,577,904
Қанағаттанарлық деңгей	-	-	3,462,348	3,462,348
Жиыны	3,241,953	2,737,197	4,941,667	10,920,817

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа Банктердегі қаражат қалдықтары қамтамасыз етілмейді. Басқа Банктердегі қаражат сомаларының әрбір санатының әділ құнын бағалауға қатысты 26-Ескертпеден қараңыз. Басқа Банктердегі қаражаттың пайыздық мөлшерлемелерін талдау 29-Ескертпеде көрсетілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 30-Ескертпеде ашылған.

**«Altyn Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)
Қаржылық еселімілікке ескертпелер**

10 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар келесідей түрде ұсынылған:

Мың қазақстандық теңгемен	Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	Жер	Салынып жатқан (Орналы-тын) негізгі құралдар	Ғимараттар мен құрылыстар	Жалға алынған мүлкі абаттандыру	Компьютерлік жабдық құралдары	Көлік құралдары	Кенсе жиназы және басқа да жабдық	Жиыны
Қайта бағаланған/бастапқы құны									
1 қаңтар 2022 жыл	1,316,981	253,904	2,728	4,868,103	550,375	2,412,668	249,047	1,042,869	10,696,675
Түсімдер	398,072	-	67,721	116,274	-	91,870	2,163	269,384	945,484
Шығулар	-	-	(4,787)	-	(79,080)	(259,625)	(14,870)	(212,566)	(570,928)
31 желтоқсан 2022 ж.	1,716,063	253,904	65,662	4,984,377	471,295	2,244,913	236,340	1,099,687	11,071,231
Түсімдер	69,743	-	336,423	58,238	16,807	137,917	143,113	192,536	954,777
Қайта бағалау	-	87,550	-	-	-	-	-	-	87,550
Құнсыздану	-	-	-	(365,188)	-	-	-	-	(365,188)
Санаттар арасындағы аударма	-	-	(398,923)	281,550	117,373	-	-	-	-
Шығулар	(161,587)	(893)	-	(110,338)	-	(1,266)	(3,475)	(11,643)	(289,202)
31 желтоқсан 2023 ж.	1,623,209	340,561	3,162	4,848,639	605,475	2,381,564	375,978	1,280,580	11,459,168
Қорланған өтемпұл									
1 қаңтар 2022 жыл	668,963	-	-	-	423,235	1,081,883	172,389	632,729	2,979,199
Амортизациялық аударымдар	257,902	-	-	56,552	57,549	383,915	31,627	164,003	951,548
Шығулар	-	-	-	-	(79,080)	(259,443)	(14,880)	(210,699)	(564,102)
31 желтоқсан 2022 ж.	926,865	-	-	56,552	401,704	1,206,355	189,136	586,033	3,366,645
Амортизациялық аударымдар	277,278	-	-	58,400	58,590	370,450	32,085	182,853	979,656
Шығулар	(98,653)	-	-	(110,338)	-	(1,310)	(2,658)	(10,699)	(223,658)
31 желтоқсан 2023 ж.	1,105,490	-	-	4,614	460,294	1,575,495	218,563	758,187	4,122,643
Теңгерімдік күн									
2023 жылғы 31 желтоқсанға	517,719	340,561	3,162	4,844,025	145,181	806,069	157,415	522,393	7,336,525
2022 жылғы 31 желтоқсанға	788,188	253,904	65,662	4,927,825	69,591	1,038,558	47,204	513,654	7,704,586

10 Негізгі құралдар (жалғасы)

Банк өз қызметі аясында алты кеңсе кеңістігін жалға алады (2022: жеті). Жалдау шарттары Банктің жалға алу нысанасы болып табылатын тиісті активті пайдалануға алған күніне тиісті міндеттемесі бар пайдалану құқығы нысанындағы активтер ретінде танылады. Әрбір жалдау төлемі міндеттеме мен қаржылық шығындар арасында бөлінеді. Қаржылық шығыстар әр кезеңдегі міндеттеменің қалдығы бойынша тұрақты пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету мақсатында жалдау мерзімі ішінде пайда немесе шығынға жатады. Бастапқы құны бойынша танылған пайдалану құқығы нысанындағы актив, активтің пайдалы қызмет мерзімі немесе қайсысы ертерек аяқталатынына байланысты жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады.

Амортизация негізгі құралдардың (жер учаскелері мен аяқталмаған құрылыс объектілерін қоспағанда) нақты немесе бағалау құнын жою құнын шегергенде пайдалы пайдаланудың күтілетін мерзімі ішінде біркелкі есептен шығару үшін есептеледі. Күтілетін пайдалы қызмет мерзімі, теңгерімдік құн және амортизацияны есептеу әдісі әрқайсысының соңында талданады келесі жылдық мөлшерлемелер бойынша көрсетіледі:

Ғимараттар мен құрылыстар	1-5%
Жалға берілетін мүлікті жақсарту	10-20%
Компьютерлік жабдық	20-33.3%
Көлік	20%
Жиһаз және басқа да жабдық	15-33.3%
Материалдық емес активтер	6.67-33.3%

11 Материалдық емес активтер

Мың қазақстандық теңгемен	Құрылған (өзірленген) материалдық емес активтер	Бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану құқығына лицензиялық келісім	Бағдарламалық қамтамасыз ету	Сауда белгісі	Жиыны
Құны					
1 қаңтар 2022 жыл	147,290	1,635,989	2,692,020	155	4,475,454
Түсімдер	-	367,376	396,198	-	763,574
Қайта жіктеу	(147,290)	-	-	-	(147,290)
Шығулар	-	(93,112)	(288,765)	-	(381,877)
31 желтоқсан 2022 ж.	-	1,910,253	2,799,453	155	4,709,861
Түсімдер	-	185,810	173,078	-	358,888
Қайта жіктеу	-	-	-	-	-
Шығулар	-	(1,072)	(6,810)	-	(7,882)
31 желтоқсан 2023 ж.	-	2,094,991	2,965,721	155	5,060,867
Қорланған өтемпұл					
1 қаңтар 2022 жыл	-	735,811	2,135,542	-	2,871,353
Амортизациялық аударымдар	-	315,077	149,104	-	464,181
Шығулар	-	(93,112)	(288,765)	-	(381,877)
31 желтоқсан 2022 ж.	-	957,776	1,995,881	-	2,953,657
Амортизациялық аударымдар	-	348,939	164,200	-	513,139
Шығулар	-	(1,072)	-	-	(1,072)
31 желтоқсан 2023 ж.	-	1,305,643	2,160,081	-	3,465,724
Теңгерімдік құн					
31 желтоқсан 2022 ж.	-	952,477	803,572	155	1,756,204
31 желтоқсан 2023 ж.	-	789,348	805,640	155	1,595,143

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес құралдардың құрамында бастапқы құны сәйкесінше 1,660,397 мың теңге және 1,300,709 мың теңге болатын толық самортизацияланған материалдық емес активтер көрсетілген.

12 Өзге активтер

Мың қазақстандық теңгемен	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Басқа да қаржы активтері		
Карточкалық операциялар бойынша дебиторлық берешек	750,129	380,430
Агенттік қызметтер бойынша дебиторлық берешек	726,935	454,460
Басқа да инвестициялар	314,787	64,012
ChocoTravel бойынша клиенттерінің дебиторлық берешегі	13,064	13,720
Есептелген комиссиялық кіріс	8,183	6,201
Қазақстан Қор Биржасының берешегі	3,676	3,687
Өзгелері	33,151	14,360
Басқа да қаржы активтері жиыны	1,849,925	936,870
Несиелік шығындарға арналған бағалау резервін шегергенде	(28,708)	(56,126)
Басқа да қаржы активтері жиыны	1,821,217	880,744
Басқа қаржылық емес активтер		
Алдын ала төлем	573,857	332,375
Тауарлық-материалдық қорлар	120,331	109,225
Негізгі емес Банк қызметі бойынша дебиторлар	71,771	74,158
Күрделі шығындар бойынша дебиторлар	6,545	67,464
Бюджетке төленетін басқа да салықтар мен төлемдер	-	8,504
Басқалары	9,297	7,067
Басқа қаржылық емес активтер жиыны	781,801	598,793
Құнсыздану резервін шегергенде	-	-
Өзге де активтер жиыны	2,603,018	1,479,537

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау мақсаттары үшін өзге активтер 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1-кезеңге енгізілген. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дебиторлық берешек Master Card, Visa және «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен карточкалық операциялар бойынша өзара есеп айырысуды қамтиды.

Мың қазақстандық теңгемен	Карточкалық операциялар бойынша дебиторлық берешек	Басқа да қаржы активтері	Жиыны
31 желтоқсан 2023 ж.			
Жоғары деңгей	750,129	-	750,129
Жақсы деңгей	-	1,071,088	1,071,088
Жиыны	750,129	1,071,088	1,821,217

Мың қазақстандық теңгемен	Карточкалық операциялар бойынша дебиторлық берешек	Басқа да қаржы активтері	Жиыны
31 желтоқсан 2022 ж.			
Жоғары деңгей	380,430	-	380,430
Жақсы деңгей	-	500,314	500,314
Жиыны	380,430	500,314	880,744

13 Басқа Банктердің шоттары мен депозиттері

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Мерзімді депозиттер	4,503,638	-
Басқа Банктердің корреспонденттік шоттары	1,015,449	786,460
БОЖТЖА-дан алынған ұзақ мерзімді қарыздар	180,524	180,228
Амортизацияланған құн бойынша Банктердің шоттары мен депозиттерінің жиыны	5,699,611	966,688

Басқа Банктердің шоттары мен депозиттері контрагент-Банктер Банкке ақша қаражатын немесе өзге де активтерді берген сәттен бастап көрсетіледі. Туынды емес қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Егер Банк өз берешегін сатып алса, онда бұл міндеттеме қаржылық жағдай туралы есептен алынып тасталады, ал міндеттеменің теңгерімдік құны мен төленген өтем арасындағы айырмашылық берешекті реттеуден түскен кірістер мен шығыстардың құрамына кіреді.

Корреспонденттік шоттардағы ақшалай қаражат Банктің операциялық қызметі шеңберінде пайдаланылады.

14 «РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешек

Қамтамасыз ету ретінде берілген активтердің әділ құны және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «РЕПО» келісімдері бойынша міндеттемелердің теңгерімдік құны төмендегідей түрде ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.		31 желтоқсан 2022 ж.	
	Теңгерімдік құн	Қамтамасыз етудің әділ құны	Теңгерімдік құн	Қамтамасыз етудің әділ құны
«РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешек	66,216,338	66,398,505	63,711,251	63,899,124
«РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешек жиыны	66,216,338	66,398,505	63,711,251	63,899,124

РЕПО келісімдері бойынша қарыздарды Банк кредит беруді одан әрі қаржыландыру үшін, сондай-ақ Банктің операциялық қызметі шеңберінде теңгемен төлемдердің ағымдағы ағынын қамтамасыз ету мақсатында пайдаланады. Банк тарту құралының осы түрін үнемі пайдаланады және қажет болған жағдайда РЕПО келісімдері бойынша қарыздар арқылы қаражат тартуды жалғастыруды жоспарлап отыр.

Репоны кері сатып алу шарттары бойынша сатып алынған активтер қаржылық есептілікте бағалы қағаздардың немесе өзге активтердің кепілімен қамтамасыз етілген алынған қарыз ретінде көрсетіледі және ақша қаражаты және олардың баламалары ретінде жіктеледі.

Банк бағалы қағаздар бойынша РЕПО шарттарын және әдеттегі нарықтық практикаға сәйкес қамтамасыз етуді алатын немесе беретін бағалы қағаздармен қарыз мәмілелерін жасасады. ҚР-дағы кері сатып алу операцияларының стандартты шарттарына сәйкес қамтамасыз етуді алушы мәміле бойынша есеп айырысу кезінде баламалы бағалы қағаздарды қайтару шартымен қамтамасыз етуді сатуға немесе қайта кепілге қоюға құқылы емес. Бағалы қағаздарды контрагенттерге беру қаржылық жағдай туралы есепте меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайдалар да берілген жағдайда ғана көрсетіледі.

15 Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері

Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері келесідей түрде ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Заңды тұлғалар		
- Ағымдағы/есеп айырысу шоттары	194,364,590	308,398,648
- Мерзімді депозиттер deposits	153,130,932	171,712,521
Жеке тұлғалар		
- Мерзімді депозиттер	255,911,647	242,090,252
- Ағымдағы/есеп айырысу шоттары	72,966,777	81,219,158
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері жиыны	676,373,946	803,420,579

Клиенттердің қаражаты жеке тұлғалар, мемлекеттік немесе корпоративтік клиенттер алдындағы туынды емес қаржылық міндеттемелерді білдіреді және амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері сәйкесінше 17,941,385 мың теңге және 68,237,019 мың теңге сомасында Банктің аккредитивтерін, қарыздарын, кепілдіктерін және өзге де шартты міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылды.

Клиенттер қаражатының өрбір санатының әділ құнын бағалау туралы ақпарат 26-ескертпеде келтірілген. Клиенттердің пайыздық мөлшерлемелерін талдау 29-ескертпеде көрсетілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 30 ескертпеде ашылған.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Экономика секторлары/клиенттер түрлері бойынша талдау;		
Жеке тұлғалар және кәсіпкерлер	328,878,424	323,309,410
Сауда	88,646,845	84,242,185
Қаржы секторы	39,061,555	109,921,452
Мұнай және газ	37,798,632	49,614,133
Құрылыс	32,771,163	24,477,273
Көлік	26,293,110	42,094,818
Ғылыми зерттеулер мен әзірлемелер	20,887,055	14,270,985
Энергетика	17,796,682	20,204,775
Өндіруші өнеркәсіп және металлургия	15,836,635	45,207,721
Байланыс	15,815,438	20,215,347
Сәулет және инженерия	7,973,519	8,304,894
Химия өнеркәсібі	7,671,598	8,263,814
Тамақ өнеркәсібі	6,678,800	8,704,141
Консультациялық қызметтер	6,218,451	4,658,528
Білім	5,373,029	5,001,565
Сақтандыру (қайта сақтандыру) және зейнетақы қорларының қызметі	4,096,468	14,050,005
Машина жасау	2,021,436	2,225,026
Халықаралық ұйымдардың қызметі	1,480,785	1,236,757
Жылжымайтын мүлік	986,322	1,627,971
Жұмысқа орналастыру	819,130	2,099,189
Ауыл шаруашылығы	87,808	32,012
Компьютерлік бағдарламалау және өндіріс	77,802	3,634,696
Өзгелері	9,103,259	10,023,882
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері жиыны	676,373,946	803,420,579

2023 жылғы 31 Желтоқсанда Банкте 5,000,000 мың теңгеден астам қалдықтары бар 26 клиент (2022 жыл: 24 клиент) болды. Мұндай клиенттер қаражатының жиынтық қалдығы 232,886,897 мың теңгені (2022 жыл: 271,664,309 мың теңге) немесе клиенттер қаражатының жалпы сомасынан 34%-ын (2022 жыл: 34%) құрады.

16 Өзге міндеттемелер

Өзге міндеттемелер келесідей түрде ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
Үздіксіз қатысудан міндеттемелер	13,965,931	11,763,390
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	568,967	817,950
Қызметкерлер алдындағы берешек	492,468	414,718
Кредиторлық берешек	239,712	235,250
Басқа да қаржылық міндеттемелер	277,348	292,347
Басқа да қаржылық міндеттемелер жиыны	15,544,426	13,523,655
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер		
Бонустар бойынша резерв	3,365,844	1,895,321
Салық берешегі бойынша бағалау міндеттемесі	2,130,739	-
Табыс салығынан басқа салықтар бойынша шығыстар	95,239	263,545
Есептелген шығыстар	64,925	65,156
Болашақ кезеңдердің кірістері	93,508	108,409
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер жиыны	5,750,255	2,332,431
Өзге міндеттемелер	21,294,681	15,856,086

Үздіксіз қатысудан түскен міндеттеме «7-20-25» мемлекеттік ипотекалық бағдарламасымен және басқа да бағдарламалармен байланысты «Қазақстандық тұрақтылық қоры» (бұдан әрі - «ҚТҚ») АҚ алдындағы міндеттемелерді білдіреді. Осы бағдарламаның шарттарына сәйкес Банк қарыз алушыларға ипотекалық қарыздар береді және ҚҚБ қарыздары бойынша талап ету құқықтарын береді. Бағдарламаға және сенімгерлік басқару шартына сәйкес Банк берілген ипотекалық қарыздар бойынша сенімгерлік басқаруды жүзеге асырады, негізгі борыш және кредиттер бойынша сыйақы бойынша 90 күнтізбелік күннен астам мерзім өткен кезде кері сатып алу сатып алу күніне қарыздың номиналды құны бойынша жүзеге асырылады.

Банк берілген активке меншік құқығымен және бақылаумен байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы сақтап қалғандықтан, Банк берілген активті оның осы активке үздіксіз қатысу көлемінде тануды жалғастыруда.

Төмендегі кестеде 2023 жылы қаржылық қызметтен туындайтын Банкті жалдау міндеттемелері бойынша өзгерістер келтірілген. Қарыздың баптары қаржылық қызмет ретінде ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есепте көрсетілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Жыл басындағы қалдық	817,951	737,330
Ақша қаражаттарының қозғалысы	(593,113)	(395,610)
Ақша қаражаттарының қозғалысына байланысты емес өзге де өзгерістер	344,129	476,231
Жыл соңындағы қалдық	568,967	817,951

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге міндеттемелерге қаржылық жалдау міндеттемелері де кіреді. Жалдау бойынша міндеттемелер бойынша пайыздық шығыстар 2023 жылы 98,816 мың теңгені құрады (2022 жыл: бір жылда 69,659 мың теңге).

17 Акционерлік капитал

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төленген акционерлік капитал бір акция үшін құны 100 мың теңге болатын 70,500 жай акциядан тұрды. 2015 жылғы 19 тамызда Банк жарияланған акцияларды тіркеді және жай акциялардың жалпы саны 220,500 дана болды. Жаңа акциялар орналастырылған жоқ.

Жай акционерлер Банк анда-санда жариялай алатын дивидендтер алуға құқылы және акционерлердің жылдық және жалпы жиналыстарында дауыс беруге құқылы.

Төлеуге берілетін дивидендтер Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Банктің бөлінбеген пайдасының мөлшерімен шектеледі.

2023 жылғы 24 наурызда Банк акционерлерінің жалпы жиналысы 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың нәтижелері бойынша жай акциялар бойынша 14,000,031 мың теңге мөлшерінде дивидендтер төлеу туралы шешім қабылдады, төлем 2023 жылғы 12 мамырда және 2023 жылғы 24 мамырда жүзеге асырылды.

2022 жылы 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың нәтижелері бойынша дивидендтер жарияланбады.

Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін қайта бағалау резерві 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанына шығу сәтіне дейін өзге жиынтық кіріс арқылы өділ құн бойынша ескерілетін бағалы қағаздардың өділ құнының жинақталған өзгерісін білдіреді.

18 Таза пайыздық кіріс

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл.	2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кірістер		
Клиенттерге берілетін қарыздар, Амортизацияланған құн бойынша бағаланады	55,773,857	40,415,694
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	21,463,455	9,131,698
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	8,242,866	7,090,065
Қолма-қол ақша және ақша қаражаттарының баламалары	7,169,507	4,968,048
Кері РЕПО шарттары бойынша пайыздық кірістер	332,082	1,119,311
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын басқа Банктердегі қаражат	967,960	319,280
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кірістер	93,949,727	63,044,096
Пайыздық және басқа да ұқсас шығыстар		
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	(33,731,148)	(23,016,690)
«РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешек	(8,769,636)	(4,371,050)
Банктердің шоттары мен депозиттері	(837,642)	(484,537)
«ҚФУ» АҚ алдындағы пайыздық шығыстар («7-20-25» мемлекеттік ипотекалық бағдарламасымен және басқа бағдарламалармен байланысты)	(585,620)	(476,384)
Қаржылық жалдау шығындары	(98,816)	(69,659)
Пайыздық және басқа да ұқсас шығыстар жиыны	(44,022,862)	(28,418,320)
Таза пайыздық кірістер	49,926,865	34,625,776

Қаржы активтері бойынша пайыздық кірістер, егер Банктің экономикалық пайда алу ықтималдығы жоғары болса және кірістердің мөлшерін сенімді түрде анықтауға болатын болса танылады. Пайыздық кірістер мен шығыстар есептеу принципі бойынша көрсетіледі және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептеледі. Мұндай есептеу пайыздық кірістер мен шығыстарға шарттың тараптары төлеген және алған және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын барлық комиссиялар мен төлемдерді, мәміле бойынша шығындарды, сондай-ақ барлық басқа сыйлықақылар мен жеңілдіктерді қамтиды.

18 Таза пайыздық кіріс (жалғасы)

Кірістерді тану

РЕПО және РЕПО-ны кері сатып алу шарттары бойынша сатудан түскен пайда / залал тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, ағымдағы сәтке есептелген кері сатып алу бағасы мен мұндай құралдарды үшінші тараптарға сату бағасы арасындағы айырма негізінде пайда немесе залал туралы есепте пайыздық кірістер немесе шығыстар ретінде танылады. Кері РЕПО/РЕПО операциясы бастапқы шарттарда орындалғанда, бастапқы шарт шеңберінде келісілген сату бағасы мен кері сатып алу арасындағы айырма түріндегі тиімді кірістілік/пайыз тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып танылады.

19 Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтермен және міндеттемелермен операциялар бойынша таза пайда/(шығын)

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтермен және міндеттемелермен операциялар бойынша таза пайда/(шығын) мынадай түрде ұсынылады:

<i>Мың қазақстандық теңгеммен</i>	2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл	2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл.
Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша қаржылық активтермен және міндеттемелермен операциялар бойынша таза пайда мыналарды қамтиды:		
Сауда операциялары, нетто	(736,192)	975,037
Әділ құнның өзгеруі	(573)	14,919
Майлар пайда немесе шығын арқылы қаржылық активтермен және әділ құн бойынша міндеттемелермен операциялар бойынша таза пайда	(736,765)	989,956

Банк валюталық тәуекел мен өтімділік тәуекелін басқару үшін туынды қаржы құралдары бойынша келісімдер жасасады, сондай-ақ осы қаржы құралдары негізінен сауда мақсаттары үшін сатып алынды.

20 Комиссиялық кірістер және шығындар

Төменде Банктің 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы әрбір операциялық сегменті бойынша комиссиялық кірістерді талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгеммен</i>	Бөлшек бизнес	Корпоративтік бизнес	Жиыны
Қызметтер бойынша кірістер және комиссиялар:			
Операциялық-кассалық қызмет көрсету	708,805	1,531,569	2,240,374
Шоттарға қызмет көрсету	2,019,019	142,240	2,161,259
Кепілдік беру	-	526,461	526,461
Аккредитивтер беру	-	526,424	526,424
Сенімгерлік басқару	-	1,283	1,283
Өзгелері	20,954	155,596	176,550
Қызметтер бойынша кірістер және комиссиялар жиыны	2,748,778	2,883,573	5,632,351

Кредиттік шот ашқаны үшін комиссиялар, сондай-ақ қарыз беруге байланысты тиісті тікелей шығындар қарыздар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені түзету ретінде көрсетіледі. Жаңартылмайтын кредиттік желі берілген жағдайда, қарыз беру жөніндегі міндеттемелер үшін комиссия қарыздар бойынша дисконт құрамына (тиісті тікелей шығындармен бірге) енгізіледі және қарыз бойынша нақты кірістерді түзету ретінде көрсетіледі. Жаңартылмайтын кредиттік желі берілген жағдайда, қарыз беру жөніндегі міндеттеме үшін комиссия қарыз беру жөніндегі міндеттемелердің қолданысының қалған кезеңі ішінде пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Қарыз берумен аяқталмаған қарыз беру жөніндегі міндеттемелердің қолданылу мерзімі өткеннен кейін қарыз беру жөніндегі міндеттеме үшін комиссия оның қолданылу мерзімі аяқталған күнгі пайда немесе залал құрамында танылады.

20 Комиссиялық кірістер және шығындар (жалғасы)

Басқа да комиссиялық кірістер клиент бір мезгілде Банк ұсынған қызметтерден пайда алатын және пайдаланатын қызметтерді ұсыну фактісі бойынша біркелкі есептен шығару әдісін пайдалана отырып, кезең ішінде көрсетіледі.

Төменде Банктің 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы әрбір операциялық сегменті бойынша комиссиялық кірістерді талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Бөлшек бизнес	Корпоративтік бизнес	Жиыны
Қызметтер бойынша кірістер және комиссиялар:			
Операциялық-кассалық қызмет көрсету	564,274	1,597,523	2,161,797
Шоттарға қызмет көрсету	1,927,126	122,424	2,049,550
Аккредитивтер беру	-	517,965	517,965
Кепілдік беру	-	380,729	380,729
Сенімгерлік басқару	-	2,364	2,364
Басқалары	25,536	88,985	114,521
Қызметтер бойынша кірістер және комиссиялар жиыны	2,516,936	2,709,990	5,226,926

Төменде Банктің 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы әрбір операциялық сегменті бойынша комиссиялық шығыстарды талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Бөлшек бизнес	Корпоративтік бизнес	Жиыны
Қызметтер бойынша шығыстар және комиссиялар:			
Аударма қызметтері	(2,043,924)	(1,075,700)	(3,119,624)
Жеке тұлғалардың депозиттерін сақтандыру	(583,034)	-	(583,034)
Клиенттердің адалдық бағдарламасы бойынша ұпайлар	(582,253)	-	(582,253)
«Master Card» және «Visa» бойынша қызметтер	(343,625)	-	(343,625)
БКБ, ЗТМО қызметтері бойынша шығыстар	(118,583)	-	(118,583)
Процессингтік қызметтер	(13,949)	-	(13,949)
Бағалы қағаздар бойынша шығыстар	-	(86,611)	(86,611)
Басқалары	(56,675)	(73,026)	(129,701)
Қызметтер бойынша шығыстар және комиссиялар жиыны	(3,742,043)	(1,235,337)	(4,977,380)

Төменде Банктің 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы әрбір операциялық сегменті бойынша комиссиялық шығыстарды талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Бөлшек бизнес	Корпоративтік бизнес	Жиыны
Қызметтер бойынша шығыстар және комиссиялар:			
Аударма қызметтері	(1,367,943)	(840,251)	(2,208,194)
Жеке тұлғалардың депозиттерін сақтандыру	(626,481)	-	(626,481)
Клиенттердің адалдық бағдарламасы бойынша ұпайлар	(492,391)	-	(492,391)
«Master Card» және «Visa» бойынша қызметтер	(346,150)	-	(346,150)
БКБ, ЗТМО шығыстары	(140,606)	-	(140,606)
Бағалы қағаздар бойынша шығыстар	-	(61,804)	(61,804)
Процессингтік қызметтер	(11,703)	-	(11,703)
Басқалары	(39,039)	(134,325)	(173,364)
Қызметтер бойынша шығыстар және комиссиялар жиыны	(3,024,313)	(1,036,381)	(4,060,693)

21 Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза пайда

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл	2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл.
Дилингтік кіріс, нетто	8,034,255	9,477,822
Қаржылық активтер мен міндеттемелерді қайта бағалаудан түскен таза пайда/(таза шығын) , нетто	738,672	(31,856)
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза пайда жиыны	8,772,927	9,445,966

Банк операциялық кассалар мен Банктік шоттар арқылы шетел валюталарын сатып алу-сату, сондай-ақ шетел валюталарын айырбастау жөніндегі операцияларды жүзеге асырады. Операциялар Банк белгілеген айырбас бағамдары бойынша жүзеге асырылады, олар нақты күндердегі ресми айырбас бағамдарынан ерекшеленеді. Банктің ресми бағамдары мен айырбастау бағамдары арасындағы айырмашылықтар нақты орындау міндеті орындалатын белгілі бір уақытта шетел валютасымен операциялар бойынша шығыстарды шегергендегі кірістер ретінде танылады.

22 Жалпы және әкімшілік шығыстар

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл	2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл.
Жалақы және сыйлықақылар	9,404,711	7,628,858
Әлеуметтік салық	763,680	579,842
Персоналға арналған шығыстар	10,168,391	8,208,700
Тозу және амортизация	1,490,100	1,415,585
Ақпараттық қызметтер	1,270,053	1,166,329
Табыс салығынан басқа салықтар	642,188	676,425
Негізгі құралдардың құнсыздануынан келетін шығындар	358,910	-
Жарнама шығындары	342,924	159,163
Коммуникациялар	194,190	226,555
Коммуналдық қызметтер	166,440	140,437
Кәсіби қызметтер	165,254	170,063
Күзет	145,182	106,314
Негізгі құралдарға техникалық қызмет көрсету және жөндеу	114,827	114,108
Іссапар шығындары	94,121	12,162
Операциялық жалдау	81,594	54,628
Сақтандыру бойынша төлемдер	38,057	18,084
Көлік қызметтері	34,628	34,406
Өкілдік шығындар	12,107	5,704
Басқа да шығындар	414,408	284,964
Жалпы және әкімшілік шығыстар жиыны	15,733,374	12,793,627

Жалақыға, мемлекеттік зейнетақы қорына және әлеуметтік сақтандыру қорына жарналарға, жыл сайынғы ақылы демалыстар мен ауруханалық демалыстарға, сыйлықақылар мен жеңілдіктерге арналған шығыстар ақшалай емес нысанда Банк қызметкерлерінің тиісті қызметтер көрсетуіне қарай есептеледі. Банктің белгіленген жарналары бар мемлекеттік жоспарға сәйкес төлемдерден басқа, зейнетақы немесе осыған ұқсас төлемдерді төлеу бойынша қалыптасқан іскерлік практикадан туындайтын қандай да бір құқықтық немесе туындайтын міндеттемелері жоқ.

2023 және 2022 жылдары Банк міндетті зейнетақы жарналарын төлеу есебіне сәйкесінше 604,463 мың теңге және 567,129 мың теңге сомасына аударған.

Кәсіби қызметтерге аудитке 2023 жылы 47,517 мың теңге (2022: 35,866 мың теңге) мөлшерінде шығыстар кіреді. Бұдан басқа, Банкке 2023 жылы жалпы құны 17,489 мың теңгеге (2022: 5,714 мың теңге) ESG диагностикасы, салықтық кеңес беру және ашық корпоративтік семинарлар бойынша қызметтер көрсетілді.

23 Акцияға шаққандағы пайда

Бір акцияға шаққандағы негізгі пайданы есептеу үшін пайдаланылған жай акциялардың пайда көрсеткіштері мен орташа өлшенген саны төменде келтірілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл	2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл.
Банк акционерлеріне қатысты бір жылдағы таза пайда	34,003,710	24,270,074
Бір акцияға шаққандағы базалық пайданы анықтау мақсатында жай акциялардың орташа өлшенген саны	70,500	70,500
Акцияға шаққандағы негізгі және ажыратылған пайда жиыны (теңге)	482,322	344,256

24 Пайдаға салынатын салық

Банк ҚХЕС-тан өзгеше болуы мүмкін ҚР салық заңнамасының талаптарына сәйкес жүзеге асырылатын салық есебінің деректері негізінде ағымдағы кезеңдегі пайдаға салынатын салық бойынша есеп айырысуларды жасайды.

Шығыстардың кейбір түрлері салық салу мақсатында есепке алынбайтындығына, сондай-ақ салық салынбайтын кірістің болуына байланысты Банкте белгілі бір тұрақты салық айырмашылықтары болады.

Төменде келтірілген пайдамен тиімді мөлшерлемені салыстыру үшін пайдаланылатын салық ставкасы осы юрисдикциядағы салық заңнамасына сәйкес ҚР-дағы заңды тұлғалардың Төлеген пайдасының 20% - ын құрайды.

Бір жылдағы пайда немесе залал ретінде көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстарға келесі компоненттер кіреді:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл	2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл.
Табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар	2,285,001	2,490,598
Кейінге қалдырылған салық салу	(360,753)	96,012
Бір жылдағы табыс салығы бойынша шығыстар	1,924,248	2,586,610

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы тиімді табыс салығы мөлшерлемесін салыстыру келесідей түрде ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл	2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл.
Салық салуға дейінгі пайда	35,927,958	26,856,684
Белгіленген мөлшерлеме бойынша салық (20%)	7,185,592	5,371,337
Шегерілмейтін шығыстардың/салық салынбайтын кірістердің салықтық әсері:		
Мемлекеттік және өзге де бағалы қағаздар	(5,911,603)	(3,227,906)
Басқа да шегерілмейтін шығыстар	623,271	206,311
Алдыңғы жылдары танылмаған ағымдағы салықты түзету	26,988	236,868
Табыс салығы бойынша шығыстар	1,924,248	2,586,610

24 Пайдаға салынатын салық (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есептілік мақсатында активтер мен міндеттемелердің есептік құны мен салық салу мақсатында айқындалатын сома арасындағы уақытша айырмашылықтардың таза салық өсерін көрсетеді. 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы уақытша айырмашылықтар негізінен кірістер мен шығыстарды есепке алудың әртүрлі әдістеріне/мерзімдеріне, сондай-ақ кейбір активтердің есепке алу және салық құнының айырмашылығына байланысты туындайтын уақытша айырмашылықтарға байланысты. Төменде осы уақыт айырмашылықтарының қозғалысының салық өсерлері егжей төгжейлі көрсетілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	Пайда немесе шығын ретінде қалпына келтірілді/ (тағайындалды)	31 желтоқсан 2023 ж.
Кейінге қалдырылған салық активтері/ (міндеттемелер):			
Өткізілген туынды қаржы құралдары бойынша болашақ кезеңдерге ауыстырылған салықтық шығындар	266,606	(28,490)	238,116
Өзге міндеттемелер	625,598	260,122	885,720
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(565,479)	126,766	(438,713)
Өзге активтер	(1,588)	91	(1,497)
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерді іске асырылмаған қайта бағалау	(2,824)	2,264	(560)
Кейінге қалдырылған таза салық активтері	322,313	360,753	683,066

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2021 ж.	Пайда немесе шығын ретінде қалпына келтірілді/ (тағайындалды)	31 желтоқсан 2022 ж.
Кейінге қалдырылған салық активтері/ (міндеттемелер):			
Өткізілген туынды қаржы құралдары бойынша болашақ кезеңдерге ауыстырылған салықтық шығындар	239,750	26,856	266,606
Өзге міндеттемелер	695,409	(69,811)	625,598
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(512,430)	(53,049)	(565,479)
Өзге активтер	(3,289)	1,701	(1,588)
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерді іске асырылмаған қайта бағалау	(1,115)	(1,709)	(2,824)
Кейінге қалдырылған таза салық активтері	418,325	(96,012)	322,313

ҚР Салық Кодексінің 300-бабының 12-тармағына сәйкес туынды қаржы құралдары бойынша шығындар туынды қаржы құралдары бойынша кірістер есебінен өтеледі. Егер мұндай шығындар туындаған кезеңде өтелмесе, онда олар кейінгі он жылға қоса алғанда ауыстырылуы және туынды қаржы құралдары бойынша кірістер есебінен өтелуі мүмкін.

25 Болашақ кезеңдердің міндеттемелері және шартты міндеттемелер

Өз қызметі барысында Банк клиенттердің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін баланстан тыс тәуекелдері бар қаржы құралдарын пайдаланады. Өртүрлі дәрежедегі кредиттік тәуекелдерді көтеретін бұл құралдар қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілмейді.

Банк баланста көрсетілген қаржы құралдарына қатысты Болашақ кезеңдердің баланстан тыс міндеттемелеріне қатысты бірдей кредиттік саясатты қолданады.

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шартты міндеттемелер келесідей ұсынылды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Қарыз беру бойынша болашақ кезеңдердің шартты міндеттемелері		
Қарыз беру және пайдаланылмаған кредиттік желілер бойынша болашақ кезеңдердің міндеттемелері	130,059,162	119,666,824
Есептік операцияларға жататын аккредитивтер және өзге де шартты міндеттемелер	13,124,742	39,269,725
Берілген көпілдіктер және болашақ кезеңдердің ұқсас міндеттемелері	31,795,426	27,806,999
Болашақта салымдарды орналастыру бойынша шартты міндеттемелер	-	18,506,000
Қарыз беру бойынша болашақ кезеңдердің шартты міндеттемелері мен міндеттемелері жиыны	174,979,330	205,249,548

Клиенттерге ашық кредиттік желілер сомасы шегінде қарыздар беру туралы шешімді Банк клиенттің кредиттік ресурстарға кезекті жүгінген сайын қабылдайды және қарыз алушының қаржылық жағдайына, кредиттік тарихына және өзге де факторларға байланысты болады. Мұндай пайдаланылмаған кредиттік желілер бойынша міндеттемелер сомасы тиісінше 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 130,059,162 мың теңгені және 119,666,824 мың теңгені құрайды.

Банк пайдаланылмаған кредиттік желілер бойынша күтілетін кредиттік шығындардың резервтерін жасамайды, өйткені Банктің кредиттік келісімдерінде не ақшалай қаражатты автоматты түрде беру бойынша міндеттемелер жоқ, не мұндай ұсынымдар клиенттің сұрау салуын жеке талдау тәртібімен жүзеге асырылады. Банк пайдаланылмаған несие желілері арқылы клиенттің жаңа несие траншына сұранысын алған сайын, ол әр уақытта жеке және тәуелсіз негізде қарастырылады. Жаңа траншеяларды беру рәсімі клиенттің ағымдағы қаржылық жағдайын тексеруді және Банктің кредиттік тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшесі тарапынан келісуді қамтиды. Банк бас тарту себептерін негіздемей жаңа транштарға өтінімнен бас тартуға құқылы болғандықтан, Банк өз міндеттемелері шеңберінде кредиттер бойынша жаңа транштарға қатысты мәселе пікірталас болып табылады және қарыз алушыға қаражат аударылғаннан кейін ғана күтілетін кредиттік шығындарды ескереді деп санайды.

Жоғарыда сипатталған процесс несие карталары бойынша несие желілеріне қолданылмайды. Банк мақұлдаған несие картасы лимитін клиент кез келген уақытта пайдалана алады. Осыған байланысты Банк қолда бар тарихи деректерді негізге ала отырып, кредиттік карталар бойынша кредиттік желілердің пайдаланылмаған бөлігінің ықтимал игерілу деңгейін есептейді және кредиттік карталар бойынша пайдаланылмаған кредиттік желілердің осы бөлігі бойынша күтілетін кредиттік шығындар резервінің есебін жүргізеді.

25 Болашақ кезеңдердің міндеттемелері және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Төменде аккредитивтер мен кепілдіктерге қатысты шартты міндеттемелердің сапасына талдау берілген:

Мың қазақстандық теңгемен	Корпоративтік клиенттер			Жиыны
	1-Кезең (12 айға ККШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін ККШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін ККШ)	
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Жоғары деңгей	2,663,832	-	-	2,663,832
Жақсы деңгей	36,307,155	-	-	36,307,155
Қанағаттанарлық деңгей	1,643,679	-	-	1,643,679
Жалпы теңгерімдік құн	40,614,666	-	-	40,614,666
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(1,038,655)	-	-	(1,038,655)
Теңгерімдік құн	(39,576,011)	-	-	(39,576,011)

Мың қазақстандық теңгемен	Корпоративтік клиенттер			Жиыны
	1-Кезең (12 айға ККШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін ККШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін ККШ)	
2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Жоғары деңгей	48,862,247	-	-	48,862,247
Жақсы деңгей	11,065,553	-	-	11,065,553
Қанағаттанарлық деңгей	1,343,213	-	-	1,343,213
Жалпы теңгерімдік құн	61,271,013	-	-	61,271,013
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(771,257)	-	-	(771,257)
Теңгерімдік құн	60,499,756	-	-	60,499,756

Мың қазақстандық теңгемен	Корпоративтік клиенттер			Жиыны
	1-Кезең (12 айға ККШ)	2-Кезең (несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін ККШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін ККШ)	
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Жоғары деңгей	1,591	-	-	1,591
Жақсы деңгей	4,010,749	-	-	4,010,749
Қанағаттанарлық деңгей	-	-	-	-
Дефолт	-	-	200,000	200,000
Жалпы теңгерімдік құн	4,012,340	-	200,000	4,212,340
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(69,486)	-	-	(69,486)
Теңгерімдік құн	3,942,854	-	200,000	4,142,854

25 Болашақ кезеңдердің міндеттемелері және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Мың қазақстандық теңгемен	Корпоративтік клиенттер			Жиыны
	1-Кезең (12 айға ККШ)	2-Кезең (несиелік төуекелдің айтарлықтай өсуімен бүкіл мерзім үшін ККШ)	3-Кезең (Құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім үшін ККШ)	
2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Жақсы деңгей	4,354,473	-	-	4,354,473
Қанағаттанарлық деңгей	842,536	-	200,000	1,042,536
Арнайы мониторингті қажет етеді	229,040	-	-	229,040
Жалпы теңгерімдік құн	5,426,049	-	200,000	5,626,049
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(58,765)	-	-	(58,765)
Теңгерімдік құн	5,367,284	-	200,000	5,567,284

Сот талаптары

Уақыт өте келе, Банк қызметі барысында клиенттер мен контрагенттер Банкке шағым түсіреді. Басшылық олар бойынша талқылау нәтижесінде Банк айтарлықтай шығынға ұшырамайды және тиісінше қаржылық есептілікте резервтер құрылмаған деп санайды.

Салық салу

Бизнесті жүргізуді реттейтін қазақстандық заңнама тез өзгеруде. Банк қызметіне қатысты басшылықтың мұндай заңнаманы түсіндіруіне тиісті өңірлік және республикалық органдар дау айтуы мүмкін. Соңғы кездері салық органдары заңнаманы түсіндіру кезінде жиі қатаң ұстанымды ұстанатын болды. Нәтижесінде, салықтарды есептеудің бұрын дауланбаған тәсілдері болашақ салықтық тексерулер барысында даулануы мүмкін.

Әдетте, есеп беруден бес жыл бұрын салық органдарының тексеруі үшін ашық болады. Белгілі бір жағдайларда тексерулер ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Банк басшылығы салық заңнамасын түсіндіруге сүйене отырып, барлық қолданыстағы салықтар есептелген деп санайды. Алайда, салық органдары қолданыстағы салық заңнамасының ережелерін басқаша түсіндіре алады және түсіндірудегі айырмашылықтар қаржылық есептілікке айтарлықтай өсер етуі мүмкін.

2023 жылғы 20 желтоқсанда салық органдарынан алынған Банктің 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап 2021 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңдегі Құжаттамалық салықтық тексерудің алдын ала актісі негізінде басшылықтың бағалауына сәйкес, Банк 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2,130,739 мың теңге мөлшерінде пайдаға салынатын салықтардың, айыппұлдар мен өсімпұлдардың декларацияланбаған сомалары бойынша резервтер құрды. Құжаттық салықтық тексерудің осы алдын ала актісіне сәйкес Банк клиенттердің депозиттері мен ағымдағы шоттары бойынша сыйақыны, сондай-ақ тіркелген активтердің амортизациясы бойынша шығыстар сомасын дұрыс шегерімге жатқызған. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық Банк көрсетілген кезеңдегі салықтық тексерудің соңғы нәтижелері келісілген кезде толығымен пайдаланылады немесе қалпына келтіріледі деп болжануда.

Операциялық орта

Банк басшылығы экономикалық жағдайдағы ағымдағы өзгерістерді бақылайды және жақын болашақта Банк бизнесінің тұрақтылығы мен дамуын қолдау үшін қажет деп санайтын шараларды қабылдайды. Алайда, экономикалық жағдайдағы өзгерістердің Банктің болашақ қызметінің нәтижелері мен қаржылық жағдайына өсері айтарлықтай болуы мүмкін.

26 Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құн - бұл активті сату кезінде алынуы мүмкін немесе бағалау күніне нарық қатысушылары арасында өдеттегі мәміле жасау кезінде міндеттемені беру кезінде төленуі мүмкін баға. Әділ құнның ең жақсы дәлелі белсенді нарықтағы баға белгілеу болып табылады. Белсенді нарық - бұл активпен немесе міндеттемен операциялар тұрақты негізде бағалау туралы ақпарат алуға мүмкіндік беретін жеткілікті жиілікте және жеткілікті көлемде жүргізілетін нарық. Белсенді нарықта айналысқа түсетін қаржы құралдарының әділ құны, баға белгіленетін бағаны жеке активке немесе міндеттемеге ұйым ұстаған олардың санына көбейту кезінде алынған сома ретінде бағаланады. Бұл нарықтың өдеттегі тәуелсіз сауда айналымы ұйымның активтері мен міндеттемелерінің санын сiңiру үшін жеткіліксіз болған жағдайда да және жеке операцияда жайғасымдарды сатуға тапсырыстарды орналастыру баға белгіленетін бағаға әсер етуі мүмкін.

Байқалатын нарықтық баға белгілеулері жоқ қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құнын айқындау есеп саясатының ережелерінде көрсетілген бағалау әдістерін пайдалануды талап етеді. Сирек саудаланатын және баға ашықтығы жоқ қаржы активтерінің әділ құны объективті емес және өтімділікке, шоғырлануға, нарықтық факторлардың белгісіздігіне, баға белгілеу туралы болжамдарға және белгілі бір құралға әсер ететін басқа да тәуекелдерге байланысты әртүрлі пайымдауларды пайдалануды талап етеді.

Әділ құнды бағалау нәтижелері талданады және әділ құн иерархиясының деңгейлері бойынша келесідей түрде бөлінеді:

- (i) 1-Деңгейге бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы баға белгіленетін бағалар (түзетілмейтін) бойынша бағалау жатады,
- (ii) 2-Деңгейге-пайдаланылған барлық маңызды бастапқы деректер тікелей немесе жанама түрде актив немесе міндеттеме үшін бақыланатын бағалау модельдері арқылы алынғандар (яғни, мысалы, бағадан алынған) жатады, және
- (iii) 3-Деңгейдегі бағалаулар, олар бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген бағалаулар (яғни бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген). Қаржы құралдарын әділ құн иерархиясының санаттары бойынша бөлу үшін басшылық пайымдауларды қолданады. Егер әділ құнды бағалау үшін елеулі түзетулерді қажет ететін бақыланатын бастапқы деректер пайдаланылса, бұл бағалау 3-Деңгейге жатады. Пайдаланылған бастапқы деректердің маңыздылығы әділ құнды бағалаудың барлық жиынтығы үшін бағаланады.

Бағалау әдістеріне таза ағымдағы құн, дисконтталған ақша ағындарының модельдері және бақыланатын нарықтық бағалар бар ұқсас құралдармен салыстыру кіреді. Бағалау әдістерінде қолданылатын болжамдар мен кіріс ақпаратына тәуекелсіз және эталондық пайыздық мөлшерлемелер, несиелік спрэдтер және дисконт мөлшерлемелерін бағалау үшін пайдаланылатын басқа да сыйлықақылар, облигациялар мен бағалы қағаздар бағамдары және валюта бағамдары жатады. Бағалау әдістерінің міндеті тәуелсіздік негізінде мәмілені жүзеге асырған нарық қатысушылары айқындауы мүмкін есепті күнге қаржы құралының құнын көрсететін әділ құнды айқындау болып табылады.

Банк пайыздық және валюталық своптар сияқты қарапайым және қарапайым қаржы құралдарының әділ құнын анықтау үшін кеңінен танылған бағалау модельдерін қолданады, олар тек бақыланатын нарықтық деректерді пайдаланады және айтарлықтай пайымдаулар мен бағалауды қажет етпейді. Модельдер үшін бақыланатын бағалар мен кіріс деректері, әдетте, нарықта листингілік борыштық және үлестік бағалы қағаздарға, айырбасталатын листингілік туынды құралдарға және пайыздық своптар сияқты қарапайым биржадан тыс туынды құралдарға қатысты болады. Модель үшін бақыланатын нарықтық бағалар мен бастапқы деректердің болуы басшылықтың пайымдаулары мен бағалауларының қажеттілігін азайтады және әділ құнды анықтауға байланысты белгісіздікті азайтады. Бақыланатын нарықтық бағалар мен бастапқы деректердің болуы өнімдер мен нарықтарға байланысты өзгеріп отырады және белгілі бір оқиғалар мен қаржы нарықтарының жалпы жағдайына байланысты өзгереді.

26 Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Тұрақты негізде әділ құн бойынша ескерілетін Банктің қаржылық активтері мен қаржылық міндеттемелерінің әділ құны

Банктің кейбір қаржылық активтері мен қаржылық міндеттемелері әрбір есепті кезеңнің соңында әділ құны бойынша есепке алынады. Төмендегі кестеде қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құны қалай анықталатыны, атап айтқанда, қолданылатын бағалау әдістемесі және негізгі бастапқы деректер туралы ақпарат берілген.

Мың қазақстандық теңгемен	Әділ құны		Бағалау әдістемесі және негізгі бастапқы деректер	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер	Бақыланбайтын бастапқы деректер мен әділ құнның тәуелділігі
	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.			
Қаржылық активтер/қаржылық міндеттемелер					
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын туынды қаржы активтері (6-Ескертпені қараңыз)	11,081	22,908	Болашақ ақша ағындары форвардтық айырбас бағамдары (есепті күні байқалған) негізінде бағаланады.	Қолданылмайды	Қолданылмайды
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын туынды емес қаржы активтері: (8-Ескертпені қараңыз)	181,798,375	175,651,145	Есепті күнге бақыланатын нарықта сатып алушының баға белгілеу бағасы	Қолданылмайды	Қолданылмайды
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын туынды қаржылық міндеттемелер (6-Ескертпені қараңыз)	8,280	8,787	Болашақ ақша ағындары форвардтық айырбас бағамдары (есепті күні байқалған) негізінде бағаланады.	Қолданылмайды	Қолданылмайды

Ақша қаражаттарының және олардың баламаларының теңгерімдік құны, ҚРҰБ-дағы міндетті резервтік талаптар, несие мекемелеріндегі қаражат, Банктердің шоттары мен депозиттері, құжаттамалық есеп айырысу бойынша дебиторлар, сатуға арналған активтер, РЕПО келісімдері бойынша берешектер, басқа қаржы активтері мен міндеттемелері осындай қаржы құралдарының қысқа мерзімді сипатына және нарықтық пайыздық мөлшерлемелерде елеулі өзгерістердің болмауына байланысты олардың әділ құнына шамамен тең.

26 Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Келесі кестеде келтірілген деректерді қоспағанда, теңгерімдік құн Банкі басшылығының пікірінше, қаржылық есептілікте көрсетілген қаржылық активтер мен міндеттемелер олардың әділ құнына тең:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.		31 желтоқсан 2022 ж.	
	Теңгерімдік құн	Әділ құн	Теңгерімдік құн	Әділ құн
Клиенттерге берілетін қарыздар	382,934,004	367,012,604	312,147,853	298,679,335

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.		31 желтоқсан 2022 ж.	
	Теңгерімдік құн	Әділ құн	Теңгерімдік құн	Әділ құн
Клиенттерге ағымдағы шоттар мен депозиттер	676,373,946	676,665,830	803,420,579	803,193,471

Клиенттердің кредиттері мен депозиттері амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Өзгермелі пайыздық құралдардың әділ құны өдетте олардың теңгерімдік құнына тең болады. Белгіленген мөлшерлеме құралдарының бағаланған әділ құны ұқсас несиелік тәуекел мен өтеу мерзімі бар жаңа құралдар үшін ағымдағы пайыздық мөлшерлемелер бойынша есептелген күтілетін болашақ ақша ағындарына негізделген. Клиенттердің несиелері мен депозиттері әділ құн иерархиясының 3 деңгейінде көрсетіледі.

27 Бағалау санаттары бойынша қаржы құралдарын ұсыну

ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдарына» сәйкес Банк өзінің қаржылық активтерін келесі санаттар бойынша жіктейді/бөледі: (а) пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер; (б) Өзге жиынтық кіріс және (в) амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері арқылы бағаланатын қаржы активтері.

Туынды қаржы құралдарын қоспағанда, Банктің барлық қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Туынды қаржы құралдары пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланады деп жіктелді.

Төмендегі кестеде 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы бағалау санаттарымен қаржы активтерінің сыныптарын салыстыру көрсетілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланады	Басқа жиынтық табыс арқылы бағаланатын борыштық құралдар	Амортизацияланған құн бойынша бағаланады	Жиыны
2023 жылғы 31 желтоқсан				
Активтер:				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	-	-	137,004,212	137,004,212
Несие мекемелеріндегі қаражат	-	-	23,276,265	23,276,265
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары	11,081	-	-	11,081
Клиенттерге берілетін қарыздар	-	-	382,934,004	382,934,004
Құжаттық есеп айырысулар бойынша дебиторлар	-	-	3,156,859	3,156,859
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	-	181,798,375	-	181,798,375
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергенде Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	-	-	147,251,408	147,251,408
Өзге активтер	-	-	1,821,217	1,821,217
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	11,081	181,798,375	695,443,965	877,253,421

27 Бағалау санаттары бойынша қаржы құралдарын ұсыну (жалғасы)

Мың қазақстандық теңгемен	Пайда немесе шығын арқылы өділ құн бойынша бағаланады	Басқа жиынтық табыс арқылы бағаланатын борыштық құралдар	Амортизацияланған құн бойынша бағаланады	Жиыны
2022 жылғы 31 желтоқсан				
Активтер:				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	-	-	348,392,007	348,392,007
Несие мекемелеріндегі қаражат	-	-	10,538,892	10,538,892
Пайда мен залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары	22,908	-	-	22,908
Клиенттерге берілетін қарыздар	-	-	312,147,853	312,147,853
Құжаттық есеп айырысулар бойынша дебиторлар	-	-	4,565,148	4,565,148
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	-	175,651,145	-	175,651,145
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергенде	-	-	-	-
амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	-	-	116,519,335	116,519,335
Өзге активтер	-	-	880,744	880,744
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	22,908	175,651,145	793,043,979	968,718,032

28 Капиталды басқару

ҚРҰБ мен ҚРҚНРД Банктің капитал деңгейіне қойылатын талаптардың орындалуын белгілейді және бақылайды. Банк тиісті жергілікті реттеуші органдардың тікелей бақылауында болады.

Банк капитал ретінде ҚР заңнамасына сәйкес Банктердің капиталын құрайтын баптар ретінде айқындалған баптарды айқындайды және капитал мыналардан тұрады:

- Негізгі капиталдан және қосымша төленген капиталдан тұратын 1-ші деңгейдегі капитал. Негізгі капиталға орналастырылған жай акциялар, өткен жылдардағы және ағымдағы кезеңдегі бөлінбеген таза кірістер, қосымша төленген капитал, құрылған реттеуші резервтер және материалдық емес активтерді, өткен жылдар мен ағымдағы жылдың шығындарын шегергендегі Өзге жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын негізгі құралдар мен қаржы активтерінің құнын қайта бағалау жөніндегі резервтер, шегерілетін уақытша айырмаларға қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің бір бөлігін қоспағанда, кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін шегергендегі кейінге қалдырылған салық активі, меншікті сатып алынған жай акцияларды, өзге де қайта бағалау бойынша резервтерді, қосымша капиталдан шегеруге жататын, бірақ оның жеткіліксіз деңгейіне байланысты негізгі капиталдан, Банктің инвестицияларынан және активтерді секьюритилендіру операцияларымен байланысты сатудан түскен кірістерден шегерілетін реттеушілік түзетулер кіреді. Қосымша капиталға Банктің меншікті сатып алынған акцияларын, Банктің белгілі бір инвестицияларын және реттеуші түзетулерді шегергендегі мерзімсіз қаржы құралдары мен төленген артықшылықты акциялар кіреді.
- 2 деңгейдегі Капитал жалпы капиталды есептеу мақсатында қажет және Банктің меншікті өтелген қарызын және белгілі бір инвестицияларын шегергендегі реттелген қарыздан тұрады.

ҚР ҰБ белгілеген капитал мөлшеріне қойылатын қолданыстағы талаптарға сәйкес Банктер мыналарды қолдауы қажет:

- негізгі капиталдың кредиттік және нарықтық тәуекелді және операциялық тәуекелдің сандық өлшемін ескере отырып мөлшерленген активтер мен шартты міндеттемелер сомасына қатынасы (к1);
- 1-деңгейдегі капиталдың кредиттік және нарықтық тәуекелді және операциялық тәуекелдің сандық өлшемін ескере отырып мөлшерленген активтер мен шартты міндеттемелер сомасына қатынасы (к1.2);
- меншікті капиталдың кредиттік және нарықтық тәуекелді және операциялық тәуекелдің сандық өлшемін ескере отырып мөлшерленген активтер мен шартты міндеттемелер сомасына қатынасы (к2).

28 Капиталды басқару (жалғасы)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банкке қолданылатын коэффициенттердің ең төменгі деңгейлері мыналар болып табылады:

- к1 - 7.5%
- к1.2 - 8.5%
- к2-10%.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банкке қолданылатын коэффициенттердің ең төменгі деңгейлері мыналар болып табылады:

- к1 - 7.5%
- к1.2 - 8.5%
- к2-10%.

Банктің саясаты инвесторлардың, кредиторлардың және нарықтың сенімін сақтау, сондай-ақ бизнестің болашақтағы дамуын қамтамасыз ету үшін капиталдың тұрақты базасын қолдауға бағытталған. Банк пайда мөлшерлемесі көрсеткішінің капиталға әсерін мойындайды және қарыз алудың жоғары деңгейінде қол жеткізуге болатын жоғары кірістілік пен капитал бөлігінде тұрақты жағдай қамтамасыз ететін артықшылықтар мен қауіпсіздік арасындағы тепе-теңдікті сақтау қажеттілігін мойындайды.

Төмендегі кесте Базель келісімінде белгіленген ережелерге сәйкес капиталдың жеткіліктілігін анықтау мақсатында Банктің реттеуші капитал көздеріне талдау жасайды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Реттеуші капиталдың құрамы:		
Бірінші деңгейдегі капитал:		
Жарғылық капитал	7,050,000	7,050,000
Қосымша төленген капитал	220,973	220,973
Алдыңғы кезеңдердегі бөлінбеген пайда	78,231,337	67,961,228
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын негізгі құралдарды, қаржы активтерін қайта бағалау резервтері	(1,589,287)	(3,690,857)
Таза пайда	34,003,710	24,270,074
Шегерілетін уақытша айырмаларға қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің бір бөлігін қоспағанда, кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін шегергендегі кейінге қалдырылған салық активі	(1,121,778)	(887,792)
Материалдық емес активтер	(1,595,143)	(1,756,204)
Реттеуші капитал жиыны	115,199,812	93,167,422
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенттері:		
Негізгі капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (к1)	21,5%	21,4%
Бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (к1-2)	21,5%	21,4%
Меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (к2)	21,5%	21,4%
Реттеуші капитал жиыны	115,199,812	93,167,422

2023 жылғы 31 желтоқсанда және 2022 жылғы 31 желтоқсанда Банк барлық пруденциалдық нормативтерді орындайды.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты

Банктің Тәуекелдерін басқару қаржылық операцияларға қатысты жүзеге асырылады. Қаржылық тәуекелдерге нарықтық тәуекел (валюталық тәуекелден, пайыздық тәуекелден және басқа да баға тәуекелдерінен тұрады), несиелік тәуекел және өтімділік тәуекелі жатады. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың негізгі мақсаты тәуекелдің рұқсат етілген деңгейін анықтау, лимиттерді белгілеу және белгіленген лимиттердің сақталуын одан әрі қамтамасыз ету болып табылады. Операциялық тәуекелдерді басқару Осы тәуекелдерді азайту мақсатында ішкі саясаттар мен рәсімдердің тиісті жұмыс істеуін қамтамасыз етеді.

Несиелік тәуекел

Банк кредиттік тәуекелге ұшырайды, бұл қаржы құралымен операция тараптарының бірі шарт бойынша міндеттемені орындамау салдарынан екінші тараптың қаржылық шығынға ұшырауына себеп болатын тәуекел болып табылады.

Несиелік тәуекел Банктің контрагенттермен кредиттік және өзге де операциялары нәтижесінде пайда болады, соның салдарынан кредиттік сипаттағы қаржылық активтер мен баланстан тыс міндеттемелер пайда болады.

Кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі Банк қаржылық жағдай туралы есепте қаржы активтерінің теңгерімдік құнында көрсетіледі. Берілген қаржылық кепілдіктер, несие беру міндеттемелері, пайдаланылмаған несие желілері және экспорттық / импорттық аккредитивтер үшін міндеттеме сомасы максималды несиелік тәуекел болып табылады.

Несиелік тәуекел Банк бизнесі үшін ең маңызды тәуекел болып табылады, сондықтан басшылық несиелік тәуекелді басқаруға баса назар аударады. Тәуекелдерді басқару мақсаттары үшін несиелік тәуекелді бағалау күрделі процесс болып табылады және үнемі бақылауды қажет етеді, өйткені тәуекел нарықтық жағдайларға, күтілетін ақша ағындарына және уақыт өте келе өзгереді. Активтер портфолиосындағы несиелік тәуекелді бағалау дефолт ықтималдығы, дефолт шығындары және контрагенттер арасындағы дефолттардың ықтимал корреляциясы туралы қосымша бағалауды қажет етеді.

Банк бір қарыз алушыға немесе өзара байланысты қарыз алушылар тобына лимиттер белгілеу, сондай-ақ географиялық және салалық сегменттер бойынша лимиттер белгілеу арқылы несиелік тәуекелді бақылайды. Экономиканың өнімдері мен салалары бойынша кредиттік тәуекел лимиттерін басшылық үнемі қайта қарайды және бекітеді. Мұндай тәуекелдердің мониторингі жүйелі түрде жүзеге асырылады, бұл ретте лимиттер жылына кемінде бір рет қайта қаралады.

Банкте бірнеше несиелік комитеттер жұмыс істейді, олар бөлшек және корпоративті бизнес үшін қарыз алушыларға несиелік лимиттерді бекітеді:

- бөлшек несие комитеті бөлшек бизнес қарыз алушыларының лимиттерін қарастырады және бекітеді;
- корпоративтік несие комитеті корпоративтік бизнестің қарыз алушылары бойынша лимиттерді қарайды және бекітеді.

Клиенттермен жұмыс жөніндегі менеджерлердің несиелік өтінімдері несиелік лимитті бекіту үшін тиісті несиелік Комитетке жіберіледі. Несиелік тәуекелді басқару ұйымдар мен жеке тұлғалардың кепілдіктері мен кепілдіктерін алу арқылы жүзеге асырылады. Кредиттік тәуекелді мониторингтеу мақсатында кредиттік талдау бөлімшесінің қызметкерлері бизнесті құрылымдық талдау және клиенттің қаржылық көрсеткіштері негізінде тұрақты есептер жасайды. Кредит қабілеттілігі нашарлаған клиенттермен Елеулі операциялар туралы барлық ақпарат уәкілетті алқалы органдардың назарына жеткізіледі және ол талданады.

Несиелік тәуекелді жіктеу жүйесі

Кредиттік тәуекелді бағалау және кредиттік тәуекел деңгейі бойынша қаржы құралдарын жіктеу мақсатында Банк Moody's моделі негізінде рейтинг жүйесін пайдаланады. Ішкі және сыртқы несиелік ұпайлар төмендегі кестелерде көрсетілгендей дефолт ықтималдығының белгілі бір диапазоны бар бірыңғай ішкі шкала бойынша жасалады:

Бірыңғай шкала бойынша кредиттік тәуекел деңгейі	Тиісті ішкі рейтингтер (Risk Calc)	Сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктердің тиісті рейтингтері	Дефолт ықтималдығының сәйкес аралығы
31 желтоқсан 2023 ж.			
Жоғары деңгей	Aaa -A2	AAA-A	0% - 1.000%;
Жақсы деңгей	A3 - Ba3	A- - BB-	1.000%-9.963%;
Қанағаттанарлық деңгей	B1 -B3	B+-B-	9.963%-21.888%;
Арнайы мониторингі қажет етеді	Caa1 - C	CCC+- c	21.888%-50%;
Дефолт	D	D	50%-100%

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Кр0435дттік тәуекелдің әрбір деңгейіне бірыңғай шкала бойынша төлем қабілеттілігінің белгілі бір дәрежесі беріледі:

- Аaa - А2 - несиелік тәуекелі төмен жоғары несиелік сапа.
- А3 - Ва3 - орташа несиелік тәуекелі бар жеткілікті несиелік сапа.
- В1 - В3 - қанағаттанарлық несиелік тәуекелі бар орташа несиелік сапа.
- Саa1 - С - мұқият мониторинг жасауды және қалпына келтіруді басқаруды қажет ететін несие беру құралдары.
- D - дефолт болған несиелеу құралдары.

Бірыңғай шкала бойынша кредиттік тәуекел деңгейі	Тиісті ішкі рейтингтер	Сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктердің тиісті рейтингтері	Дефолт ықтималдығының сәйкес аралығы
31 желтоқсан 2022 ж.			
Жоғары деңгей	Aaa - А3	AAA-A-	0.00% - 0.096%;
Жақсы деңгей	Baa1 -B1	BBB+ - B+	0.096% - 4%;
Қанағаттанарлық деңгей	B2 – B3	B - B-	4% - 10%;
Арнайы мониторингті талап етеді	Саa1 – С3	CCC+ - CCC-	10% - 50%;
Дефолт	D	D	50% -100%

Кредиттік тәуекелдің әрбір деңгейіне бірыңғай шкала бойынша төлем қабілеттілігінің белгілі бір дәрежесі беріледі:

- Аaa - А3 - несиелік тәуекелі төмен жоғары несиелік сапа.
- Ваa1 - В1 - орташа несиелік тәуекелі бар жеткілікті несиелік сапа.
- В2 - В3 - қанағаттанарлық несиелік тәуекелі бар орташа несиелік сапа.
- Саa1 - С3 - мұқият мониторинг жасауды және қалпына келтіруді басқаруды қажет ететін несие беру құралдары.
- D- дефолт болған несиелеу құралдары.

Қосұлы 2023 жылғы 31 желтоқсан және 2022 жылғы 31 желтоқсан, ішкі рейтинг жүйесі Moody ' s рейтинг агенттігінің дамуы болып табылады. Банк корпоративтік клиенттерге және қаржы институттарына берілген қаржы активтері бойынша кредиттік тәуекелді бағалау үшін ішкі рейтингтік жүйені қолданады.

Сыртқы рейтингтерді контрагенттерге S&P, Moody ' s және Fitch сияқты тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктер тағайындайды. Бұл рейтингтер жалпыға қол жетімді. Мұндай рейтингтер мен дефолт ықтималдығының тиісті диапазондары келесі қаржы құралдары үшін қолданылады: Банкаралық депозиттер, мемлекеттік несиелер және борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар.

Күтілетін несиелік шығындар-бұл ықтималдықпен өлшенген болашақ қолма-қол ақшаның дисконтталған құнын бағалау (яғни, таразы ретінде белгілі бір уақыт кезеңінде дефолттың пайда болуының тиісті тәуекелдерін пайдалана отырып, кредиттік шығындардың орташа өлшенген шамасы). Күтілетін несиелік шығындарды бағалау объективті болып табылады және мүмкін болатын нәтижелер ауқымын есептеу арқылы анықталады. Күтілетін несиелік шығындарды бағалау Банк пайдаланатын төрт компонент негізінде жүзеге асырылады: дефолт ықтималдығы, дефолт тәуекеліне ұшыраған несиелік талап мөлшері, дефолт кезіндегі шығын және дисконттау мөлшерлемесі.

Дефолт кезіндегі берешек-есепті кезең аяқталғаннан кейін тәуекел сомасындағы күтілетін өзгерістерді, соның ішінде негізгі қарыз бен пайыздарды өтеуді және кредиттік міндеттемелер бойынша қаражатты күтілетін пайдалануды ескере отырып, болашақ дефолт күніне тәуекелді бағалау.

Дефолт ықтималдығы (PD) - белгілі бір уақыт аралығында дефолт ықтималдығын бағалау.

Дефолт болған жағдайдағы шығын (LGD) - дефолт кезінде пайда болатын шығынды бағалау. Ол төлемге шартпен көзделген ақша ағындары мен Банк алуды күтетін ағындар, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асырудан арасындағы айырмаға негізделеді. Әдетте бұл көрсеткіш дефолт кезіндегі қарыздың пайызымен көрсетіледі.

Күтілетін шығындар есепті кезеңнің соңындағы келтірілген құнға дейін дисконтталады. Дисконттау мөлшерлемесі- бұл қаржы құралы бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме (ЭПС) немесе оның шамасы.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Басшылықтың қаржылық есептілікті дайындау үшін күтілетін несиелік шығындарды бағалауы бүкіл цикл бойынша емес, белгілі бір уақыттағы бағалауларға негізделген. Банк регрессиялық талдау жүргізу арқылы негізгі макроэкономикалық көрсеткіштер өзгерістерінің ККШ-ға әсерін бағалауды жүргізеді.

Құрылған немесе сатып алынған құнсызданған қаржы активтері (РОСИ) үшін ККШ-ны модельдеу дәл осылай жүзеге асырылады, тек (а) жалпы теңгерімдік құн және дисконттау мөлшерлемесі шартта көзделген ақша ағындары негізінде емес, актив бастапқы танылған кезде алынуы мүмкін ақша ағындары негізінде анықталады және (б) ККШ әрқашан 12 айға тең ккш бүкіл мерзім. Құрылған немесе сатып алынған құнсызданған активтер-бұл бастапқы тану кезінде құнсызданған қаржылық активтер, мысалы, бұрын бизнесті біріктіру арқылы сатып алынған құнсызданған несиелер.

Дефолт ықтималдығын бағалау үшін Банк дефолтты тәуекелге ұшырау төмендегі критерийлердің біріне немесе бірнешеуіне сәйкес келетін жағдай ретінде анықтайды:

- қарыз алушының Банктегі басқа қарыздары бойынша мерзімі 90 (тоқсан) күннен асатын мерзімі өткен берешектің болуы;
- қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлау көрсеткіші ретінде басқа Банктердегі қарыздар бойынша 90 (тоқсан) күннен астам мерзімге мерзімі өткен берешектің болуы;
- қарыз берілген сәттен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюынан туындаған қарыз алушының берешегінің бір бөлігін және (немесе) бүкіл сомасын есептен шығару;
- айтарлықтай жеңілдікпен қарыздарды сату (50% - дан астам);
- қарызды мәжбүрлі қайта құрылымдау;
- қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қарыз бойынша сыйақы есептеуді тоқтата тұру;
- «Оңалту және Банкроттық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес қарыз алушыны Банкрот деп тану туралы талап қою;
- қарыз алушының «Оңалту және Банкроттық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес оны Банкрот деп тану туралы өтінішімен сотқа жүгінуі.
- дефолт санатына сәйкес келетін ішкі кредиттік рейтингті беру;
- контрагентке дефолт санатына сәйкес келетін сыртқы рейтинг беру;
- Банкроттықтың немесе өзге де қаржылық қайта ұйымдастырудың, сондай-ақ қарыз алушының (қосалқы қарыз алушының) қаржылық жағдайын нашарлатуы мүмкін сот талқылауларына тартылуының жоғары ықтималдығы;
- белгілі бір қаржы активі немесе сол сияқты күтілетін қолданылу мерзімі бар ұқсас қаржы активтері үшін кредиттік тәуекелдің сыртқы нарықтық көрсеткіштеріндегі елеулі өзгерістер;
- Банктің уәкілетті органының қарыз алушының қарызы/қарыздары бойынша дефолтты тануы.

Ақпаратты ашу үшін Банк дефолттың анықтамасын құнсызданған активтердің анықтамасына сәйкес келтірді. Жоғарыда көрсетілген дефолт анықтамасы Банктің қаржылық активтерінің барлық түрлеріне қолданылады.

Бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекелдің (SICR) айтарлықтай өсуінің болуын немесе болмауын бағалау жеке және портфельдік негізде жүзеге асырылады. Амортизацияланған құны бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін корпоративтік кредиттер, Банкаралық кредиттер және борыштық бағалы қағаздар үшін кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы төменде көрсетілген өлшемшарттарды мониторингтеу арқылы жеке негізде бағаланады. Жеке тұлғаларға берілген кредиттерге қатысты кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы портфельдік немесе жеке негізде бағаланады. Банктің тәуекелдерді басқару бөлімшесі кредиттік тәуекелдің Елеулі ұлғаю фактісін айқындау үшін пайдаланылатын өлшемшарттарға мерзімді мониторингті және тексеруді жүзеге асырады.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Банк келесі сандық, сапалық критерийлердің біреуі немесе бірнешеуі орындалған кезде қаржы құралы бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі байқалды деп санайды.

- отыз күнтізбелік күн және одан да көп мерзімде мерзімі өткен төлемдердің (қарыз алушының негізгі борыш және/немесе сыйақы және/немесе Банкті бағалау күніне арналған айыппұлдар бойынша мерзімі өткен берешегінің) болуы немесе алдыңғы он екі ай ішінде Банк алдындағы төлемдерді күнтізбелік отыз және одан да көп күн мерзімге кешіктіруге жол берілгені;
- қарыз алушы/қарыз алушылар тобы бойынша рейтингті 5 нотаға төмендетуге немесе қарыз берілген сәттен бастап дефолтқа сәйкес келетін рейтинг беруге байланысты дефолт ықтималдығының нақты немесе күтілетін (негізделген және расталатын ақпарат негізінде) ұлғаюы;
- қарыз алушы Банк алдындағы берешекті қайта құрылымдауды сұратады (мәжбүрлі емес қайта құрылымдау);
- Банктің пікірінше, қарыз алушының Банк алдындағы өз міндеттемелерін орындамауына/Банктің шығындарының туындауына әкеп соғуы мүмкін немесе осындай нәтиженің индикаторлары болып табылатын кредиттік келісімде немесе/және кредит берудің өзге де елеулі шарттарында белгіленген қаржы ковенанттарын Банкпен келісілмеген бұзу.
- контрагентке қатысты жағымсыз жаңалықтар, мысалы: қаржылық жағдайдың нашарлауы, өз саласындағы бәсекелестік жағдайдың нашарлауы;
- контрагент кредиттік ұйым болып табылатын және заңнама талаптарын бұзған жағдайларда реттеуші белгілеген пруденциалдық нормативтерді дәйекті 6 ай ішінде жүйелі түрде бұзу;
- форс-мажорлық мән-жайлардың, сондай-ақ қарыз алушыға (қосалқы қарыз алушыға) материалдық залал келтірген, бірақ оның қызметін тоқтатуға әкеп соқпаған өзге де мән-жайлардың болуы;
- контрагент үшін шартта көзделген жоспарлы төлемдерді жүзеге асыруға экономикалық ынталандыру беретін, контрагент үшін шартта көзделген жоспарлы төлемдерді жүзеге асыруға экономикалық ынталандыруды төмендететін немесе дефолттың туындау ықтималдығына өзге де ететін міндеттеме бойынша қамтамасыз ету құнының немесе кепілдіктердің немесе тетіктердің сапасының елеулі өзгерістері.

Осы қаржылық есептілікте танылатын күтілетін кредиттік шығындардың деңгейі бастапқы танылған сәттен бастап қарыз алушының кредиттік тәуекелінің Елеулі ұлғаюының болуына байланысты болады. Бұл тәсіл күтілетін несиелік шығындарды бағалаудың үш сатылы моделіне негізделген. 1-Кезең - бастапқы тану кезінде құнсызданбаған және осы сәттен бастап ол бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы болмаған қаржы құралы үшін кредиттік шығындарды бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. 2-Кезең - егер бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекелдің едәуір артуы анықталса, қаржы құралы 2-кезеңге ауыстырылады, алайда ол әлі құнсызданған болып саналмайды, бірақ несиелік шығындарды бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындар негізінде құрылады. 3-Кезең - егер қаржы құралы құнсызданған болса, ол 3-кезеңге ауыстырылады және шығындар үшін бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындар негізінде құрылады. Активті 3-кезеңге ауыстыру нәтижесінде Банк жалпы теңгерімдік құн негізінде пайыздық кірісті тануды тоқтатады және пайыздық кірісті есептеу кезінде теңгерімдік құнға күтілетін несиелік шығындарды шегергендегі активтің тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолданады.

Несиелік тәуекелді едәуір арттыру критерийлері бұдан былай орындалмайтындығы туралы дәлелдер болған жағдайда, құрал қайтадан 1-кезеңге ауыстырылады. Егер тәуекел сапалық белгі негізінде 2-кезеңге ауыстырылса, Банк оның сақталуына немесе өзгеруіне көз жеткізу үшін осы белгінің мониторингін жүзеге асырады. Ай сайынғы негізде тәуекелдерді басқару бөлімі несиелік бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі болды деп есептеуге негіз бола алатын ақпаратты жинайды.

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау үшін Банк келесі тәсілдерді қолданады: (i) ішкі рейтингтерді қолдана отырып, жеке негізде бағалау; (ii) портфолио негізінде бағалау (iii) сыртқы рейтингтерге негізделген бағалау. Банк корпоративтік клиенттер мен қаржы институттары үшін ішкі рейтингтерді қолдана отырып, жеке негізде бағалау жүргізеді. Банк жеке тұлғаларға кредиттер үшін портфельдік негізде бағалау жүргізеді. Бұл тәсіл портфельді қарыз алушылар және/немесе несиелік өнімі, несиелеу бағдарламасы сияқты қаржы құралы туралы нақты ақпарат негізінде біртекті сегменттерге біріктіруді қамтиды.

Банк Банкаралық депозиттер, Банктер шығарған борыштық бағалы қағаздар және мемлекетке кредиттер үшін сыртқы рейтингтер негізінде бағалауды орындайды.

Ішкі рейтингтерді қолдана отырып жеке негізде күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әрбір нәтиженің ықтималдығына қатысты ықтимал нәтижелер үшін есептелген кредиттік шығындарды өлшеу жолымен жүргізіледі. Банк бағалау периметріне енгізілген әрбір несиелік өнім үшін кем дегенде екі ықтимал нәтижені анықтайды, олардың біреуі осындай сценарийдің төмен ықтималдығына қарамастан несиелік шығынға әкеледі.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Бағалау портфельдік негізде орындалған кезде, Банк тәуекелдерге ұшырау кезеңдерін айқындайды және ұжымдық негізде шығындарға бағалау резервін есептейді. Банк өзінің несиелік портфелін несиелік тәуекелдің жалпы сипаттамалары негізінде анықталған өнімдер бойынша талдайды, осылайша топ ішіндегі несиелік портфельдер біртекті немесе ұқсас тәуекелдерге ие болады. Несиелердің негізгі жалпы сипаттамаларына мыналар жатады: өнім түрі және несиелеу бағдарламасы. Біртекті несиелерге берешек сомасы резервтерді есептеу күніне Банктің меншікті капиталының 0,2% - на тең немесе одан кем жеке тұлғаларға кредиттер жатады.

Жалпы, күтілетін несиелік шығындар келесі несиелік тәуекел параметрлерінің көбейтіндісіне тең: құралдың тиімді пайыздық мөлшерлемесін пайдалана отырып, дисконтталған құнға дейін дисконтталған, дефолт кезіндегі берешек, дефолт ықтималдығы және жоғарыда анықталған дефолт кезіндегі шығындар. Күтілетін кредиттік шығындар әрбір жеке кредиттің немесе жиынтық сегменттің қолданылу мерзімі ішінде әрбір болашақ жыл үшін кредиттік тәуекел параметрлерін (дефолт кезіндегі берешек, дефолт ықтималдығы және дефолт болған жағдайда залал) есептеу жолымен айқындалады. Бұл үш компонент «өмір сүру» ықтималдығын (яғни, несие өткен айда өтелді ме, өлде дефолт болды ма) ескере отырып көбейтіледі және түзетіледі. Бұл іс жүзінде әрбір болашақ кезең үшін күтілетін несиелік шығындарды есептеуді қамтамасыз етеді, содан кейін олар есепті күнге дейін дисконтталады және жинақталады. Күтілетін несиелік шығындарды есептеу үшін пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесі бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның болжамды шамасын білдіреді.

Несиелік тәуекел параметрлерін есептеудің негізгі принциптері

Дефолт кезіндегі берешек күтілетін төлем кестесі негізінде айқындалады. Амортизацияланған құны бойынша өнімдер мен біржолғы өтеумен кредиттер үшін дефолт сәтіндегі берешек қарыз алушының шарт бойынша 12 айлық кезеңге немесе бүкіл мерзімге өтеуіне берілетін сомалар негізінде айқындалады. Жаңартылатын өнімдер үшін дефолт кезіндегі берешек «несиелік конверсия коэффициентін» қосу арқылы болжанады, бұл дефолт кезінде қалған лимиттің пайдаланылған қаражаттың ағымдағы қалдығына күтілетін пайдаланылуын ескереді. Бұл болжамдар өнім түріне, лимиттің ағымдағы қолданылуына және басқа мінез-құлық сипаттамаларына байланысты өзгереді.

Күтілетін несиелік шығындарды есептеу үшін дефолт ықтималдығының екі түрі: 12 ай ішінде және бүкіл мерзімде дефолт ықтималдығы қолданылады. 12 айлық дефолт ықтималдығын бағалау Moody's моделінің рейтингтік моделінің нәтижелеріне негізделеді және қажет болған жағдайда қосымша ақпаратты ескере отырып түзетіледі. Бүкіл мерзімдегі дефолт ықтималдығы қаржы құралының қалған мерзімі ішінде дефолт ықтималдығының бағасын білдіреді және құралдың бүкіл мерзімі үшін 12 айлық дефолт ықтималдығының қосындысы болып табылады. Бүкіл мерзімдегі дефолт ықтималдығын есептеу үшін Банк статистикалық әдістерді, мысалы, биномдық үлестіру негізінде дефолт ықтималдығын есептеуді қолданады.

Дефолт болған жағдайда шығын дефолт кредиті бойынша шығын мөлшеріне қатысты Банктің күтуін білдіреді. Дефолт болған жағдайда шығын контрагенттің түріне, талаптың түрі мен басымдылығына және кепілдің немесе өзге де кредиттік қамтамасыз етудің болуына байланысты болады. 12 ай ішінде және бүкіл мерзім ішінде дефолт болған жағдайда шығындар дефолт басталғаннан кейін күтілетін өтеуге әсер ететін факторлар негізінде айқындалады.

Банк қамтамасыз ету құны, өткен кезеңдердегі сату бағасына жеңілдіктер және жылжымайтын мүлік объектілерімен, Ақшалай қаражаттармен және өтімді бағалы қағаздармен қамтамасыз етілген кредиттерге қатысты өзге де факторлар сияқты қамтамасыз етудің нақты сипаттамалары негізінде дефолт болған жағдайдағы шығынды есептейді. Дефолт болған жағдайда залал корпоративтік кредиттер портфелінің және қамтамасыз етусіз және қамтамасыз етусіз қалған қалдығына қатысты кредиттерді өндіріп алу туралы соңғы қолжетімді статистикалық деректерді пайдалана отырып ұжымдық негізде есептеледі.

Қаржылық кепілдіктер мен несие беру міндеттемелеріне қатысты күтілетін несиелік шығындарды бағалау

Осы құралдар бойынша күтілетін несиелік шығындарды бағалау теңгерімдік тәуекелдер үшін жоғарыда сипатталған кезеңдерді қарастырады және дефолт кезінде қарызды есептеу бөлігінде ерекшеленеді. Дефолт кезіндегі берешек кредиттік конверсия коэффициентінің (CCF) және болашақ операциялар бойынша шарттық міндеттеме сомасының туындысы болып табылады. Корпоративтік несиелер, жеке тұлғаларға берілген несие карталары және қаржылық кепілдіктер үшін ашық пайдаланылмаған несие желілері үшін несиелік конверсия коэффициенті дефолт кезіндегі берешекті статистикалық талдау негізінде анықталады.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Банк корпоративтік клиенттер үшін пайдаланылмаған несиелік желілері бойынша күтілетін кредиттік шығындардың резервтерін жасамайды, өйткені Банктің кредиттік келісімдерінде немесе ақшалай қаражатты автоматты түрде беру бойынша міндеттемелер болмағандықтан, мұндай ұсынымдар клиенттің сұрау салуын жеке талдау тәртібімен жүзеге асырылады. Банк пайдаланылмаған несиелік желілері арқылы клиенттің жаңа несиелік траншеяларды беру сұранысын алған сайын, ол әр уақытта жеке және тәуелсіз негізде қарастырылады. Жаңа траншеяларды беру рәсімі клиенттің ағымдағы қаржылық жағдайын тексеруді және Банктің кредиттік тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшесі тарапынан келісуді қамтиды. Банк бас тарту себептерін негіздемей жаңа траншеяға өтінімнен бас тартуға құқылы болғандықтан, Банк өз міндеттемелері шеңберінде кредиттер бойынша жаңа траншеяға қатысты мәселе пікірталас болып табылады және қарыз алушыға қаражат аударылғаннан кейін ғана күтілетін кредиттік шығындарды ескереді деп санайды.

Жоғарыда аталған процесс несиелік карталары бойынша несиелік желілеріне қолданылмайды. Бұл өнім мүлдем басқа сипатқа ие. Банк мақұлдаған несиелік картасы лимитін клиент кез келген уақытта пайдалана алады. Осыған байланысты Банк қолда бар тарихи деректерді негізде ала отырып, кредиттік карталар бойынша кредиттік желілердің пайдаланылмаған бөлігінің ықтимал игерілу деңгейін есептейді және кредиттік карталар бойынша пайдаланылмаған кредиттік желілердің осы бөлігі бойынша күтілетін кредиттік шығындар резервінің есебін жүргізеді.

Сыртқы рейтингтерге негізделген бағалау принциптері

Белгілі бір құралдардың сыртқы несиелік тәуекел рейтингтері бар, олар несиелік тәуекел параметрлерін «дефолт ықтималдығы» және «дефолт болған жағдайда шығын», тиісті рейтингтік агенттіктер жариялаған дефолт статистикасы мен қаражатты өндіріп алу негізінде бағаланады. Бұл тәсіл мемлекет пен ірі корпоративтік клиенттер шығарған облигацияларға, сондай-ақ Банкаралық несиелер мен депозиттерге қолданылады.

Нарықтық тәуекел

Банк валюталық (а) және пайыздық (б) бойынша нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістер тәуекеліне ұшырайтын ашық жайғасымдармен байланысты нарықтық тәуекелге ұшырайды. Басшылық қабылданатын тәуекел деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және олардың күнделікті негізде сақталуын бақылайды. Алайда бұл тәсілді қолдану нарықта айтарлықтай өзгерістер болған жағдайда осы шектеулерден тыс шығындардың алдын ала алмайды.

Валюталық тәуекел

Басшылық валюталар бөлінісінде және тұтастай алғанда әрбір күннің соңында да, бір күн шегінде де қабылданатын тәуекел деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және олардың күнделікті негізде сақталуын бақылайды.

Банкте активтер мен міндеттемелерді басқару комитеті жұмыс істейді, ол тұрақты негізде тәуекелдерді басқару бөлімшесінен нарықтық тәуекелдер туралы, белгіленген лимиттердің сақталуы туралы ақпарат алады.

Тәуекелді бағалау валюталық жайғасымдар құнының өзгеруінің қаржылық нәтижесіне барынша ықтимал (берілген сенімділік интервалымен) теріс әсерді бағалауға мүмкіндік беретін var (Тәуекелдегі мән) әдісін пайдалана отырып жүзеге асырылады. VAR-бағалау Тарихи модельдеу әдісімен, екі жылдық ретроспективаның тереңдігімен (500 жұмыс күні), бір жұмыс күнінің уақыт көкжиегімен және 99% сенімділік интервалымен жүзеге асырылады. Expected Shortfall (ES) - var моделінің туындысы. VAR-дан айырмашылығы, сыни сценарийлерде күтілетін шығын шкаласы туралы баға береді, өйткені var болжамды мәнінен асатын ықтимал шығындарды бағалауға мүмкіндік береді.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Мүмкін болатын ең жоғары шығындарды бағалау		
VAR валюталық жайғасымға	2,960	8,356
ES валюталық жайғасымға	7,849	18,788

Валюталық тәуекел валюта айырбастау бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржы құралының құнының өзгеру тәуекелін білдіреді. Банктің қаржылық жағдайы мен ақша ағындары шетел валюталарының айырбастау бағамдарының ауытқуына ұшырайды.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Төмендегі кестелерде 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша валюталық тәуекелге жалпы талдау келтірілген.

Мын қазақстандық теңгемен	АҚШ доллары 1 АҚШ		Еуро		2023 жылғы	
	Теңге	долл = 454,56 теңге	1 еуро = 502,24 теңге	Басқа валюта	31 желтоқсан, Жыны	Жыны
Туынды емес қаржылық активтер						
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	6,778,313	81,320,193	15,517,709	17,692,010	121,308,225	
ҚРҰБ-дағы міндетті резервтік талаптар	15,695,987	-	-	-	15,695,987	
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	122,057,504	43,984,865	15,756,006	-	181,798,375	
Несие мекемелеріндегі қаражат	4,503,641	13,293,289	2,846,654	2,632,681	23,276,265	
Клиенттерге берілген қарыздар	346,041,385	36,892,619	-	-	382,934,004	
Құжаттық есеп айырысулар бойынша дебиторлар	173,985	2,982,874	-	-	3,156,859	
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	19,135,266	125,870,452	2,245,690	-	147,251,408	
Басқа да қаржы активтері	1,798,838	9,743	12,619	17	1,821,217	
Туынды емес қаржылық активтер жиыны	516,184,919	304,354,035	36,378,678	20,324,708	877,242,340	
Туынды емес қаржылық міндеттемелер						
Басқа Банктің шоттары мен депозиттері	5,667,721	31,391	368	131	5,699,611	
«РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешек	66,216,338	-	-	-	66,216,338	
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	310,783,691	309,266,367	36,094,522	20,319,366	676,373,946	
Басқа да қаржылық міндеттемелер	15,433,071	58,041	50,708	2,606	15,544,426	
Туынды емес қаржылық міндеттемелер жиыны	398,100,821	309,355,799	36,055,598	20,322,103	763,834,321	
Ашық теңгерімдік құн жайғасым	118,084,098	(5,001,764)	323,081	2,604	113,408,019	
Туынды қаржы құралдары						
- Валюталық спот келісімшарттар	-	2,185	-	-	2,185	
Ағындар	-	6,136,560	-	-	6,136,560	
Жылыстаулар	-	(6,134,375)	-	-	(6,134,375)	
Жалпы есептеулермен						
- валюталық форвардтық келісімшарттар	-	-	-	-	-	
Ағындар	-	-	-	-	-	
Жылыстаулар	-	-	-	-	-	
- валюталық своп келісімшарттар	8,177	(7,560)	-	-	617	
Ағындар	1,020,000	292,440	-	-	1,312,440	
Жылыстаулар	(1,011,823)	(300,000)	-	-	(1,311,823)	
Туынды қаржы құралдары бойынша ашық жайғасым	8,177	(5,375)	-	-	2,802	
Ашық жайғасым	118,092,275	(5,007,139)	323,081	2,604	113,410,821	

**«Aktup Bank» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

	Теңге	АҚШ доллары 1 АҚШ доллар = 462,65 теңге	1 еуро = 492,86 теңге	Еуро	Басқа валюта	2022 жылғы 31 желтоқсан. Жиыны
	<i>In thousands of Kazakhstanian Tenge</i>					
Туынды емес қаржылық активтер						
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	14,352,433	274,853,449	17,685,026	22,315,409	329,206,317	
ҚРҰБ-дағы міндетті резервтік талаптар	19,185,690	-	-	-	19,185,690	
Басқа жықтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	105,136,453	34,406,061	36,108,631	-	175,651,145	
Несие мекемелеріндегі қаражат	1,098,585	1,638,574	4,559,928	3,241,805	10,538,892	
Клиенттерге берілетін қарыздар	258,924,107	51,348,920	1,874,826	-	312,147,853	
Құжаттық есел айырысулар бойынша дебиторлар	3,139,093	1,426,055	-	-	4,565,148	
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	50,887,241	63,425,838	2,206,256	-	116,519,335	
Басқа да қаржы активтері	866,550	13,562	630	2	880,744	
Туынды емес қаржылық активтер жиыны	453,590,152	427,112,459	62,435,297	25,557,216	968,695,124	
Туынды емес қаржылық міндеттемелер						
Басқа Банктардың шоттары мен депозиттері	898,215	67,750	411	312	966,688	
«РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық бәрешек	63,711,251	-	-	-	63,711,251	
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	286,956,667	428,499,594	62,528,184	25,436,134	803,420,579	
Басқа да қаржылық міндеттемелер	13,375,057	128,183	31,035	54,536	13,588,811	
Туынды емес қаржылық міндеттемелер жиыны	364,941,190	428,695,527	62,559,630	25,490,982	881,687,329	
Ашық теңгерімдік құн жайғасымы	88,648,962	(1,583,068)	(124,333)	66,234	87,007,795	
Туынды қаржы құралдары						
- Валюталық спот келісімшарттар	-	-	-	-	-	
Ағындар	-	-	-	-	-	
Жылыстаулар	-	-	-	-	-	
Жалпы есептеулермен						
- валюталық форвардтық келісімшарттар	-	-	-	-	-	
Ағындар	-	-	-	-	-	
Жылыстаулар	-	-	-	-	-	
- валюталық своп келісімшарттар	-	1,191	-	-	1,191	
Ағындар	300,000	291,213	-	-	591,213	
Жылыстаулар	(300,000)	(290,022)	-	-	(590,022)	
Туынды қаржы құралдары бойынша ашық жайғасым	-	1,191	-	-	1,191	
Ашық жайғасым	88,648,962	(1,581,877)	(124,333)	66,234	87,008,986	

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Валюталық тәуекелге сезімталдықты талдау

Төмендегі кестеде Банктің тиісті валюталарға қатысты теңге бағамының 10% - ға жоғарылауына немесе төмендеуіне сезімталдығы туралы деректер келтірілген. Шетел валютасында көрсетілген жайғасымдардың сезімталдығын талдау валюта бағамдары 10%-ға өзгерген жағдайда қалдықтардың есепті күнге қайта есептелуін түзетеді. Төменде көрсетілген оң сома теңге бағамының тиісті валютаға қатысты нығайуы кезінде пайданың 10%-ға ұлғайуын көрсетеді. Тиісті валютаға қатысты теңге бағамының 10% - ға өлсіреуі пайдаға салыстырмалы әсер етеді, бұл ретте төменде көрсетілген сомалар теріс болады.

Мың қазақстандық теңгемен	АҚШ доллары		Еуро	
	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Салық салуға дейінгі пайдаға өсері	500,714	158,188	32,308	12,433
Капиталға өсері	400,571	126,550	25,846	9,947

Валюталық форвардтық келісімшарттар

Банк саясатының бір бөлігі клиенттермен мәмілелер бойынша тәуекелдерді реттеу үшін форвардтық валюталық келісімшарттар жасасу болып табылады.

Сезімталдықты талдаудың шектеулері

Жоғарыдағы кестелер басқа Болжамдар өзгермеген кезде негізгі болжамға негізделген өзгерістің әсерін көрсетеді. Шындығында, болжамдар мен басқа факторлар арасында байланыс бар. Сондай-ақ, сезімталдықтың сызықтық емес екенін атап өткен жөн, сондықтан алынған нәтижелерді интерполяциялау немесе экстраполяциялау жүргізілмеуі керек.

Сезімталдықты талдау Банктің өз активтері мен міндеттемелерін белсенді басқаруды жүзеге асыратынын ескермейді. Бұған қоса, Банктің қаржылық жағдайы нарықта болып жатқан өзгерістерге байланысты өзгеруі мүмкін. Мысалы, Банктің қаржылық тәуекелдерді басқару стратегиясы нарықтың ауытқу тәуекелін басқаруға бағытталған. Бағалы қағаздар нарығындағы бағаның күрт теріс ауытқуы жағдайында басшылық инвестицияларды сату, инвестициялық портфельдің құрамын өзгерту сияқты әдістерге, сондай-ақ қорғаудың басқа әдістеріне жүгіне алады. Демек, болжамдардың өзгеруі міндеттемелерге әсер етпеуі және қаржылық жағдай туралы есепте нарықтық баға бойынша ескерілетін активтерге айтарлықтай әсер етуі мүмкін. Бұл жағдайда активтер мен міндеттемелерді бағалаудың әртүрлі әдістері меншікті капитал мөлшерінің айтарлықтай ауытқуына әкелуі мүмкін.

Жоғарыдағы сезімталдықты талдаудағы басқа шектеулерге әлеуетті тәуекелді ашу мақсатында нарықтағы гипотетикалық қозғалыстарды пайдалану кіреді, бұл Банктің нарықтағы алдағы өзгерістер туралы болжамын ғана білдіреді, оны қандай да бір сенімділікпен болжау мүмкін емес. Сондай-ақ, шектеу барлық пайыздық мөлшерлемелер бірдей өзгереді деген болжам болып табылады.

Пайыздық тәуекел

Банк нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің ауытқуының оның қаржылық жағдайына және ақша ағындарына әсеріне байланысты тәуекелді қабылдайды. Мұндай ауытқулар пайыздық маржа деңгейін жоғарылатуы мүмкін, бірақ пайыздық мөлшерлемелер күтпеген өзгерген жағдайда пайыздық маржа төмендеуі немесе шығынға әкелуі мүмкін. Басшылық пайыздық мөлшерлемелердің сәйкес келмеуінің қолайлы деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және белгіленген лимиттердің сақталуын тұрақты негізде бақылауды жүзеге асырады.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Төмендегі кестеде Банктің пайыздық тәуекелінің жалпы талдауы келтірілген. Ол сондай-ақ көрсетілген күндердің қайсысы ертерек болып табылатынына байланысты шарттарға немесе өтеу мерзімдеріне сәйкес пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау күндері бойынша бөлініп, в зависимости от того, какая из указанных дат является более ранней.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан астам	Жиыны
31 желтоқсан 2023 ж.					
Қаржылық активтер жиыны	198,369,256	104,428,877	131,288,141	434,446,688	868,532,962
Қаржылық міндеттемелер жиыны	254,302,361	88,774,258	98,928,561	61,729,450	503,734,630
2023 жылғы 31 желтоқсандағы пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық.	(55,933,105)	15,654,619	32,359,580	372,717,238	364,798,332
31 желтоқсан 2022 ж.					
Қаржылық активтер жиыны	325,151,953	141,128,459	101,836,443	314,713,559	882,830,414
Қаржылық міндеттемелер жиыны	212,977,549	103,568,787	119,619,836	74,964,849	511,131,021
2022 жылғы 31 желтоқсандағы пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық.	112,174,404	37,559,672	(17,783,393)	239,748,710	371,699,393

Банк портфелінің пайыздық тәуекелге сезімталдығын талдау үшін DVBP (Dollar Value of Basis Point) пайдаланылады-пайыздық мөлшерлеме +0.01% немесе бір базистік тармаққа параллель өзгерген кезде портфель құнының өзгеруі. Сезімталдықты талдаудың бұл әдісі нарықтық тәуекелді басқарудың ең кең таралған әдістерінің бірі болып табылады, өйткені ол портфельдің кірістілігіне (портфельдің ағымдағы құнының өзгеруін есептеу арқылы) ставкалардың шамалы қозғалысына әсерін айқын көрсетеді. Банктің DVBP есебіне әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар басқа жиынтық кіріс арқылы түседі. Егер ставкалар 0.01% - ға немесе барлық басқа айнымалыларды бірдей деңгейде сақтай отырып, бір базистік тармаққа өзгерген болса, онда басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құны 27,188 мың теңгеге (2022 жыл: 21,303 мың теңге) өзгерер еді.

Төмендегі кестеде орташа өлшенген пайыздық мөлшерлемелер келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2023 ж.		2022 ж.	
	Теңге	Шетел валютасы	Теңге	Шетел валютасы
Активтер:				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	7.06%	1.53%	17.30%	4.28%
Несие мекемелеріндегі қаражат	11.36%	8.47%	0.00%	9.11%
Клиенттерге берілетін қарыздар	18.18%	6.63%	16.64%	4.00%
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	11.96%	4.54%	6.44%	3.53%
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар, күтілетін кредиттік залалдар бойынша резервтерді шегергенде	11.25%	4.42%	9.41%	4.01%
Банктердің шоттары мен депозиттері				
РЕПО келісімі бойынша берешек	15.82%	0.00%	16.61%	0.00%
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	10.00%	0.43%	13.45%	0.73%
Current accounts and customer deposits	10.00%	0.43%	13.45%	0.73%

Шетел валютасына АҚШ доллары, Еуро, Қытай юані және Ресей рубльдері кіреді.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Географиялық шоғырлану

Активтер мен Міндеттемелерді Басқару Комитеті («КУАП») басқа мемлекеттердің экономикалық жағдайының өзгеруіне байланысты тәуекелді бақылауды жүзеге асырады. Бұл тәсіл Банкке шетелдік активтерге салынған инвестициялардан болатын шығындарды барынша азайтуға мүмкіндік береді.

Активтер мен міндеттемелердің географиялық шоғырлануы туралы ақпарат келесі кестелерде берілген:

Мың қазақстандық теңгемен	Қазақстан	Басқа елдер	Жиыны
31 желтоқсан 2023 ж.			
Туынды емес қаржылық активтер			
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	82,422,516	38,885,709	121,308,225
Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі міндетті резервтік талаптар	15,695,987	-	15,695,987
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	174,480,946	7,317,429	181,798,375
Несие мекемелеріндегі қаражат	4,503,641	18,772,624	23,276,265
Клиенттерге берілетін қарыздар	378,711,687	4,222,317	382,934,004
Құжаттық есеп айырысулар бойынша дебиторлар	3,156,859	-	3,156,859
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар, күтілетін кредиттік залалдар бойынша резервтерді шегергенде	147,251,408	-	147,251,408
Басқа да қаржы активтері	1,540,037	281,180	1,821,217
Туынды емес қаржылық активтер жиыны	807,763,081	69,479,259	877,242,340
Банктердің шоттары мен депозиттері «РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешек	4,716,271	983,340	5,699,611
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	66,216,338	-	66,216,338
Басқа да қаржылық міндеттемелер	593,591,718	82,782,228	676,373,946
	15,353,012	191,414	15,544,426
Туынды емес қаржылық міндеттемелер жиыны	679,877,339	83,956,982	763,834,321
Ашық төңгерімдік құн жайғасымы	127,885,742	(14,477,723)	113,408,019
Туынды қаржы құралдары			
- Валюталық спот келісімшарттар	2,185	-	2,185
Ағындар	6,136,560	-	6,136,560
Жылыстаулар	(6,134,375)	-	(6,134,375)
- валюталық своп келісімшарттар	-	617	617
Ағындар	-	1,312,440	1,312,440
Жылыстаулар	-	(1,311,823)	(1,311,823)
Туынды қаржы құралдары бойынша ашық жайғасым	2,802	617	2,802
Ашық жайғасым	127,887,927	(14,477,106)	113,410,821

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Мың қазақстандық теңгемен	Қазақстан	Басқа елдер	Жиыны
31 желтоқсан 2022 ж			
Туынды емес қаржылық активтер			
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	307,381,668	21,824,649	329,206,317
Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі міндетті резервтік талаптар	19,185,690	-	19,185,690
Несие мекемелеріндегі қаражат	1,098,585	9,440,307	10,538,892
Клиенттерге берілетін қарыздар	294,013,836	18,134,017	312,147,853
Құжаттық есеп айырысулар бойынша дебиторлар	4,565,148	-	4,565,148
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	175,651,145	-	175,651,145
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	116,519,335	-	116,519,335
Басқа да қаржы активтері	754,591	126,153	880,744
Туынды емес қаржылық активтер жиыны	919,169,998	49,525,126	968,695,124
Банктердің шоттары мен депозиттері	227,812	738,876	966,688
Банктерден алынған қарыздар	63,711,251	-	63,711,251
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	714,440,922	88,979,657	803,420,579
Басқа да қаржылық міндеттемелер	13,419,180	169,631	13,588,811
Туынды емес қаржылық міндеттемелер жиыны	791,799,165	89,888,164	881,687,329
Туынды емес қаржы құралдары бойынша таза ұстаным	127,370,833	(40,363,038)	87,007,795
Жалпы есептеулермен			
- Валюталық спот келісімшарттар	-	-	-
Ағындар	-	-	-
Жылыстаулар	-	-	-
- валюталық своп келісімшарттар	-	1,191	1,191
Ағындар	-	591,213	591,213
Жылыстаулар	-	(590,022)	(590,022)
Туынды қаржы құралдары бойынша таза ұстаным	-	1,191	1,191
Таза жайғасым	127,370,833	(40,361,847)	87,008,986

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі - бұл Банктің өз міндеттемелерін орындау үшін қолма-қол ақша тартуда қиындықтарға тап болу қаупі, өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері сәйкес келмеген кезде пайда болады. Активтер мен міндеттемелердің өтеу мерзімі мен пайыздық мөлшерлемелері бойынша сәйкестік және/немесе бақыланатын сәйкессіздік өтімділік тәуекелін басқарудың негізгі нүктесі болып табылады. Жүргізілетін операциялардың әртүрлілігіне және соған байланысты белгісіздікке байланысты активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша толық сәйкес келу қаржы институттары үшін әдеттегі тәжірибе болып табылмайды, бұл операциялардың кірістілігін арттыруға мүмкіндік береді, алайда шығындардың туындау қаупін арттырады.

Банк өтеу мерзімдерінің басталуына қарай барлық міндеттемелерді орындау үшін қажетті ақшалай қаражаттың тұрақты болуын қамтамасыз ету мақсатында өтімділіктің қажетті деңгейін қолдайды. Банктің өтімділікті басқару жөніндегі саясатын басқарма, МАБК және директорлар Кеңесі қарайды және бекітеді.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Банк шығарылған борыштық бағалы қағаздардан, Банктердің қысқа мерзімді депозиттерінен, негізгі корпоративтік клиенттер мен жеке тұлғалардың депозиттерінен тұратын қаржыландыру көздерінің әртараптандырылған және тұрақты құрылымын, сондай-ақ Банктің өтімділікке қатысты күтпеген талаптарға жедел және күрт ауытқусыз жауап бере алуы үшін жоғары өтімді активтердің әртараптандырылған портфелін белсенді қолдауға ұмтылады.

Банктің өтімділікті басқару саясаты мыналардан тұрады:

- негізгі валюталар бөлінісінде ақша қаражаттарының ағындарын болжау және өтімді активтердің қажетті деңгейінің ақша қаражаттарының осы ағындарымен байланысты есептеу;
- қаржыландыру көздерінің әртараптандырылған құрылымын қолдау;
- қарыз қаражаттарының шоғырлануы мен құрылымын басқару;
- қарыз қаражаты есебінен қаржыландыруды тарту жөніндегі жоспарларды өзірлеу;
- өтімділік болмаған жағдайда қорғаныс шарасы ретінде еркін іске асырылуы мүмкін өтімділігі жоғары активтер портфелін қолдау;
- өтімділікті және қаржыландырудың белгіленген деңгейін қолдау бойынша резервтік жоспарларды өзірлеу;
- Банктің өтімділік көрсеткіштерінің заңнамалық белгіленген нормативтерге сәйкестігін бақылауды жүзеге асыру.

Қазынашылық департаменті күн сайын өтімділік бойынша ұстанымға мониторинг жүргізеді, ал қаржылық тәуекелдер және портфельдік талдау Басқармасы қалыпты және қолайсыз жағдайларда нарық жағдайының өртүрлі ықтимал сценарийлерін ескере отырып, тұрақты негізде «стресс-тесттер» жүргізеді. Нарықтың қалыпты жағдайында өтімділік жағдайы туралы есептер жоғары басшылыққа ай сайын беріледі. Өтімділікті басқару жөніндегі саясатқа қатысты шешімдерді МАБК қабылдайды және тиісті бизнес және / немесе қосалқы департаменттер орындайды, ал орындалу мониторингін МАБК жүзеге асырады.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндеттемелердің өтелгенге дейін қалған шарттық мерзімдер бойынша бөлінуі көрсетілген. Кестедегі міндеттемелердің сомалары жалдау бойынша міндеттемелердің жалпы сомасын (болашақ қаржылық төлемдер шегерілгенге дейін), кредиттер беру жөніндегі міндеттемелердің жалпы сомасын, сондай-ақ қаржылық кепілдіктерді қоса алғанда, шартта көзделген ақша ағындарын білдіреді. Бұл дисконтталмаған ақша ағындары қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген сомалардан ерекшеленеді, өйткені қаржылық жағдай туралы есептегі сомалар дисконтталған ақша ағындарына негізделген. Банк өтеу мерзіміне дейін туынды құралдар бойынша жайғасымды жабуды көздейтін жағдайларды қоспағанда, қаржылық туынды құралдар шарт бойынша төлеуге немесе алуға арналған сома бойынша кестеге енгізілген. Бұл жағдайда туынды құралдар күтілетін ақша ағындары негізінде қосылады. Өтеу мерзімдері бойынша талдау мақсаттары үшін кіріктірілген туынды қаржы құралдары гибридіті (аралас) қаржы құралдарынан бөлінбейді.

Мың қазақстандық теңгемен	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай -1 жыл	1 жыл-5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгіленбеген	Жиыны
Қаржылық міндеттемелер							
Банктердің шоттары мен депозиттері	4,554,563	-	-	211,500	-	1,015,499	5,781,512
РЕПО келісімі бойынша берешек	67,024,901	-	-	-	242,569	-	67,024,901
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	155,431,362	43,853,832	154,812,206	64,258,381	-	273,338,688	691,037,038
Жалдау бойынша міндеттемелер	33,592	58,895	257,700	327,657	-	-	677,844
Басқа да қаржылық міндеттемелер	-	-	6,927,549	121,787,058	13,965,931	1,578,495	15,544,426
Пайдаланылмаған несие желілері	-	-	13,481,786	13,568,476	1,344,555	-	130,059,162
Шығарылған кепілдіктер	2,662,042	2,083,122	13,481,786	13,568,476	-	-	31,795,426
Аккредитивтер және өзге де шартты міндеттемелер	1,692,968	358,016	11,073,758	-	-	-	13,124,742
Болашақта салымдарды орналастыру бойынша шартты міндеттемелер	-	-	-	-	-	-	-
Туынды қаржы құралдары	720	7,560	-	-	-	-	8,280
Қаржылық міндеттемелер жиыны	231,400,146	46,361,425	186,552,999	200,153,072	15,553,055	275,932,632	955,953,331

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарттық мерзімдер бойынша міндеттемелерді бөлу көрсетілген:

Мың қазақстандық теңгемен	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай -1 жыл	1 жыл-5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгіленбеген	Жиыны
Қаржылық міндеттемелер							
Банктердің шоттары мен депозиттері	64,467,746	-	-	-	-	966,688	64,467,746
РЕПО келісімі бойынша берешек	112,001,359	60,764,557	172,345,138	78,795,729	251,813	393,994,530	818,153,126
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	34,786	59,877	239,126	157,531	-	-	491,319
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	-	-	-	11,763,390	1,825,421	13,588,811
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2,484,767	6,439	12,301,224	107,194,946	164,215	-	119,666,824
Пайдаланылмаған несие желілері	219,738	3,669,689	15,915,468	5,737,075	-	-	27,806,999
Шығарылған кепілдіктер	18,506,000	8,374,856	24,273,648	6,401,483	-	-	39,269,725
Аккредитивтер және өзге де шартты міндеттемелер	-	-	-	-	-	-	18,506,000
Туынды қаржы құралдары	-	8,787	-	-	-	-	8,787
Қаржылық міндеттемелер жиыны	197,714,395	72,884,205	225,074,604	198,286,764	12,179,418	396,786,639	1,102,926,025

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Банк өтімділікті басқару үшін дисконттауды есепке алмағанда өтеу мерзімі бойынша жоғарыда келтірілген міндеттемелерді талдауды пайдаланбайды. Банк сонымен қатар ҚРҰБ талаптарына сәйкес өтімділіктің міндетті нормативтерін күнделікті негізде есептейді. Банктің өтімділік нормативтері 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңнамада белгіленген деңгейге сәйкес келді.

Мың қазақстандық теңгемен	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	1 жыл-5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгіленбеген	31 желтоқсан 2023 ж. жиыны
Туынды емес қаржылық активтер							
Олар бойынша пайыздар есептелетін активтер:							
ақша қаражаттары және олардың баламалары	46,468,696	-	-	-	-	72,663,227	119,131,923
ҚР ҰБ міндетті резервтік талаптар	-	-	-	-	-	15,695,987	15,695,987
Басқа қаржы ұйымдарындағы шоттар мен депозиттер	2,632,681	-	5,795,295	3,529,342	8,077,897	1,686,050	21,721,265
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялар	3,801,220	10,130,759	79,176,510	54,142,919	-	-	147,251,408
Клиенттерге берілетін қарыздар	4,892,486	13,278,269	99,680,633	158,570,611	106,512,005	-	382,934,004
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	50,528,908	8,419,413	19,236,140	91,344,981	12,268,933	-	181,798,375
Олар бойынша пайыздар есептелетін қаржылық активтер жиыны	108,323,991	31,828,441	203,888,578	307,587,853	126,858,835	90,045,264	868,532,962
Пайыздар есептелмейтін қаржылық активтер:							
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	-	-	-	-	-	2,176,302	2,176,302
Құжаттық есеп айырысулар бойынша дебиторлар	1,248,184	1,562,470	346,205	-	-	1,555,000	3,156,859
Басқа да қаржы активтері	711,043	-	1	397	6,273	1,103,503	1,821,217
Олар бойынша пайыздар есептелмейтін қаржылық активтер жиыны	1,959,227	1,562,470	346,206	397	6,273	4,834,805	8,709,378
Туынды емес қаржылық активтер жиыны	110,283,218	33,390,911	204,234,784	307,588,250	126,865,108	94,880,069	877,242,340

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Мың қазақстандық теңгемен	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	1 жыл-5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгіленбеген	31 желтоқсан 2023 ж. жиыны
Туынды емес қаржылық міндеттемелер							
Белгіленген пайыздық мөлшерлеменен қаржылық міндеттемелер;	4,503,638	-	-	180,525	-	-	4,684,163
Басқа Банктердің шоттары мен депозиттері «РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешек	66,216,338	-	-	-	-	-	66,216,338
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	154,319,249	43,042,822	144,404,085	61,066,925	194,847	15,271,303	418,299,231
Басқа да қаржылық міндеттемелер	25,902	45,514	210,397	287,154	-	13,965,931	14,534,898
Олар бойынша белгіленген мөлшерлеме бойынша пайыздар есептелетін қаржылық міндеттемелер жиыны	225,065,127	43,088,336	144,614,482	61,534,604	194,847	29,237,234	503,734,630
Пайызсыз қаржылық міндеттемелер							
Басқа Банктердің шоттары мен депозиттері	-	-	-	-	-	1,015,448	1,015,448
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	1,655,671	558,016	6,566,166	634,526	15,871	248,644,465	258,074,715
Басқа да қаржылық міндеттемелер	517,060	-	492,468	-	-	-	1,009,528
Пайыздар есептелмейтін қаржылық міндеттемелер мен міндеттемелердің жиыны	2,172,731	558,016	7,058,634	634,526	15,871	249,659,913	260,099,691
Туынды емес қаржылық міндеттемелер жиыны	227,237,858	43,646,352	151,673,116	62,169,130	210,718	278,897,147	763,834,321
Қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық	(116,954,640)	(10,255,441)	(52,561,668)	245,419,120	126,654,390	(184,017,078)	113,408,019
Қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық, өспелі жиынмен	(116,954,640)	(127,210,081)	(74,648,413)	170,770,707	297,425,097	113,408,019	-

«Алтын Банк» АҚ («China CITIC Bank Corporation Limited» ЕБ)
Қаржылық есептілікке ескертпелер

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Мың қазақстандық теңгемен	1 айға дейін	1-3 ай	3 мес.-1 жыл	1 жыл-5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгіленбеген	2023 жылғы
							31 желтоқсан. Жиыны
Туынды қаржы құралдары							
Жалпы есептеулермен:							
Валюталық спот келісімшарттар	2,185	-	-	-	-	-	2,185
USD, RUB сату, KZT, USD сатып алу:							
Ағындар	6,136,560	-	-	-	-	-	6,136,560
Жылыстаулар	(6,134,375)	-	-	-	-	-	(6,134,375)
- валюталық своп келісімшарттар	-	(7,560)	-	-	-	-	(7,560)
KZT-ге қарсы USD сатып алу/ сату	-	292,440	-	-	-	-	292,440
Ағындар	-	(300,000)	-	-	-	-	(300,000)
Жылыстаулар	617	7,560	-	-	-	-	8,177
- валюталық своп келісімшарттар	720,000	300,000	-	-	-	-	1,020,000
USD-ге қарсы KZT сатып алу/ сату	(719,383)	(292,440)	-	-	-	-	(1,011,823)
Ағындар	-	-	-	-	-	-	-
Жылыстаулар	-	-	-	-	-	-	-
Туынды қаржы құралдары жиыны	2,802	-	-	-	-	-	2,802
Қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық	(116,951,838)	(10,255,441)	52,561,668	245,419,120	126,654,390	(184,017,078)	113,410,821
Қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық, еспелі жиынмен	(116,951,838)	(127,207,279)	(74,645,611)	170,773,509	297,427,899	113,410,821	-

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Мың қазақстандық теңгемен	1 айға дейін	1-3 ай	3 мес.-1 жыл	1 жыл-5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгіленбеген	2022 жылғы 31 желтоқсан. Жиыны
Туынды емес қаржылық активтер							
Олар бойынша пайыздар есептелетін активтер:							
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	195,491,103	37,018,986	-	-	-	16,277,411	248,787,500
ҚР ҰБ міндетті резервтік талаптар	-	-	-	-	-	19,185,690	19,185,690
Басқа қаржы ұйымдарындағы шоттар мен депозиттер	-	4,685,620	3,116,113	-	-	2,737,159	10,538,392
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялар	5,429,971	15,077,081	26,600,124	67,205,904	2,206,255	-	116,519,335
Қлиенттерге берілетін қарыздар	5,728,908	22,432,793	98,004,922	137,241,858	48,739,372	-	312,147,853
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	80,301,712	-	36,029,263	48,970,544	10,349,626	-	175,651,145
Туынды емес қаржылық активтер	-	-	-	-	-	-	-
Олар бойынша пайыздар есептелетін қаржылық активтер жиыны	286,951,694	79,214,480	163,750,422	253,418,306	61,295,253	38,200,260	882,830,415
Пайыздар есептелмейтін қаржылық активтер:							
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	-	-	-	-	-	80,418,817	80,418,817
Құжаттық есеп айырысулар бойынша дебиторлар	60,319	322,942	4,181,887	-	-	-	4,565,148
Басқа да қаржы активтері	20	-	-	54	3,253	877,417	880,744
Олар бойынша пайыздар есептелмейтін қаржылық активтер жиыны	60,339	322,942	4,181,887	54	3,253	81,296,234	85,864,709
Туынды емес қаржылық активтер жиыны	287,012,033	79,537,422	167,932,309	253,418,360	61,298,506	119,496,494	968,695,124

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Мың қазақстандық теңгемен	1 айға дейін	1-3 ай	3 мес.-1 жыл	1 жыл-5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгіленбеген	2022 жылғы
							31 желтоқсан. Жиыны
Туынды емес қаржылық міндеттемелер							
Белгіленген пайыздық мөлшерлеменен қаржылық міндеттемелер:							
Басқа Банкердің шоттары мен депозиттері «РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешек	63,711,251	-	-	-	-	180,228	180,228
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	111,253,154	60,247,929	162,940,694	74,769,249	195,600	37,832,917	447,239,543
Олар бойынша белгіленген мөлшерлеме бойынша пайыздар есептелетін қаржылық міндеттемелер жиыны	174,964,405	60,247,929	162,940,694	74,769,249	195,600	38,013,145	511,131,022
Пайызсыз қаржылық міндеттемелер							
Басқа Банкердің шоттары мен депозиттері	19,700	8,460,908	18,923,272	7,366,139	16,606	321,394,411	356,181,036
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	996	3,981	4,861	10,237	-	13,568,736	13,588,811
Басқа да қаржылық міндеттемелер	-	-	-	-	-	786,460	786,460
Пайыздар есептелмейтін қаржылық міндеттемелер мен міндеттемелердің жиыны	20,696	8,464,889	18,928,133	7,376,376	16,606	335,749,607	370,556,307
Туынды емес қаржылық міндеттемелер жиыны	174,985,101	68,712,818	181,868,827	82,145,625	212,206	373,762,752	881,687,329
Қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық	112,026,932	10,824,604	(13,936,518)	171,272,735	61,086,300	(254,266,258)	87,007,795
Қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық, өспелі жиынмен	112,026,932	122,851,536	108,915,018	280,187,753	341,274,053	87,007,795	-

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

	Мың қазақстандық теңгемен				Өтеу мерзімі белгіленбеге	2022 жылғы 31 желтоқсан.
	1 айға дейін	3 мес.-1 жыл	1 жыл-5 жыл	5 жылдан астам		
Туынды қаржы құралдары	-	-	-	-	-	-
Жалпы есептеулермен:						
Валюталық спот келісімшарттар	-	-	-	-	-	-
USD, RUB сатуы, KZT, USD сатып алу:	-	-	-	-	-	-
Ағындар	-	-	-	-	-	-
Жылыстаулар	-	-	-	-	-	-
- валюталық своп келісімшарттар	-	1,191	-	-	-	1,191
KZT-ке қарсы USD сатып алу/ сату	-	591,213	-	-	-	591,213
Ағындар	-	591,213	-	-	-	591,213
Жылыстаулар	-	(590,022)	-	-	-	(590,022)
Туынды қаржы құралдары жиыны	-	1,191	-	-	-	1,191
Қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық	112,026,932	10,825,795	(13,936,518)	171,272,735	61,086,300	(254,266,258)
Қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық, өспелі жиынмен	112,026,932	122,852,727	108,916,209	280,188,944	341,275,244	87,008,986

Жоғарыда келтірілген кестеде өтеу мерзімі шарттарға сәйкес көрсетілген. Сонымен бірге, қолданыстағы заңнамаға сәйкес жеке тұлғалардың депозиттік шартты мерзімінен бұрын бұзуға құқығы бар.

Туынды емес қаржы активтері мен міндеттемелері бойынша өзгермелі мөлшерлеме құралдары бойынша жоғарыда келтірілген сомалар, егер өзгермелі пайыздық мөлшерлемелердің нақты өзгеруі есепті күні айқындалған бағалау мөндерінен өзгеше болса, өзгеруі мүмкін.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Күтілетін кредиттік залалдарды, оның ішінде кредиттік тәуекелдің Елеулі ұлғаюын бағалау үшін Банк мерзімі өткен күндер бойынша кредиттердің көші-қонын талдайды. Әдетте, Банк 90 күн немесе одан да көп мерзімі өткен клиенттерге қайта құрылымдауды ұсынады. Банк мұндай клиенттерді толық құнсыздануға сәйкес келетін 3-Кезеңге жатқызады. Бұл ретте, Банк көп жағдайда, қайта құрылымдаудан кейін клиенттер кредитке кешіктірмей қызмет көрсететінін байқайды. COVID-19 жағдайын болжау мүмкін емес екенін ескере отырып, Банк қайта құрылымдаудан кейін азық-түлікті қайтаруға қатысты әлемдік тәжірибені ұстанады. Банктің провизияларды құру жөніндегі ішкі әдістемесіне сәйкес, кредитті 3-ші кезеңнен 2-ші кезеңге Банк қаржылық жағдайының жақсарғанын растауды алғаннан кейін 60 күн өткен соң ғана ауыстыруға болады. 2-кезеңнен 1-Кезеңге көшу де 60 күннен ерте болмайды. Осылайша, несиені толық қалпына келтірудің ең аз мерзімі-кем дегенде 120 күн. Алайда, пандемия жағдайында Банк неғұрлым егжей-тегжейлі талдау жүргізеді және қажет болған жағдайда ұзақ мерзімге төтеп береді.

Кепілмен қамтамасыз ету

Қажетті кепілдіктің мөлшері мен түрі контрагенттің несиелік тәуекелін бағалауға байланысты. Сондай ақ кепілмен қамтамасыз ету түрлері мен бағалау параметрлерінің қолайлылығына қатысты ұсыныстар енгізілуде.

Алынған кепілмен қамтамасыз етудің негізгі түрлері төменде келтірілген:

- кепілге берілген бағалы қағаздар және кері РЕПО операциялары бойынша - ақшалай қаражат және бағалы қағаздар;
- коммерциялық несиелеу бойынша-жылжымалы және жылжымайтын мүліктің кепілі;
- Жеке тұлғаларға кредит беру бойынша-тұрғын үй-жайлардың ипотекалық кепілі.

2023 жыл ішінде Банкте Банктің балансына қабылданған кепілдер, сондай - ақ өткен жылдардан ауысатын баланста кепілдер болған жоқ.

Банкте корпоративтік қарыз алушыларды бағалау мақсатында қарыз алушылардың кредиттік рейтингін айқындау әдістемесі әзірленді. Бұл әдістеме қарыз алушының рейтингін және қарыз бойынша қамтамасыз ету рейтингін есептеуге және беруге/растауға мүмкіндік береді. Бұл жүйе қарыз алушының тиімділігінің негізгі көрсеткіштеріне байланысты сандық бағалау моделіне негізделеді және салыстырмалы талдаудың объективтілігі жеткіліксіз болған жағдайда шамалы сараптамалық түзету мүмкіндігін береді. Бұл әдіс келесі критерийлер топтары негізінде рейтингтер беруге: қарыз алушының нарықтық индикаторлары, гудвилл, несие тарихы, ақпараттың ашықтығы мен сенімділігі, операциялық қызмет және экономикалық жағдай туралы ақпарат, Банк пен Қарыз алушының қарым-қатынасы, қарыз алушының қаржылық жағдайы, экономикалық қызмет және қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Ең маңызды критерийлер қарыз алушының қаржылық жағдайы мен қызмет түрі болып табылады. Демек, сандық бағалау моделі қарыз алушы мен қарызды жалпы бағалауға мүмкіндік береді.

Қарыз алушыны сапалы бағалау моделін Банк шағын және орта бизнес кәсіпорындарына қарыз беру туралы бағалау және шешім қабылдау үшін әзірледі. Бағалау моделі стандартты несиелік өнімдерге арналған және негізгі көрсеткіштерді: қаржылық жағдай, қарыз алушымен қарым-қатынас, басқару сапасы, мақсатты пайдалану, орналасқан жері, несие тарихы, несиені қамтамасыз ету және т. б. қамтиды.

Қарыз алушының параметрлері негізінде сапалы бағалау несие беру туралы шешім қабылдау процесінің негізгі факторларының бірі болып табылады.

Жеке қарыз алушыларды бағалау әдістемесі мынадай критерийлерге негізделеді: білімі, қызмет саласы, қаржылық жағдайы, несие тарихы, қарыз алушыға тиесілі мүлік. Алынған ақпарат негізінде қарыздың ең жоғары мөлшері есептеледі. Қарыздың ең жоғары мөлшері қарыз алушыға борыштық қысым коэффициентін пайдалана отырып есептеледі.

Банк белгілі бір корпоративтік қарыздар мен Банктік бөлшек қарыздарға қатысты ішкі әдіснаманы қолданады. Сапалы бағалау әдістемесі белгілі бір өнімдер үшін арнайы жасалған және несиенің өмірлік циклінің өртүрлі кезеңдерінде қолданылады. Нәтижесінде қаржылық жағдай туралы есепте клиенттерге берілген қарыздар бойынша өтелмеген берешекке сәйкес келетін өртүрлі өнімдерді сапалы салыстыру мүмкін емес. Осыған байланысты толығырақ ақпарат ұсынылмаған.

Клиенттерге берілген несиелерден басқа қаржылық активтер Fitch, Standard & Poors, және Moody's сияқты халықаралық деңгейде танылған рейтингтік агенттіктер берген ағымдағы несиелік ұпайларды ескере отырып жіктеледі. Мүмкін болатын ең жоғары рейтинг - AAA. Қаржы активтерінің инвестициялық деңгейі AAA-дан BBB-ға дейінгі рейтингтерге сәйкес келеді. BBB төмен рейтингі бар қаржылық активтер алыпсатарлық деңгейге жатады.

29 Тәуекелдерді басқару саясаты (жалғасы)

Банк секторының ұйымдары тұтастай алғанда Банк берген қарыздар мен Банкаралық депозиттерге қатысты туындайтын кредиттік тәуекелге ұшырайды. Клиенттерге берілген қарыздарға қатысты Банктің несиелік тәуекелі елде шоғырланған. Кредиттік тәуекел деңгейі Банк бекіткен тәуекелдерді басқару жөніндегі саясатқа сәйкес қарыздар бойынша лимиттердің сақталуын қамтамасыз ету мақсатында тұрақты мониторингтен өтеді.

Қаржыландыру құралдары

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел деп нарықтық көрсеткіштердің ықпалы салдарынан Банктің активтері/міндеттемелері (талаптары/міндеттемелері) құнының қолайсыз өзгеруі салдарынан Банктің қаржылық нәтижесінің нашарлау тәуекелі - тәуекел факторлары (мысалы, валюта бағамы, нарықтық пайыздық мөлшерлемелер, несиелік спрэдтер, тауар бағалары және т. б.), сондай-ақ осы көрсеткіштердің құбылмалылығының өзгеруі және олардың арасындағы корреляция түсініледі.

Төмен нарықтық тәуекелді анықтау Банк келесі тәуекелдерді қамтиды:

- Валюталық тәуекел - Банк өз қызметін жүзеге асырған кезде шетел валюталары бағамдарының немесе тазартылған бағалы металдарға бағалардың қолайсыз өзгеруіне байланысты залалдардың туындау тәуекелі;
- пайыздық тәуекел - активтер, міндеттемелер және баланстан тыс құралдар бойынша нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің қолайсыз өзгеруіне байланысты қаржылық шығындардың туындау ықтималдығы;
- баға тәуекелі - қаржы құралдарының, тауарлардың нарықтық құнындағы қолайсыз өзгерістер салдарынан қаржылық шығындардың туындау ықтималдығы.

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел-бұл жүйелердің дұрыс жұмыс істемеуі, қызметкерлердің қателіктері, алаяқтық фактілері салдарынан, сондай-ақ сыртқы оқиғалардың әсерінен шығындардың пайда болу қаупін білдіреді. Операциялық тәуекелдерді басқаруды жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайда мұндай тәуекелдердің болуы Банктің беделіне нұқсан келтіруі, заңнамалық және реттеушілік сипаттағы салдардың туындауына әкеп соғуы немесе Банкке қаржылық залал келтіруі мүмкін. Банк барлық операциялық тәуекелдерді алып тастай алмайды деп болжанады, бірақ ол бақылау жүйесін қолдану арқылы, сондай-ақ ықтимал тәуекелдерге мониторинг жүргізу және оларға ден қою арқылы осындай тәуекелдерді басқаруды жүзеге асыруға ұмтылады. Бақылау іс-шаралары міндеттерді тиімді бөлуді, қол жетімділікті ұсыну тәртібін, авторизация мен салыстыруды жүзеге асыруды, персоналды оқытуды және бағалау рәсімдерін қамтиды.

Санкциялық тәуекел

Банк өз қызметінде Қазақстан Республикасының қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға (бұдан әрі - ЗЖҚ/ТҚ) қарсы іс-қимыл туралы заңнамасының талаптарын және халықаралық экономикалық санкциялар талаптарын мұлтіксіз сақтайды. Клиенттермен іскерлік қатынастар орнатылғанға дейін Банк клиенттерді (олардың өкілдерін) тиісті тексеруді жүзеге асырады және қажетті құжаттар мен мәліметтерді сұратады. Банк ВИД-іне сәйкес, Банк іскерлік қатынастар орнатпайды және Санкциялық тізімдердегі тұлғаларға Банк шоттарын ашпайды. Банк ВИД-іне сәйкес Санкциялық тізімдер - Лаңкестік қызметке қатысы бар АФМ тізбесі, ФРОМУ тізбесі, тізбесі, АФМ интернет-ресурсында орналастырылған екінші деңгейдегі Банктер үшін тәуекелді тұлғалардың тізбесі, ҚРҰБ веб-порталында орналастырылған күмәнді іскерлік беделі бар тұлғалардың тізімі, OFAC, ФАТФ (Ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобы), БҰҰ, Еуропалық Одақ, Банктің ішкі Stop-парағы тізімдері, КГД жалған кәсіпорындарының тізімдері, сондай-ақ Банктің қауіпсіздік департаменті және World Check дерекқорында анықталған теріс ақпараттың болуы.

Сондай-ақ Банкте Банктің Халықаралық экономикалық санкцияларды сақтауын мониторингілеу мен бақылаудың тиімді жүйесін құру және Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға, жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі шараларды жүзеге асыру мақсатында Қағидалар әзірленді. Клиенттерді, операцияларға қатысушыларды онлайн режимінде санкциялық тізімдерге тексеру мақсатында Банк AML автоматтандырылған Жүйесін пайдаланады. Әлеуетті клиенттерді онлайн режимде тіркеу процесінде World Check дерекқоры және ішкі Қазақстандық тізімдер бойынша санкциялық тізімдер бойынша тексеру жүзеге асырылады. AML жүйесінде клиенттің карточкасындағы деректер өзгерген кезде, анықтамалықтардағы деректер жаңартылған кезде күн сайын санкциялық тізімдер бойынша Банктің клиенттік базасын тексеруге арналған модуль бар. Клиенттерді санкциялық тізімдерге ауыстыру жөніндегі операцияларды тексеру онлайн режимде де жүзеге асырылады. Тексеруден операцияға қатысушылар, сондай-ақ алушының Банкі мен жөнелтушінің Банкі өтеді. Санкциялық тәуекелдерді болдырмау үшін, егер мұндай бас тарту Халықаралық экономикалық санкциялардың қолданылуына байланысты болса, Банк клиенттің операциясын жүргізуден бас тартуға құқылы.

30 Байланысты тараптармен операциялар

Банктің байланысты тараптармен операциялары туралы ақпарат бұдан әрі ұсынылады:

Мың қазақстандық теңгемен	31 желтоқсан 2023 ж.		31 желтоқсан 2022 ж.	
	Байланысты тараптармен операциялар	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санат бойынша жиыны	Байланысты тараптармен операциялар	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санат бойынша жиыны
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	7,336,412	137,004,212	5,271,819	348,392,007
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	2,602,095	-	2,690,817	-
- бас компания (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	4,734,317	-	2,541,717	-
- басқа байланысты тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	-	-	39,285	-
Несие мекемелеріндегі қаражат (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	1,550,000	23,276,265	-	10,538,892
- басқа байланысты тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	1,550,000	-	-	-
Клиенттерге берілетін қарыздар	975,827	382,934,004	1,328,125	312,147,853
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 11.5-17%)	967,989	-	1,314,437	-
- Банктің және бас компанияның негізгі басқару қызметкері (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 21.25 - 36%)	7,838	-	8,033	-
- басқа байланысты тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 14 - 30%)	-	-	5,655	-
Өзге активтер	752,755	2,603,018	216,010	1,479,537
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	448,248	-	216,010	-
- басқа байланысты тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	304,507	-	-	-
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	8,468,884	676,373,946	21,141,853	803,420,579
- басқа байланысты тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0 - 14,5%)	469,540	-	13,843,100	-
- Банктің және бас компанияның негізгі басқару қызметкері (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0 - 14.9%)	5,354,639	-	4,493,878	-
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0 - 6%)	2,610,711	-	2,770,815	-
- бас компания (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0 - 3.25%)	33,994	-	34,060	-
Өзге міндеттемелер	39,002	21,294,681	25,367	15,856,086
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	20,789	-	15,747	-
- басқа байланысты тараптар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	18,213	-	9,620	-

30 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

2023 және 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардағы кірістер немесе шығындар туралы есепте байланысты тараптармен операциялар бойынша туындаған келесі сомалар көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл.		2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл.	
	Байланысты тараптармен операциялар	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санат бойынша жиыны	Байланысты тараптармен операциялар	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санат бойынша жиыны
Пайыздық кірістер	147,110	93,949,727	169,075	63,044,096
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар	146,469	-	167,880	-
- басқа да байланысты тараптар	-	-	714	-
- компанияның немесе оның бас компаниясының негізгі басқару қызметкерлері	641	-	481	-
Пайыздық шығыстар	(99,554)	(44,022,862)	1,008,802	(28,418,320)
- басқа да байланысты тараптар	(17,798)	-	1,007,668	-
- компанияның немесе оның бас компаниясының негізгі басқару қызметкерлері	(81,756)	-	81,134	-
- бас компания	-	-	-	-
Комиссиялық кірістер	2,633	5,632,351	2,143	5,226,926
- бас компания	2,633	-	2,143	-
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар	-	-	-	-
Комиссиялық шығыстар	(190,964)	(4,977,380)	162,496	(4,060,693)
- басқа да байланысты тараптар	(190,964)	-	162,496	-
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар	-	-	-	-
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын Қаржылық активтермен және міндеттемелермен операциялар бойынша таза пайда/(залал)	991,859	(736,765)	(149,948)	989,956
- бас компания	13,988	-	13,775	-
- басқа да байланысты тараптар	976,779	-	108	-
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар	1,092	-	(163,831)	-
Бағамдық айырмашылық бойынша пайда	(11,438)	8,772,927	186,245	9,445,966
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар	(12,312)	-	283,126	-
- басқа да байланысты тараптар	1,014	-	(2,598)	-
- бас компания	(140)	-	(94,283)	-
Операциялық шығындар	(227,920)	(15,733,374)	(183,769)	(12,793,627)
- бірлескен бақылауы немесе Банкке ықпалы бар тараптар	(226,057)	-	(183,769)	-
- басқа да байланысты тараптар	(1,863)	-	-	-

Директорлар кеңесінің (Басқарма кеңесінің) және Банк басшылығының сыйақысы мынадай түрде ұсынылады:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл		2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл.	
	Байланысты тараптармен операциялар	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санат бойынша жиыны	Байланысты тараптармен операциялар	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санат бойынша жиыны
Негізгі басқару қызметкерінің сыйақысы	1,978,158	10,168,391	1,535,175	8,208,700

2023 жылғы 31 желтоқсанға Банктің Директорлар кеңесі мен басшылығына сыйақы төлеу жөніндегі міндеттеме 1,919,003 мың теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 1,237,335 мың теңгені) құрады.

31 Сегменттер туралы ақпарат

Банк өзінің қаржылық есептілігін пайдаланушыларға өзі айналысатын шаруашылық қызметтің бағыттары, сондай-ақ ол жұмыс істейтін экономикалық жағдайлар бойынша сипаты мен қаржылық көрсеткіштерін бағалауға мүмкіндік беретін ақпаратты ашады. Бұл мәселе ХҚЕС (IFRS) 8 «Операциялық сегменттер» және сегменттік есеп беру түрінде кейбір ақпаратты ашуды көздейтін басқа стандарттармен реттеледі.

МСФО (IFRS) 8 операциялық сегментті келесідей анықтайды. Операциялық сегмент ұйымның құрамдас бөлігі болып табылады:

- ол кіріс ала алатын және шығыстарды көтере алатын экономикалық қызметті жүзеге асырады (сол ұйымның басқа компоненттерімен мәмілелер бойынша кірістер мен шығыстарды қоса алғанда);
- операциялық нәтижелерді сегмент үшін ресурстар бөлу және оның көрсеткіштерін бағалау туралы шешімдер қабылдау кезінде операциялық қызмет бойынша шешімдер қабылдауға жауапты бас лауазымды тұлға үнемі тексеріп отырады; және
- ол бойынша жеке қаржылық ақпарат қолжетімді.

Осылайша, ХҚЕС (IFRS) 8 сәйкес Банктің есеп беру сегменттері келесідей ұсынылған:

- Бөлшек бизнес;
- Корпоративтік бизнес;
- Қазынашылық.

Төменде келтірілген сегменттік ақпарат ХҚЕС (IFRS) 8 талаптарына сәйкес көрсеткіштерді бағалау үшін операциялық шешімдер қабылдайтын Банктің жауапты тұлғасы болып табылатын Банк Басқармасы пайдаланатын қаржылық ақпарат негізінде ұсынылған. Банк басшылығы операциялық нәтижелерді, активтер мен міндеттемелерді бағалауды қоса алғанда, әрбір сегмент бойынша қаржылық ақпаратты қарайды.

2023 жылғы операциялық сегменттер туралы ақпарат төменде келтірілген:

Мың қазақстандық теңгемен	Бөлшек бизнес	Корпоративтік бизнес	Қазынашылық	Жиыны
Үздіксіз қызмет				
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кірістер	7,858,140	236,611	85,854,976	93,949,727
Пайыздық және ұқсас шығындар	15,968,912	-	(59,991,774)	(44,022,862)
Таза пайыздық кіріс	23,827,052	236,611	25,863,202	49,926,865
Комиссиялық кірістер	3,422,190	2,210,161	-	5,632,351
Комиссиялық шығыстар	(4,429,949)	(419,859)	(127,572)	(4,977,380)
Таза комиссиялық кіріс	(1,007,759)	1,790,302	(127,572)	654,971
Дилингтік операциялар бойынша таза табыс	1,115,025	6,257,922	945,098	8,318,045
Басқа да операциялық кірістер	-	-	122,973	122,973
Басқа таза пайызсыз кірістер	1,115,025	6,257,922	1,068,071	8,441,018
Пайыздар есептелетін активтер бойынша және шартты міндеттемелер бойынша құнсызданудан болған залалдар	(3,217,234)	(1,320,699)	(692,851)	(5,230,784)
Қызметкерлерге арналған шығыстар	(6,115,998)	(2,803,132)	(1,419,951)	(10,339,081)
МЕА шығындары	(1,157,604)	(242,481)	(147,707)	(1,547,792)
Ғимараттарды/құрылыстарды ұстауға арналған шығыстар	(800,653)	(83,642)	(49,140)	(733,435)
Басқа да өкімшілік шығыстар	(568,121)	(286,730)	(285,342)	(1,140,193)
Жарнама шығындары	(155,762)	(97,426)	(94,163)	(347,351)
Басқа да операциялық шығындар	(925,011)	(414,624)	(2,416,625)	(3,756,260)
Other operating expenses	(925,011)	(414,624)	(416,625)	(3,756,260)
Салық салуға дейінгі пайда	11,193,935	3,036,101	21,697,922	35,927,958
Табыс салығы бойынша шығын	(108,048)	(607,220)	(1,208,980)	(1,924,248)
Бір жылдағы таза пайда	11,085,887	2,428,881	20,488,942	34,003,710

31 Сегменттер туралы ақпарат (жалғасы)

2022 жылғы операциялық сегменттер туралы ақпарат төменде келтірілген:

Мың қазақстандық теңгемен	Бөлшек бизнес	Корпоративтік бизнес	Қазынашылық	Жиыны
Үздіксіз қызмет				
Тиімді пайыздық мөлшерлеме өдісімен есептелген пайыздық кірістер	6,800,722	430,555	55,812,819	63,044,096
Пайыздық және ұқсас шығындар	7,487,378	-	(35,905,698)	(28,418,320)
Таза пайыздық кіріс	14,288,100	430,555	19,907,121	34,625,776
Комиссиялық кірістер	3,256,936	1,969,991	-	5,226,927
Комиссиялық шығыстар	(3,704,224)	(231,988)	(124,482)	(4,060,694)
Таза комиссиялық кіріс	(447,288)	1,738,003	(124,482)	1,166,233
Дилингтік операциялар бойынша таза табыс	1,943,801	7,364,531	1,136,335	10,444,667
Басқа да операциялық кірістер	-	-	39,322	39,322
Басқа таза пайызсыз кірістер:	1,943,801	7,364,531	1,175,657	10,483,989
Жалпы және өкімшілік шығыстар: (Құнсызданудан болған залалдар) / резервтерді қалпына келтіру девальвация пайыздар есептелетін активтер бойынша және шартты міндеттемелер бойынша				
Персоналға арналған шығыстар	(2,989,501)	(3,551,171)	(85,015)	(6,625,687)
МЕА шығындары	(4,726,989)	(2,630,607)	(1,118,463)	(8,476,059)
Ғимараттарды/құрылыстарды ұстауға арналған шығыстар	(948,302)	(348,751)	(182,479)	(1,479,532)
Басқа да өкімшілік шығыстар	(449,885)	(168,663)	(72,034)	(690,582)
Жарнама шығындары	(467,858)	(248,979)	(283,612)	(1,000,449)
Басқа да операциялық шығындар	(55,378)	(53,292)	(52,510)	(161,180)
	(745,859)	(21,747)	(218,219)	(985,825)
Салық салуға дейінгі пайда	5,400,841	2,509,879	18,945,964	26,856,684
Табыс салығы бойынша шығын	(520,164)	(241,730)	(1,824,716)	(2,586,610)
Бір жылдағы таза пайда	4,880,677	2,268,149	17,121,248	24,270,074

32 Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар

Есепті кезең аяқталғаннан кейін оқиғалар орын алған жоқ.